

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ταμείο Συνοχής

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το το Ταμείο Συνοχής

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ,

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων,
Συντονισμού και Ανάπτυξης

«Παροχή Υπηρεσιών για την Εκτίμηση Των Επιτευγμάτων των Παρεμβάσεων της Κοινής Υποστήριξης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης των Νέων συμπεριλαμβανομένης και της Εφαρμογής της «Εγγύησης για τη Νεολαία» όσον αφορά τη Βιώσιμη Ένταξη των Νέων Ατόμων στην Αγορά Εργασίας»

«Έκθεση Αξιολόγησης»

Περιεχόμενα

Κατάλογος Σχημάτων – Πινάκων	2
Συντομογραφίες	3
1. Εισαγωγή	5
1.1. Περιεχόμενα Παραδοτέου	5
1.2. Αντικείμενο Αξιολόγησης	6
2. Παρουσίαση της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης Νέων.....	8
3. Αξιολόγηση Στρατηγικού Σχεδιασμού για την ΠΑΝ.....	10
3.1. Εισαγωγή.....	10
3.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα.....	10
4. Αξιολόγηση του Μηχανισμού Υλοποίησης της ΠΑΝ	32
4.1. Εισαγωγή	32
4.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα.....	32
5. Αξιολόγηση Αποτελεσματικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ	47
5.1. Εισαγωγή.....	47
5.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα.....	48
6. Αξιολόγηση Αποδοτικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ	69
6.1. Εισαγωγή	69
6.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα.....	69
7. Αξιολόγηση του Αντίκτυπου των παρεμβάσεων που υλοποιούνται με αξιοποίηση των πόρων της ΠΑΝ και την αντίστοιχη υποστήριξη από το ΕΚΤ	73
7.1. Εισαγωγή	73
7.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα.....	73
8. Συμπεράσματα - Προτάσεις	78
8.1. Βασικά Συμπεράσματα	78
8.2. Εισηγήσεις	80
Πηγές – Βιβλιογραφία.....	82
Παράρτημα: Μεθοδολογία υλοποίησης αξιολόγησης	84

Κατάλογος Σχημάτων – Πινάκων

Σχήμα 1: Διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας των νέων (ηλικίας 15-29 ετών) στην Κύπρο και στην Ε.Ε.	11
Σχήμα 2: Διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας των νέων στην Κύπρο ανά επιμέρους ηλικιακή ομάδα ...	11
Σχήμα 3: Διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας των νέων στην Κύπρο ανά φύλο και επιμέρους ηλικιακή ομάδα.....	12
Σχήμα 4: Ανεργία των νέων στην Κύπρο ανά φύλο και επιμέρους ηλικιακή ομάδα	13
Σχήμα 5: Η διαχρονική εξέλιξη των NEETs (15-29 ετών) στην Κύπρο και στην Ε.Ε.	15
Σχήμα 6: Η διαχρονική εξέλιξη των NEETs στην Κύπρο ανά επιμέρους ηλικιακή ομάδα	15
Σχήμα 7: Η διαχρονική εξέλιξη των NEETs στην Κύπρο ανά φύλο και επιμέρους ηλικιακή ομάδα	16
Πίνακας 1: Δράσεις που εντάσσονται στην Πρωτοβουλία Απασχόλησης των Νέων	9
Πίνακας 2: Εγκεκριμένα Έργα της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης Νέων.....	22
Πίνακας 3: Παράγοντες που επηρεάζουν τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ.....	67
Πίνακας 4: Εξέλιξη της ανεργίας στην Κύπρο το διάστημα 2014-2017.....	75
Πίνακας 5: Εξέλιξη της απασχόλησης στην Κύπρο το διάστημα 2014-2017.....	76
Πίνακας 6: Εξέλιξη αριθμού κενών θέσεων εργασίας στην Κύπρο το διάστημα 2014-2017	76

Συνομογραφίες

Συνομογραφία Ορισμός

ΑνΑΔ	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού
ΑΠ	Άξονας Προτεραιότητας
ΓΔ ΕΠΣΑ	Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης
ΔΥΑ	Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΕ	Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα
ΕΕΚ	Εκπαίδευση και Επαγγελματική Κατάρτιση
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ε.Σ.	Ειδικός Στόχος
ΕΣΔΑΝ	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση των Νέων
ΕΤΕΚ	Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΙΓΕΕ	Ιδιωτικό Γραφείο Εξεύρεσης Εργασίας
ΜΚ	Μοναδιαίο Κόστος
ΟΝΕΚ	Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου
ΟΠΣ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΠΑΝ	Πρωτοβουλία Απασχόλησης των Νέων
ΠΔΣ	Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος
ΣΔΕ	Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου
ΣΔΧ	Συμφωνία Δημόσιας Χρηματοδότησης

Συντομογραφία Ορισμός

ΣΕΣ	Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης
ΥΕΠΚΑ	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ILO	International Labour Organization
NEET	Young people neither in employment nor in education and training
YEI	Youth Employment Initiative

1. Εισαγωγή

1.1. Περιεχόμενα Παραδοτέου

Το παρόν με τίτλο «Έκθεση Αξιολόγησης» αποτελεί παραδοτέο στο πλαίσιο της σύμβασης «Παροχή Υπηρεσιών για την Εκτίμηση Των Επιτευγμάτων των Παρεμβάσεων της Κοινής Υποστήριξης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης των Νέων συμπεριλαμβανομένης και της Εφαρμογής της «Εγγύησης για τη Νεολαία» όσον αφορά τη Βιώσιμη Ένταξη των Νέων Ατόμων στην Αγορά Εργασίας». Η σύμβαση έχει ανατεθεί στην Κοινοπραξία Enoros Consulting Ltd – EEO GROUP A.E., με την από 14/3/2018 σχετική συμφωνία.

Η έκθεση περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες, σύμφωνα με τα έγγραφα προσφοράς και την τεχνική προσφορά του Αναδόχου:

- Την παρούσα Εισαγωγή.
- Παρουσίαση της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης των Νέων.
- Αξιολόγηση Στρατηγικού Σχεδιασμού για την ΠΑΝ.
- Αξιολόγηση του Μηχανισμού Υλοποίησης της ΠΑΝ.
- Αξιολόγηση Αποτελεσματικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ.
- Αξιολόγηση Αποδοτικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ.
- Αξιολόγηση του Αντίκτυπου των παρεμβάσεων που υλοποιούνται με αξιοποίηση των πόρων της ΠΑΝ και την αντίστοιχη υποστήριξη από το ΕΚΤ.
- Συμπεράσματα – Προτάσεις.

Από τα συμπεράσματα της αξιολόγησης αναμένεται να διαφανεί κατά πόσον η υλοποίηση των δράσεων συνέβαλε στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί, καθώς και σε ποιες περιπτώσεις επέφερε σημαντικά αποτελέσματα και επιπτώσεις στην απασχόληση (των νέων). Επιπλέον, τα συμπεράσματα και οι προτάσεις που προκύπτουν από τη μελέτη θα επιτρέψουν την πληρέστερη εξειδίκευση νέων παρεμβάσεων, καθώς και βελτιώσεις/ διορθωτικές ενέργειες σε θέματα οργάνωσης στρατηγικής και υλοποίησης προκειμένου οι παρεμβάσεις που υλοποιούνται να επιφέρουν περισσότερα θετικά αποτελέσματα στον τομέα της απασχόλησης μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Από τα αποτελέσματα της σύμβασης προβλέπεται να ωφεληθούν άμεσα η ΓΔ ΕΠΣΑ (Διαχειριστική Αρχή) και οι Ενδιάμεσοι Φορείς/ Δικαιούχοι σε ότι αφορά θέματα σχεδιασμού, παρακολούθησης, υλοποίησης και αξιολόγησης των προγραμμάτων και έργων. Έμμεσα ωφελούμενοι είναι οι νέοι πολίτες που εν δυνάμει αποτελούν τελικούς αποδέκτες των εφαρμοζόμενων πολιτικών που συγχρηματοδοτούνται από την ΠΑΝ (νέοι 15-29 ετών ΝΕΕΤ).

1.2. Αντικείμενο Αξιολόγησης

Η παρούσα μελέτη αξιολόγησης αποτελεί τη συνέχεια/ επικαιροποίηση της πρώτης μελέτης αξιολόγησης της υλοποίησης της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων που εκπονήθηκε το 2015 και επικεντρώνεται στον αντίκτυπο των παρεμβάσεων, σε ποιοτικούς και ποσοτικούς όρους, περιλαμβανομένων των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων.

Τα πορίσματα της αξιολόγησης αναμένεται μεταξύ των άλλων να τροφοδοτήσουν την Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι πόροι και Κοινωνική Συνοχή» του 2018, όπως ορίζεται στο άρθρο 19(4) του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1304/2013.

Γενικό στόχο του παρόντος έργου αποτελεί η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και του αντίκτυπου των παρεμβάσεων που προωθούνται στα πλαίσια της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) που αποσκοπεί στη βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας νέων 15-29 ετών οι οποίοι βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Η αξιολόγηση αναμένεται να ενισχύσει την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας σχεδιασμού των παρεμβάσεων και συνεπώς να συμβάλει στην αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων που θα διατεθούν για την ΠΑΝ.

Για την επίτευξη του Γενικού Στόχου της αξιολόγησης ορίζονται οι παρακάτω 4 Ειδικοί Στόχοι οι οποίοι είναι αλληλένδετοι μεταξύ τους και εξειδικεύονται σε επιμέρους δραστηριότητες/ αξιολογικά ερωτήματα:

1) Αξιολόγηση Υλοποιούμενων Παρεμβάσεων

Αξιολόγηση του όλου πλέγματος δράσεων που υλοποιούνται από την ΠΑΝ για υποστήριξη της βιώσιμης ένταξης νέων ατόμων (15-29 ετών NEET) στην αγορά εργασίας.

2) Κατηγοριοποίηση Συμμετεχόντων

Ταξινόμηση/ κατάταξη συμμετεχόντων σε δράσεις της ΠΑΝ ανά ηλικία (15-24 ή 25-29 ετών), φύλο (άνδρες – γυναίκες όπου υπάρχει η δυνατότητα), κοινωνική ομάδα (μειονεκτούντα άτομα), κ.α.

3) Παρακολούθηση της Εξέλιξης των Συμμετεχόντων στην Αγορά Εργασίας

Παρακολούθηση της εξέλιξης των συμμετεχόντων της ΠΑΝ στην αγορά εργασίας μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους (κατά τη λήξη και 6 μήνες μετά).

4) Υποστηρικτικές Δομές και Στρατηγική

Αξιολόγηση του συστήματος και των δομών που λειτούργησαν για υλοποίηση της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της «Εγγύησης για τη Νεολαία».

Στο πλαίσιο των εργασιών του, ο Ανάδοχος προσεγγίζει συγκεκριμένα αξιολογικά ερωτήματα τα οποία αναφέρονται επιγραμματικά στη συνέχεια:

- i. Αξιολόγηση Στρατηγικού Σχεδιασμού για την ΠΑΝ.
- ii. Αξιολόγηση Μηχανισμού Υλοποίησης της ΠΑΝ.
- iii. Αξιολόγηση Αποτελεσματικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ.
- iv. Αξιολόγηση Αποδοτικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ.
- v. Αξιολόγηση του αντίκτυπου των παρεμβάσεων που υλοποιούνται με αξιοποίηση των πόρων της ΠΑΝ και την αντίστοιχη υποστήριξη από το ΕΚΤ.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από τις εργασίες της αξιολόγησης έχουν ως ακολούθως:

- Αξιολόγηση της ποιότητας των προσφορών απασχόλησης που δέχονται οι συμμετέχοντες της ΠΑΝ, συμπεριλαμβανομένων των προσώπων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, σε όσους προέρχονται από περιθωριοποιημένες κοινότητες και σε όσους εγκαταλείπουν την εκπαίδευση χωρίς προσόντα, καθώς και της προόδου τους σε συνεχιζόμενη εκπαίδευση, κατάρτιση ή πρακτική άσκηση περιλαμβανομένης της μαθητείας.
- Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων της ΠΑΝ ειδικά όσον αφορά την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί σε επίπεδο έργων, Ειδικού Στόχου του Επιχειρησιακού Προγράμματος, και του γενικού στόχου για βιώσιμη ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας.
- Αξιολόγηση αναφορικά με τη διατηρησιμότητα των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων (σημαντική βελτίωση στις προοπτικές απασχόλησης των συμμετεχόντων) σε σχέση με τους πόρους που επενδύθηκαν.
- Αξιολόγηση της συμβολής της ΠΑΝ στην εφαρμογή της «Εγγύησης για τη Νεολαία».
- Βελτίωση της ποιότητας σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης των παρεμβάσεων της ΠΑΝ. Τεκμηρίωση στη λήψη αποφάσεων.

2. Παρουσίαση της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης Νέων

Ο σκοπός της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) συνίσταται στην παροχή πρόσθετης στήριξης και στοχευμένης βοήθειας σε νέους κάτω των 25 ετών (στην Κύπρο και σε νέους 25-29 ετών) σε περιφέρειες όπου το 2012 η νεανική ανεργία υπερέβη το 25%, δηλαδή στις γεωγραφικές περιοχές που παρατηρούνται πιο οξυμένα προβλήματα. Στο επίκεντρο της ΠΑΝ βρίσκονται οι νέοι που δεν εργάζονται ή δεν μετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης συμπεριλαμβανομένων των μακροχρονίως ανέργων ή αυτών που δεν έχουν εγγραφεί ως αναζητούντες εργασία μέσα από την παροχή δυνατοτήτων για Μαθητεία, Πρακτική άσκηση, Τοποθέτηση σε θέση εργασίας (Not in Employment Education).

Η ΠΑΝ αποτελεί τμήμα του προγραμματισμού για την αξιοποίηση των πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), με την καταβολή τουλάχιστον ισόποσων πόρων. Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020 περιλαμβάνεται ξεχωριστός Ειδικός Στόχος σε Άξονα Προτεραιότητα για την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων.

Για την υλοποίηση της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων (αλλά ευρύτερα και την στήριξη των νέων για ένταξη / επανένταξη στην αγορά εργασίας), έχει ετοιμαστεί Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση των Νέων, το οποίο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το Αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης για την Εφαρμογή της Σύστασης «Εγγύηση για τη Νεολαία» σύμφωνα με την οποία για κάθε νέο ηλικίας 15-24 ετών θα πρέπει να προσφέρεται μια ευκαιρία απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης εντός 4 μηνών από την ημέρα που παραμένει άνεργος ή που ολοκληρώνει / διακόπτει την εκπαίδευσή του.

Οι συνολικοί διαθέσιμοι πόροι για την υλοποίηση της ΠΑΝ, περιλαμβανομένης της αντίστοιχης στήριξης από το ΕΚΤ καθώς και την εθνική συμμετοχή ανέρχονται σε €39.474.197.

Μέχρι το τέλος του 2018, έχουν εγκριθεί και υλοποιούνται με συγχρηματοδότηση από την ΠΑΝ τα ακόλουθα έξι (6) έργα / Δράσεις, με το συνολικό τους προϋπολογισμό να υπερκαλύπτει οριακά τους διαθέσιμους πόρους σε ποσοστό 1,7%:

Πίνακας 1: Δράσεις που εντάσσονται στην Πρωτοβουλία Απασχόλησης των Νέων

α/α	Τίτλος Έργου / Σχεδίου	Ημερομηνίες Εφαρμογής	Προϋπολογισμός	Τελικός Δικαιούχος
1	Τοποθέτηση άνεργων νέων αποφοίτων γυμνασίων, λυκείων, τεχνικών σχολών και μεταλυκειακής εκπαίδευσης	01/01/2014 31/12/2018	6.253.231	ΑναΔ
2	Συμβουλευτική και Επαγγελματική Καθοδήγηση για άτομα NEET	01/06/2016 31/12/2020	1.200.000,00	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Δικαιούχος)
3	Έργο παροχής ευκαιριών σε νέους πτυχιούχους Νομικής μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (Not in Education, Employment or Training - NEETs) για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον Περί Δικηγόρων Νόμο (ΚΕΦ.2) Άσκησης	01/09/2017 31/03/2022	11.989.549,85	Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος
4	Παροχή ευκαιριών σε Νέους απόφοιτους των Κλάδων Αρχιτεκτονικής/Πολιτικής Μηχανικής, μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί ΕΤΕΚ Νόμο, πρακτικής εξάσκησης	01/01/2018 01/03/2022	6.000.000,00	Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ)
5	Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την εργοδότηση άνεργων νέων μέχρι 25 ετών	7/11/16-31/12/16 συν 12 μήνες 24/4/17-31/5/17 συν 12 μήνες 7/8/17-13/2/18 συν 12 μήνες	8.000.000,00	Τμήμα Εργασίας
6	Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την εργοδότηση άνεργων νέων 25 - 29 ετών	24/4/17-31/5/17 συν 12 μήνες 6/7/17-3/10/17 συν 12 μήνες	6.700.000,00	Τμήμα Εργασίας
	Σύνολο		40.142.781	

3. Αξιολόγηση Στρατηγικού Σχεδιασμού για την ΠΑΝ

3.1. Εισαγωγή

Στην παρούσα ενότητα αξιολογείται το πλαίσιο στρατηγικού σχεδιασμού της ΠΑΝ. Ειδικότερα, αξιολογείται το ευρύτερο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, ο βαθμός που η ΠΑΝ παραμένει επίκαιρη, η συμβολή σε Ευρωπαϊκές Πολιτικές και πρακτικές, κλπ..

Στο πλαίσιο αυτό τα **αξιολογητικά ερωτήματα** που προσεγγίζονται έχουν ως ακολούθως:

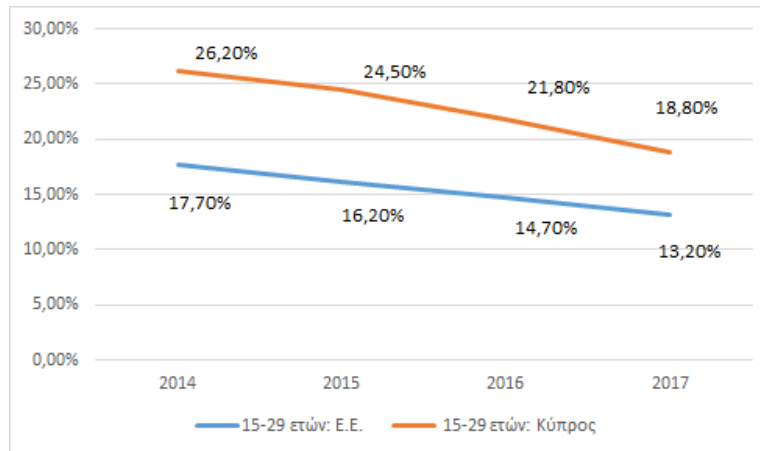
- Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον που υλοποιείται η ΠΑΝ στην Κύπρο.
- Η Στρατηγική για την υλοποίηση της ΠΑΝ παραμένει επίκαιρη;
- Ποια η συμβολή της ΠΑΝ στους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»;
- Αξιολόγηση της συμβολής της ΠΑΝ στην εφαρμογή της «Εγγύησης για τη Νεολαία».
- Οι παρεμβάσεις της ΠΑΝ σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους κρίνονται ως κατάλληλες και επαρκείς για να καλύψουν τις ανάγκες της ομάδας στόχου (νέοι 15-29 ετών NEET);
- Πως ο εμπροσθοβαρής χαρακτήρας της ΠΑΝ συνέβαλε στην άμεση αναχαίτιση του προβλήματος της αυξανόμενης ανεργίας των νέων;
- Πως συσχετίζεται η υλοποίηση της ΠΑΝ με άλλα μέτρα, πολιτικές και προγράμματα που εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο για την απασχόληση των νέων;

3.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα

- **Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον που υλοποιείται η ΠΑΝ στην Κύπρο**

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Eurostat (Ιούλιος 2018), η διαχρονική εξέλιξη **της ανεργίας των νέων (ηλικίας 15-29 ετών) στην Κύπρο, από το 2014 που ξεκίνησε η ΠΑΝ μέχρι και το έτος 2017,** παρουσιάζεται στα διαγράμματα που ακολουθούν:

Σε ότι αφορά την ανεργία της ηλικιακής ομάδας 15-29 ετών συγκριτικά με την ΕΕ¹:

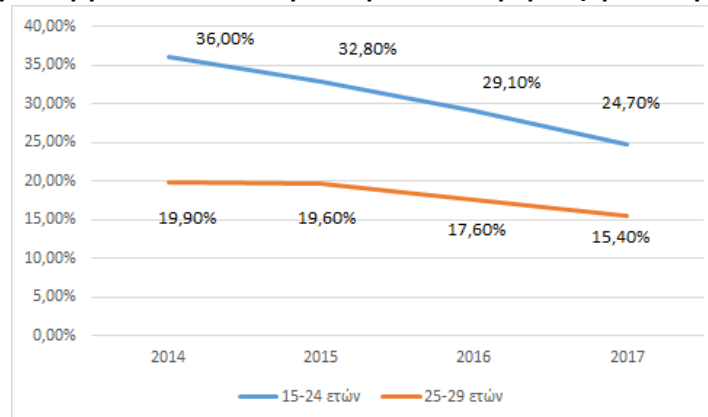

Σχήμα 1: Διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας των νέων (ηλικίας 15-29 ετών) στην Κύπρο και στην Ε.Ε.

Βάσει του σχήματος διαπιστώνονται τα εξής:

- Το ποσοστό ανεργίας των νέων **15-29 ετών** το διάστημα αναφοράς (2014-2017) τόσο σε επίπεδο Ε.Ε. όσο και στην Κύπρο βαίνει μειούμενο.
- Σε κάθε περίπτωση η ανεργία των νέων στην Κύπρο είναι μεγαλύτερη από αυτή που καταγράφεται σε επίπεδο Ε.Ε.. Ωστόσο το 2014 το ποσοστό της ανεργίας των νέων στην Κύπρο ήταν 8,5 ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερο από αυτό σε επίπεδο Ε.Ε., ενώ το 2017 η σχετική απόκλιση έχει μειωθεί στις 5,6 ποσοστιαίες μονάδες.
- Επίσης, στην Κύπρο η ανεργία στους νέους **15-29 ετών** το 2014 ανέρχονταν σε 26,2% (ή 28.200 άτομα), έναντι 18,8% (ή 18.400 άτομα) το 2017.

Σε ότι αφορά την ανεργία των νέων στην Κύπρο ανά επιμέρους ηλικιακή ομάδα:

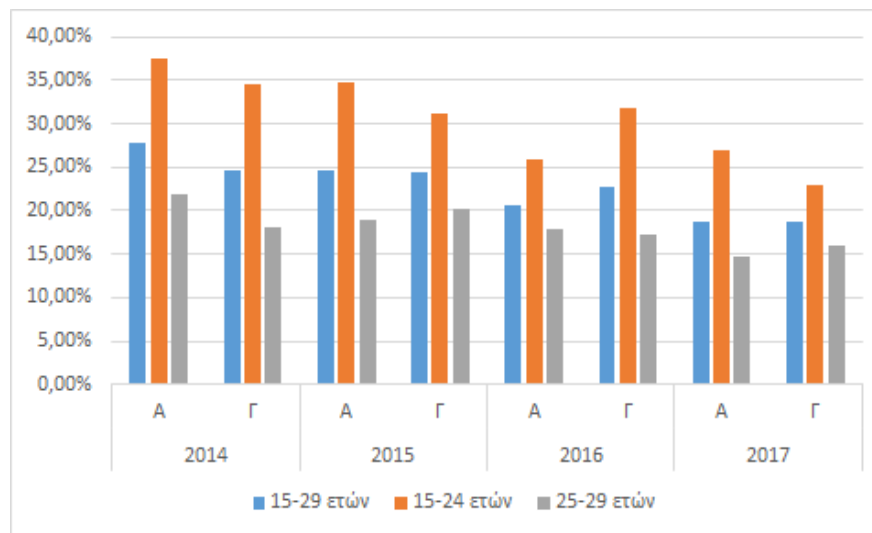
Σχήμα 2: Διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας των νέων στην Κύπρο ανά επιμέρους ηλικιακή ομάδα

¹ Πηγή: Eurostat, Youth unemployment by sex, age and educational attainment level [yth_empl_090], Last update: 05.07.2018

Βάσει του παραπάνω σχήματος διαπιστώνονται τα εξής:

- Τα ποσοστά ανεργίας και στις δύο επιμέρους ηλικιακές ομάδες **15-24 ετών** και **25-29 ετών** βαίνουν μειούμενα το διάστημα αναφοράς (2014-2017).
- Το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο παρατηρείται στους νέους ηλικίας **15-24 ετών**. Σε αυτή την ηλικιακή ομάδα το ποσοστό ανεργίας ανήλθε σε 36% (15.200 άτομα) το 2014, έναντι 24,7% ή 8.700 άτομα το 2017.
- Σε ότι αφορά τους άνεργους ηλικίας **25-29 ετών**, το 2014 το ποσοστό ήταν 19,9% ή 13.100 άτομα, έναντι 15,4% ή 9.600 άτομα το 2017.

Σε ότι αφορά την ανεργία των νέων στην Κύπρο ανά φύλο και επιμέρους ηλικιακή ομάδα:

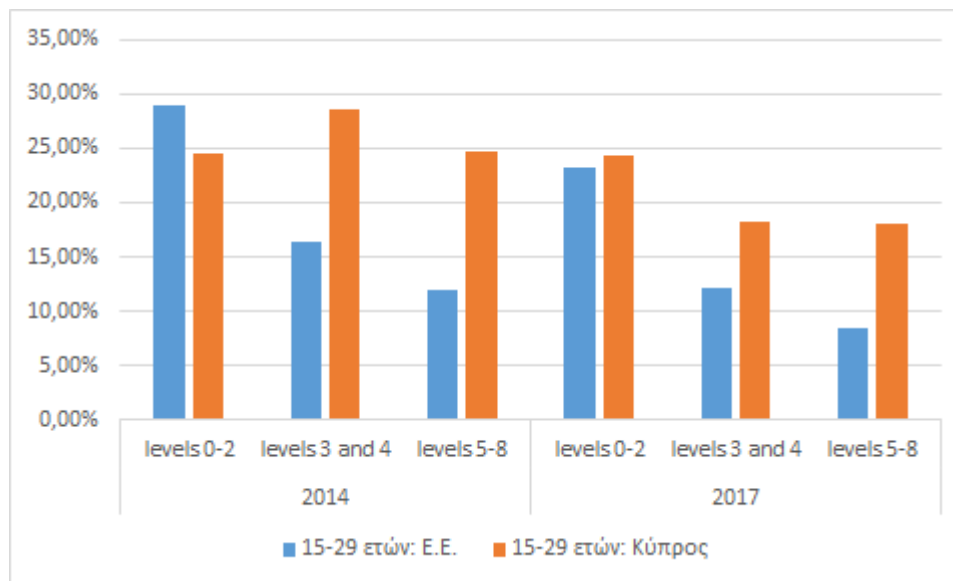
Σχήμα 3: Διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας των νέων στην Κύπρο ανά φύλο και επιμέρους ηλικιακή ομάδα

Από το παραπάνω σχήμα διαπιστώνονται τα εξής:

- Στην ηλικιακή ομάδα **15-29 ετών**, τα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των δύο φύλων είναι διαχρονικά περίπου τα ίδια, με εξαίρεση τα έτη 2014 (όπου η ανεργία στους άνδρες ήταν μεγαλύτερη) και 2016 (όπου η ανεργία στις γυναίκες ήταν μεγαλύτερη). Σε κάθε περίπτωση και στα δύο φύλα τα ποσοστά ανεργίας βαίνουν μειούμενα το διάστημα αναφοράς (2014-2017).
- Σε ότι αφορά την ηλικιακή ομάδα **15-24 ετών** και με εξαίρεση το έτος 2016, οι άνδρες εμφανίζονται πιο ευάλωτοι στην ανεργία. Σε κάθε περίπτωση τα ποσοστά ανεργίας ανδρών και γυναικών μεταξύ 2014 και 2017 βελτιώθηκαν:
 - Το ποσοστό ανεργίας των ανδρών το 2014 ήταν 37,4% έναντι 27% το 2017 (δηλ. μείωση κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες).

- Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών το 2014 ήταν 34,6% έναντι 22,9% το 2017 (δηλ. μείωση κατά 11,7 ποσοστιαίες μονάδες).
- Σε ότι αφορά την ηλικιακή ομάδα **25-29 ετών**, διατηρείται η παραπάνω εικόνα με τα ποσοστά ανεργίας ανδρών και γυναικών μεταξύ 2014 και 2017 να εμφανίζονται βελτιωμένα:
 - Το ποσοστό ανεργίας των ανδρών το 2014 ήταν 21,8% έναντι 14,8% το 2017 (δηλ. μείωση κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες).
 - Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών το 2014 ήταν 18,1% έναντι 16% το 2017 (δηλ. μείωση κατά 2,1 ποσοστιαίες μονάδες).

Σε ότι αφορά την ανεργία των νέων στην Κύπρο και στην ΕΕ σε σχέση με το εκπαιδευτικό επίπεδο²:

Σχήμα 4: Ανεργία των νέων στην Κύπρο ανά φύλο και επιμέρους ηλικιακή ομάδα

Βάσει του παραπάνω σχήματος διαπιστώνονται τα εξής:

- Το ποσοστό ανεργίας στους νέους σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο - από τη σύγκριση των δύο ετών (2014 και 2017) - μειώνεται όσο αυξάνει το μορφωτικό επίπεδο. Επίσης το 2017 και για τα τρία εκπαιδευτικά επίπεδα³ που εξετάζονται, τα ποσοστά ανεργίας είναι χαμηλότερα σε σχέση με το 2014.

² Πηγή: Όπως παραπάνω.

³ Less than primary, primary and lower secondary education (levels 0-2)
Upper secondary and post-secondary non-tertiary education (levels 3 and 4)
Tertiary education (levels 5-8)

- Την παραπάνω τάση (μείωση των ποσοστών ανεργίας και στα τρία επίπεδα, στα έτη αναφοράς), δεν ακολουθεί η Κύπρος. Ειδικότερα, η ανεργία στην ομάδα με το χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο παραμένει στα ίδια επίπεδα το 2014 και το 2017 (24,5% και 24,3% αντίστοιχα), παράμετρος η οποία υποδηλώνει ότι είναι η πιο ευάλωτη ομάδα στην αγορά εργασίας. Αξιοσημείωτη είναι ωστόσο η μείωση του ποσοστού ανεργίας των νέων της ανώτερης δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μεταξύ 2014 και 2017 (κατά 10,2 ποσοστιαίες μονάδες). Η μείωση αυτή οφείλεται και στην υλοποίηση των σχετικών Δράσεων της ΠΑΝ, αλλά και ευρύτερα στην υλοποίηση των διαφόρων ενεργητικών πολιτικών.

Επιπρόσθετα, σε ότι αφορά την τάση της ανεργίας στην Κύπρο το 2018, με βάση τα αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (Στατιστική Αρχή Κύπρου) για το 1ο τρίμηνο του 2018 σημειώνονται τα εξής:

- Ο αριθμός των ανέργων γενικά ανήλθε σε 46.468 άτομα και το ποσοστό ανεργίας σε 10,7% του εργατικού δυναμικού (άνδρες 10,3%, γυναίκες 11,2%), σε σύγκριση με 57.339 άτομα (13,5%) το αντίστοιχο τρίμηνο του 2017. Συνεπώς η ανεργία το 1^ο τρίμηνο του 2018 είναι μειωμένη κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2017 (με τάσεις συνεχούς μείωσης εντός του έτους).
- Στους νέους ηλικίας 15-24 ετών⁴ το ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο 25,3% του εργατικού δυναμικού των ηλικιών αυτών (άνδρες 30,2%, γυναίκες 21,7%), σε σύγκριση με 26,7% (άνδρες 28,0%, γυναίκες 25,6%) στο αντίστοιχο τρίμηνο του 2017.

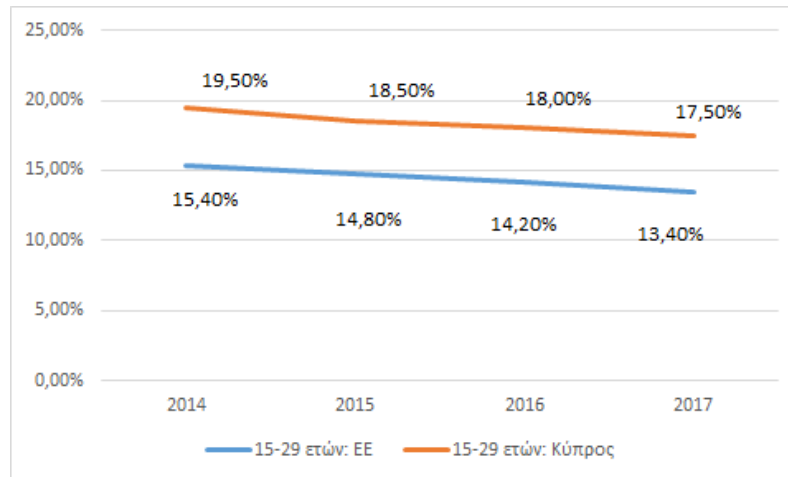
Young people neither in employment nor in education and training (NEET)

Στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη αναφορά στους NEETs στην Κύπρο, από το 2014 που ξεκίνησε η εφαρμογή των παρεμβάσεων της ΠΑΝ μέχρι και το έτος 2017, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat⁵ (Ιούλιος 2018):

Σε ότι αφορά την ηλικιακή ομάδα 15-29 ετών συγκριτικά με την ΕΕ:

⁴ Σημειώνεται ότι για την ηλικιακή ομάδα 25-29 ετών δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

⁵ Πηγή: Eurostat, Young people neither in employment nor in education and training by sex, age and labour status (NEET rates) [yth_empl_150], Last update: 11.07.2018

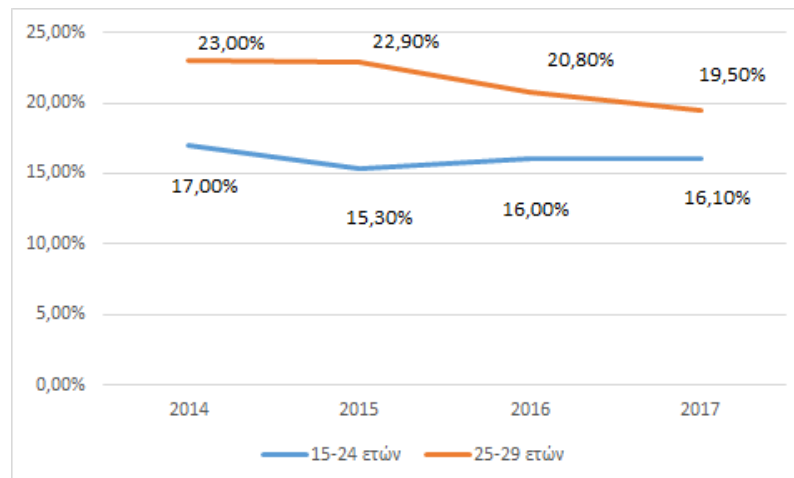

Σχήμα 5: Η διαχρονική εξέλιξη των NEETs (15-29 ετών) στην Κύπρο και στην Ε.Ε.

Από το παραπάνω σχήμα διαπιστώνονται τα εξής:

- Το ποσοστό των NEETs **15-29 ετών** το διάστημα αναφοράς (2014-2017) τόσο σε επίπεδο Ε.Ε. όσο και στην Κύπρο βαίνει μειούμενο.
- Σε κάθε περίπτωση το ποσοστό των NEETs στην Κύπρο είναι μεγαλύτερο από αυτό που καταγράφεται σε επίπεδο Ε.Ε. κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες (η εν λόγω απόκλιση είναι σταθερή στα έτη αναφοράς).
- Στην Κύπρο το ποσοστό των NEETs **15-29 ετών** το 2014 ανέρχονταν σε 19,5%, έναντι 17,5% το 2017.

Σε ότι αφορά τους NEETs στην Κύπρο ανά επιμέρους ηλικιακή ομάδα:

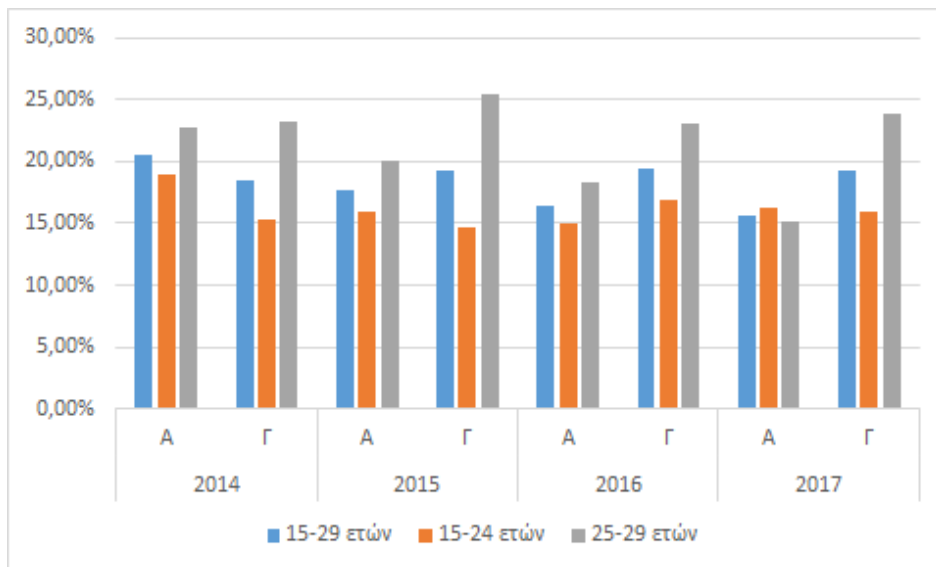

Σχήμα 6: Η διαχρονική εξέλιξη των NEETs στην Κύπρο ανά επιμέρους ηλικιακή ομάδα

Βάσει του παραπάνω σχήματος διαπιστώνονται τα εξής:

- Το ποσοστό των NEETs και στις δύο επιμέρους ηλικιακές ομάδες **15-24 ετών** και **25-29 ετών** βαίνει μειούμενο το διάστημα αναφοράς (2014-2017), ωστόσο η ηλικιακή ομάδα 25-29 ετών παρουσιάζει μεγαλύτερο ρυθμό μείωσης (παραμένοντας όμως σε υψηλά επίπεδα).
- Πιο ευάλωτη ομάδα αποδεικνύονται οι NEETs **25-29 ετών** των οποίων τα ποσοστά στα έτη αναφοράς, είναι σημαντικά υψηλότερα από αυτούς της ηλικιακής ομάδας **15-24 ετών**.
- Το ποσοστό των NEETs ηλικίας **15-24 ετών** το 2014 ήταν 17%, έναντι 16,1% το 2017, δηλ. παρατηρείται μια μείωση κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες.
- Το ποσοστό των NEETs ηλικίας **25-29 ετών** το 2014 ήταν 23%, έναντι 19,5% το 2017, δηλ. παρατηρείται μια μείωση κατά 3,5 ποσοστιαίες μονάδες.

Σε ότι αφορά τους NEETs στην Κύπρο ανά φύλο και επιμέρους ηλικιακή ομάδα:

Σχήμα 7: Η διαχρονική εξέλιξη των NEETs στην Κύπρο ανά φύλο και επιμέρους ηλικιακή ομάδα

Από το παραπάνω σχήμα διαπιστώνονται τα εξής:

- Στη γενική ηλικιακή ομάδα **15-29 ετών** τα ποσοστά των NEETs στις γυναίκες είναι μεγαλύτερα με εξαίρεση το 2014 (όπου το ποσοστό των ανδρών NEETs ήταν μεγαλύτερο). Αξιοσημείωτο είναι ωστόσο το γεγονός, ότι το ποσοστό των NEETs στις γυναίκες αυξάνεται στα έτη αναφοράς (το 2014 ήταν 18,5% και το 2017 ανήλθε σε 19,3%).
- Σε ότι αφορά την ηλικιακή ομάδα **15-24 ετών**:

- Το ποσοστό των NEETs ανδρών από το 2014 μέχρι και το 2016 μειώνεται, ενώ το 2017 αυξήθηκε. Σε κάθε περίπτωση ωστόσο είναι χαμηλότερο από αυτό που ήταν το 2014 (κατά 2,8 ποσοστιαίες μονάδες).
- Το ποσοστό των NEETs γυναικών από το 2014 μέχρι και το 2016 αυξάνεται, ενώ το 2017 μειώθηκε σε σχέση με το 2016. Ωστόσο, σε σύγκριση με το 2014 το ποσοστό των NEETs γυναικών έχει αυξηθεί (2014: 15,3%, 2017: 16,0%).
- Σε ότι αφορά την ηλικιακή ομάδα **25-29 ετών**:
 - Το ποσοστό των NEETs ανδρών από το 2014 μέχρι και το 2017 βαίνει μειούμενο. Το 2014 ήταν 22,7% και το 2017 ανήλθε σε 15,1% (δηλ. μείωση κατά 7,6 ποσοστιαίες μονάδες).
 - Το ποσοστό των NEETs γυναικών το 2017 είναι ελαφρά αυξημένο σε σχέση με το 2014 (23,8% έναντι 23,2%, αντίστοιχα).

- Η Στρατηγική για την υλοποίηση της ΠΑΝ παραμένει επίκαιρη;

Η στρατηγική για την υλοποίηση της ΠΑΝ παρουσιάζεται τόσο στη ΣΕΣ και το ΕΠ Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή, όσο και στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τους Νέους. Εκεί καταγράφεται η λογική της παρέμβασης, καθώς και η σχετική στοχοθεσία. Η στρατηγική εστιάζει σε συγκεκριμένη ομάδα ωφελουμένων, με ιδιαίτερα γενικά χαρακτηριστικά (ηλικία, κατάσταση NEETs). Σε σχέση με τους τομείς / κλάδους στήριξης, η στρατηγική έχει για τα πρώτα έτη ένα ευρύτερο χαρακτήρα (χωρίς εξειδίκευση), με στόχο να υλοποιηθούν παρεμβάσεις με άμεση επίπτωση σε νέους (ηλικιακά) ανέργους. Μεσοπρόθεσμα, η στρατηγική προδιέγραφε ότι θα επιδίωκε στόχευση σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και δυναμικής όπως καταδεικνύονται από την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (τουρισμός, ενέργεια, παιδεία, υγεία, πράσινη και γαλάζια οικονομία, πληροφορική, υπηρεσίες, κατασκευές).

Από την παρουσίαση των προαναφερόμενων στοιχείων για το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον εντός του οποίου δραστηριοποιείται η ΠΑΝ, διαπιστώνεται ότι παρά το γεγονός ότι στην Κύπρο το ποσοστό τόσο της ανεργίας των νέων, όσο και των NEETs βαίνει μειούμενο, παραμένει υψηλότερο από αυτό που καταγράφεται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (και ένα από τα υψηλότερα σε επίπεδο Ε.Ε).

Επίσης, πιο ευάλωτη ηλικιακή ομάδα NEETs αναδεικνύεται αυτή των 25-29 ετών, των οποίων τα ποσοστά είναι σημαντικά υψηλότερα από τα αντίστοιχα της ηλικιακής ομάδας 15-24 ετών. Συνεπώς ορθώς υπήρξε διεύρυνση της ηλικιακής ομάδας για την ΠΑΝ (βάσει της από 25/05/2017 απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου) και πλέον καλύπτει άτομα ηλικίας 15-29 ετών που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης σε σχέση με τα άτομα 15-24 ετών (NEET) στα οποία εστίαζε αρχικά η εθνική Στρατηγική. Να σημειωθεί βέβαια, ότι στην Κύπρο οι άνδρες είναι υποχρεωμένοι με την ολοκλήρωση του 18ου έτους να υπηρετήσουν 14μηνια στρατιωτική θητεία, γεγονός που σε κάποιο βαθμό συμβάλει στον περιορισμό του σχετικού ποσοστού.

Επιπρόσθετα, οι παρεμβάσεις που υλοποιούνται ή προγραμματίζονται να υλοποιηθούν μέσω της ΠΑΝ, κρίνονται επίκαιρες και εξυπηρετούν τους στόχους της Πρωτοβουλίας καθώς καλύπτουν ανάγκες σχετικά με:

- την απόκτηση εργασιακής πείρας (on the job training, τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας),
- τη συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση.

Πρέπει επίσης να προσμετρηθούν, το ότι η πρόωρη σχολική εγκατάλειψη αν και παραμένει κάτω από 10% (στόχος 2020), εντούτοις τα τελευταία έτη παρουσιάζει αυξητικές τάσεις. Παράλληλα, η Κύπρος καταγράφει σημαντικά ποσοστά αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ειδικά σε ηλικίες μέχρι τα 29 έτη), με χαμηλό όμως βαθμό κάλυψης των αναγκών της αγοράς εργασίας.

Επιπρόσθετα, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί η αυξητική τάση σε ότι αφορά το ποσοστό των NEETs γυναικών (όπως αναφέρθηκε και παραπάνω το 2014 ήταν 18,5% και το 2017 ανήλθε σε 19,3%). Το στοιχείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να ληφθεί υπόψη στις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις προκειμένου να υπάρξει κατάλληλη αντιμετώπιση του φαινομένου.

Βάσει των προαναφερόμενων, είναι φανερό ότι η στρατηγική για την ΠΑΝ, εξακολουθεί και παραμένει ορθή και επίκαιρη, ανταποκρινόμενη τόσο στις ανάγκες της ομάδας στόχου (νέοι 15-29, με έμφαση στους NEETs), όσο και στις απαιτήσεις μιας ευρύτερης στρατηγικής για την απασχόληση. Να σημειωθεί ότι έχει τεθεί σε εφαρμογή η διαδικασία καταγραφής των ατόμων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Η χαρτογράφηση ανά περιοχή των συγκεκριμένων ατόμων, θα αποτελέσει πιθανά μια σημαντική εισροή για την επικαιροποίηση αρχικά της συνολικής στρατηγικής για τους νέους και ακολούθως για την εφαρμογή της ΠΑΝ. Την προσπάθεια καταγραφής των NEETs υλοποιεί ομάδα εργασίας αποτελούμενη από στελέχη των Υπηρεσιών Κοινωνικών Υπηρεσιών, του Τμήματος Εργασίας, καθώς και του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Η διαδικασία θα επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα (going process).

- Ποια η συμβολή της ΠΑΝ στους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»

Η Στρατηγική «Ευρώπη 2020»⁶ αποτελεί το θεματολόγιο της ΕΕ για την ανάπτυξη και την απασχόληση για την τρέχουσα δεκαετία. Στο πλαίσιο αυτής έχουν τεθεί τρεις προτεραιότητες: «**Εξυπνη ανάπτυξη**», «**Βιώσιμη ανάπτυξη**», «**Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς**», ως μέσο αντιμετώπισης των διαρθρωτικών αδυναμιών της ευρωπαϊκής οικονομίας, βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητάς της και ενίσχυσης μιας διατηρήσιμης κοινωνικής οικονομίας της αγοράς.

Για την επίτευξη των παραπάνω έχουν τεθεί οι ακόλουθοι **πέντε (5) στόχοι σε επίπεδο Ε.Ε.:**

⁶ Πηγή: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_el

Στόχοι Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»	
Απασχόληση	<ul style="list-style-type: none"> να απασχολείται το 75% των ατόμων ηλικίας 20–64 ετών
Έρευνα και Ανάπτυξη (Ε&Α)	<ul style="list-style-type: none"> να επενδύεται το 3% του ΑΕΠ της ΕΕ στην Ε&Α
Κλιματική αλλαγή και ενέργεια	<ul style="list-style-type: none"> να μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 το 20% της ενέργειας να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές να αυξηθεί η ενεργειακή απόδοση κατά 20%
Εκπαίδευση	<ul style="list-style-type: none"> να μειωθεί κάτω από 10% το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο τουλάχιστον το 40% των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών να έχουν ολοκληρώσει την ανωτάτη εκπαίδευση
Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός	<ul style="list-style-type: none"> να μειωθεί κατά τουλάχιστον 20 εκατομμύρια ο αριθμός των ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού

Επιπρόσθετα για την επίτευξη της Στρατηγικής έχουν τεθεί **επτά (7) εμβληματικές πρωτοβουλίες**:

Προτεραιότητες Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»	Εμβληματικές Πρωτοβουλίες
Έξυπνη Ανάπτυξη	<ol style="list-style-type: none"> 1) Καινοτομία 2) Εκπαίδευση 3) Ψηφιακή Κοινωνία
Βιώσιμη Ανάπτυξη	<ol style="list-style-type: none"> 4) Κλίμα, Ενέργεια και Κινητικότητα 5) Ανταγωνιστικότητα
Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς	<ol style="list-style-type: none"> 6) Απασχόληση και Δεξιότητες 7) Καταπολέμηση της φτώχειας

Σε επίπεδο χώρας όπως αποτυπώνεται στο **Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα** έχουν τεθεί οι κάτωθι στόχοι για την Κύπρο⁷:

Στόχοι «Ευρώπη 2020»	Ευρωπαϊκός Στόχος	Εθνικός Στόχος
Ποσοστό απασχόλησης (ηλικίας 20-64)	75%	75-77%
Μείωση της φτώχειας (%) (Άνθρωποι εκτός φτώχειας)	20εκ.	19,3% ή 27.000

⁷ Πηγή: ΓΔ ΕΠΣΑ/ Ευρώπη 2020: http://www.dgepcd.gov.cy/dgepcd/dgepcd.nsf/page29_gr/page29_gr?OpenDocument

Στόχοι «Ευρώπη 2020»	Ευρωπαϊκός Στόχος	Εθνικός Στόχος
Μείωση ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο	10%	10%
Αύξηση ατόμων που έχουν ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση	40%	46%
E&A (% του ΑΕΠ)	3%	0,5%
Εκπομπές CO2 (non-ETS)	-20% (σε σύγκριση με το 1990)	-5% (σε σύγκριση με το 2005)
Ανανεώσιμες πηγές	20%	13%
Ενεργειακή απόδοση	20%	14,3%

Βάσει των ανωτέρω:

- Η συμβολή της ΠΑΝ εστιάζει κυρίως στη **μείωση της ανεργίας** και ειδικότερα των νέων. Συνεπώς, από τα παραπάνω, διαπιστώνεται ότι η ΠΑΝ συμβάλλει **στην προτεραιότητα της Στρατηγικής Ευρώπη 2020 «Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς», για την επίτευξη του στόχου «να απασχολείται το 75% των ατόμων ηλικίας 20–64 ετών», καθώς και στην εμβληματική πρωτοβουλία «Απασχόληση και Δεξιότητες»**. Επίσης, η ΠΑΝ συμβάλλει στον εθνικό στόχο ότι μέχρι το 2020, το 75%-77% των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών θα πρέπει να απασχολείται.
- Έμμεσα, η ΠΑΝ συμβάλλει και στην επίτευξη των στόχων του τομέα της Εκπαίδευσης (εθνικός στόχος 46%), δεδομένου ότι οι δράσεις συμβουλευτικής και καθοδήγησης μπορούν να ενισχύσουν την προσπάθεια αύξησης των αποφοίτων ανωτάτης εκπαίδευσης. Το ίδιο ισχύει και για τη μείωση της σχολικής διαρροής. Η ΠΑΝ αφορά ηλικίες μεγαλύτερες των 15 ετών (ηλικία ολοκλήρωσης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης), μπορεί όμως μέσα από τις διαδικασίες συμβουλευτικής, να ενισχύσει την προσπάθεια επανένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα. Να σημειωθεί, ότι αν και η Κύπρος έχει επιτύχει τον εθνικό στόχο για το 2020 (>10%), εντούτοις το σχετικό ποσοστό αυξάνεται τα τελευταία έτη.

- Αξιολόγηση της συμβολής της ΠΑΝ στην εφαρμογή της «Εγγύησης για τη Νεολαία»

Ο όρος «Εγγύηση για τη Νεολαία», όπως προκύπτει από τη σχετική Σύσταση του Συμβουλίου, αναφέρεται σε κατάσταση στην οποία οι νέοι δέχονται μια ποιοτική προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης (ποιοτικά προγράμματα κατάρτισης που καταλήγουν σε επαγγελματική ειδίκευση), μαθητείας ή πρακτικής άσκησης εντός τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που είτε καθίστανται άνεργοι είτε εξέρχονται από την επίσημη εκπαίδευση. Το ηλικιακό όριο, 15-24 ή 15-29, καθορίζεται από το Κράτος Μέλος σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά / προκλήσεις του.

Η εφαρμογή της Εγγύησης για τη Νεολαία (η οποία συμπεριλαμβάνεται στο ΕΣΔΑΝ), αποτελεί ουσιαστικά μια συμπληρωματική διαδικασία του συνολικού πλαισίου υλοποίησης της ΠΑΝ. Ως εκ τούτου η εφαρμογή της δεν παρακολουθείται διακριτά σε σχέση με την ΠΑΝ. Εντούτοις, η σχετική διαδικασία εφαρμόζεται από τη ΔΥΑ και ειδικότερα από τα Επαρχιακά και Τοπικά Γραφεία Εργασίας, στο πλαίσιο προώθησης της εξατομικευμένης προσέγγισης προς τους άνεργους νέους. Να σημειωθεί ότι η ΔΥΑ στελεχώθηκε σημαντικά μέσω πρόσληψης νέων συμβούλων απασχόλησης (>20 ατόμων), με στόχο την εφαρμογή (μεταξύ άλλων) της «Εγγύησης για τη Νεολαία», προσφέροντας έτσι νέες και αυξημένες ευκαιρίες στους νέους για ένταξη / επανένταξη στην αγορά εργασίας. Η πρόσληψη και εκπαίδευση των νέων εργασιακών συμβούλων, εμπίπτει στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου «Εκσυγχρονισμός και Ενίσχυση της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης» που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ και το οποίο δημιουργεί πλήρη συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ.

- **Οι παρεμβάσεις της ΠΑΝ σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους κρίνονται ως κατάλληλες και επαρκείς για να καλύψουν τις ανάγκες της ομάδας στόχου (νέοι 15-29 ετών ΝΕΕΤ);**

Όπως αναφέρεται και στην Ετήσια Έκθεση υλοποίησης έτους 2017 του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020», στο πλαίσιο αναθεώρησης του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Κύπρος εξασφάλισε πρόσθετη κατανομή πόρων ύψους €6.564.692 για τα έτη 2017-2020, αυξάνοντας το ειδικό κονδύλι της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων σε €18.136.793. Λαμβάνοντας υπόψη την αντίστοιχη στήριξη του ΕΚΤ στην ΠΑΝ (€18.136.793) και την εθνική συμμετοχή (€3.200.611), **το συνολικό διαθέσιμο κονδύλι για την ΠΑΝ διαμορφώνεται σε 39.474.197€.**

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020» και του Ειδικού Στόχου 8.2.1 «Βελτίωση προοπτικών απασχόλησης νέων ηλικίας 15-29 ετών οι οποίοι βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης μέσω αξιοποίησης της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων», ο οποίος χρηματοδοτείται από την ΠΑΝ, έχουν εγκριθεί⁸ (ή και υλοποιούνται) έργα συνολικού προϋπολογισμού **40.142.781€.**

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα εγκεκριμένα έργα της ΠΑΝ, ο Δικαιούχος, ο στόχος των έργων και ο προϋπολογισμός τους.

⁸ Πηγή: Ετήσια έκθεση υλοποίησης έτους 2017 ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020»

Πίνακας 2: Εγκεκριμένα Έργα της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης Νέων

Εγκεκριμένα έργα ΠΑΝ	Δικαιούχος	Στόχευση	Προϋπολογισμός
Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι και Διετούς Διάρκειας για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/ Οργανισμούς	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	Στόχος του έργου ήταν η παροχή ευκαιριών πρακτικής κατάρτισης και απόκτησης εργασιακής πείρας σε άνεργους νέους αποφοίτους Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών, Συστήματος Μαθητείας και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης με σκοπό τη βελτίωση της απασχολησιμότητάς τους με την παράλληλη παροχή δυνατότητας σε επιχειρήσεις/ οργανισμούς να αξιοποιήσουν κατάλληλο δυναμικό.	6.253.231€*
Έργο παροχής ευκαιριών σε νέους πτυχιούχους Νομικής μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί Δικηγόρων Νόμο άσκησης	Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος	Στόχος του έργου είναι η διευκόλυνση της εισόδου των νέων αποφοίτων Νομικής στην αγορά εργασίας και συγκεκριμένα για την απόκτηση της απαιτούμενης από το Νόμο άδειας εξασκήσεως επαγγέλματος.	11.989.549,85€
Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την εργοδότηση Ανέργων Νέων μέχρι 25 ετών	Τμήμα Εργασίας	Στόχος του έργου είναι η ενθάρρυνση εργοδοτών μέσω κινήτρων (χορηγία) για πρόσληψη ανέργων νέων ηλικίας μέχρι 25 ετών για χρονική διάρκεια 12 μηνών.	8.000.000€
Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Νέων Ηλικίας 25 μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (NEETs)	Τμήμα Εργασίας	Το Σχέδιο στοχεύει στην παροχή ενισχύσεων-χορηγιών σε επιχειρήσεις για διευκόλυνση της πρόσληψης ατόμων που ανήκουν στην ομάδα 25 μέχρι 29 ετών και τα οποία βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης και είναι εγγεγραμμένοι στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ).	6.700.000€
Συμβουλευτική και Επαγγελματική Καθοδήγηση για άτομα NEETs	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Σκοπός του έργου είναι η αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και ειδικότερα της ομάδας ατόμων NEET.	1.200.000€
Παροχή ευκαιριών σε Νέους απόφοιτους των Κλάδων Αρχιτεκτονικής/Πολιτικής Μηχανικής, μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί ΕΤΕΚ Νόμο, πρακτικής εξάσκησης	Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου	Στόχος του έργου είναι η υποβοήθηση ατόμων με αναγνωρισμένα ακαδημαϊκά προσόντα στην αρχιτεκτονική ή πολιτική μηχανική να εκπληρώσουν την διά νόμου (του ΕΤΕΚ) απαίτηση συμπλήρωσης 12 μηνών πρακτικής άσκησης για σκοπούς εγγραφής στο ΕΤΕΚ και πρόσβασης στο ρυθμιζόμενο επάγγελμα του αρχιτέκτονα ή πολιτικού μηχανικού.	6.000.000€
		Σύνολο	40.142.781€

* Σημειώνεται ότι αφορά τελικό κόστος του Σχεδίου, δεδομένου ότι έχει πλέον ολοκληρωθεί.

Βάσει των παραπάνω εξάγονται τα εξής συμπεράσματα:

- Διαπιστώνεται η απαιτούμενη επάρκεια πόρων για την υλοποίηση των παρεμβάσεων της ΠΑΝ, καθώς οι εγκεκριμένες δράσεις δεσμεύουν το 101,7% των διαθέσιμων πόρων της ΠΑΝ στο πλαίσιο του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020». Σημειώνεται, ότι λόγω αυξημένων αναγκών (αλλά και τη διεύρυνση της ομάδας στόχου με την ένταξη ατόμων 25-29 ετών), η Κυπριακή Δημοκρατία έλαβε πρόσθετο ποσό.
 - Οι παρεμβάσεις που έχουν εγκριθεί ή υλοποιούνται ήδη, κρίνονται κατάλληλες για τις ανάγκες της ομάδας στόχου, καθώς περιλαμβάνουν την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, την τοποθέτηση σε θέση εργασίας, την πρακτική εξάσκηση, τη συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση.
 - Δεδομένου ότι η ηλικιακή ομάδα NEETs 25 μέχρι 29 ετών με βάση στατιστικά στοιχεία που αναφέρθηκαν παραπάνω είναι πιο ευάλωτη σε σχέση με αυτή των 15-24 ετών, το Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση NEETs Ηλικίας 25 μέχρι 29 ετών, κρίνεται ως μια παρέμβαση που ανταποκρίνεται πλήρως στις ανάγκες της ομάδας αυτής.
 - Σε ότι αφορά τις στοχευμένες παρεμβάσεις σε πτυχιούχους Νομικής και Αρχιτεκτονικής/Πολιτικής Μηχανικής, εκτιμάται ότι θα συμβάλλουν στη μείωση των ποσοστών πτυχιούχων μέχρι 29 ετών των παραπάνω ειδικοτήτων που ανήκουν στην κατηγορία των NEETs.
- **Πως ο εμπροσθοβαρής χαρακτήρας της ΠΑΝ συνέβαλε στην άμεση αναχαίτιση του προβλήματος της αυξανόμενης ανεργίας των νέων;**

Με βάση τον αρχικό σχεδιασμό (2014), η ΠΑΝ προβλέπονταν να διαθέσει για την Κύπρο το ποσό των 11.572.101 €, με το ΕΚΤ να καλύπτει αντίστοιχο ποσό. Συνολικά, για τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ προβλέπονταν πόροι ύψους 25.186.338 € (συμπεριλαμβανομένης της Εθνικής Συμμετοχής) στο πλαίσιο του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020» και του Ειδικού Στόχου 8.2.1.

Οι εν λόγω πόροι είχαν εμπροσθοβαρή κατανομή για τα έτη 2014 και 2015 και διέπονταν από τον κανόνα "N+3", που σημαίνει ότι η υλοποίησή τους μπορεί να πραγματοποιηθεί μέχρι και τρία έτη από το έτος δέσμευσής τους, δηλαδή μέχρι το 2017 και 2018 αντίστοιχα. Η επιλεξιμότητα των δαπανών της ΠΑΝ άρχισε να ισχύει από την 1^η Σεπτεμβρίου 2013.

Στο πλαίσιο αυτό, η πρώτη παρέμβαση της ΠΑΝ ξεκίνησε να υλοποιείται το 2014 με κατ' αρχήν χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους και αφορούσε τον 1^ο κύκλο του Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς.

Πλέον έχει ολοκληρωθεί τόσο ο 1^{ος}, όσο και ο 2^{ος} κύκλος του «Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς

διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς» (προκηρύχθηκαν τα έτη 2014 και 2015 αντίστοιχα)⁹. Στο πλαίσιο αυτό:

- Από τους δύο κύκλους επωφελήθηκαν 1.624 άνεργοι νέοι, εκ των οποίων ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα τοποθέτησης 1.336 (875 στον 1^ο κύκλο και 461 στον 2^ο κύκλο).
- Για τον 1^ο κύκλο, με βάση έρευνα της ANAD που έγινε περίπου 4 μήνες μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, το 32,7% των νέων (ήτοι 286 άτομα) που ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα ήταν εργαζόμενοι. Για τον 2^ο κύκλο, με βάση έρευνα της ANAD που έγινε περίπου 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, το 52,8% των νέων (ήτοι 243 άτομα) που ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα ήταν εργαζόμενοι.
- Επίσης με βάση τα αποτελέσματα αξιολογήσεων που πραγματοποιήθηκαν με το πέρας κάθε κύκλου, διαπιστώθηκε ότι από αυτούς που εργάζονταν: το 43,4% στον 1^ο κύκλο και το 32,4% στον 2^ο κύκλο βρήκε εργασία αμέσως μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής του στο Σχέδιο.

Επιπρόσθετα, από τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ που είναι σε εξέλιξη:

- Στο πλαίσιο του Σχεδίου Παροχής Κινήτρων για την εργοδότηση άνεργων νέων μέχρι 25 ετών, το οποίο έχει ενεργοποιηθεί από το 2016 σε τρεις (3) κύκλους: Από την 1^η και 2^η πρόσκληση υπήρχε εκτίμηση να ωφεληθούν 700 άτομα, καθώς και άλλα τόσα από την 3^η πρόσκληση. Με βάση τα πλέον πρόσφατα στοιχεία (23/10/2018) του Τμήματος Εργασίας, στο πλαίσιο της 1^{ης}, 2^{ης} και 3^{ης} πρόσκλησης έχουν υπογραφεί 770 ΣΔΧ.
- Στο πλαίσιο του Σχεδίου Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Νέων Ηλικίας 25 μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (NEETs), το οποίο έχει ενεργοποιηθεί από το 2017 σε δύο (2) κύκλους, αναμένεται να ενταχθούν 800 άτομα για 12μηνη απασχόληση. Με βάση τα πλέον πρόσφατα στοιχεία (23/10/2018) του Τμήματος Εργασίας, στο πλαίσιο των δύο προσκλήσεων έχουν υπογραφεί 424 ΣΔΧ.
- Στο πλαίσιο του έργου «Παροχή ευκαιριών σε νέους πτυχιούχους Νομικής μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί Δικηγόρων Νόμο άσκησης», με βάση πρόσφατα στοιχεία του Δικαιούχου (Νοέμβριος 2018), έχουν υπογραφεί 600 ΣΔΧ. Από αυτούς 240 έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, ενώ καταγράφονται και 12 διακοπές.

⁹ Πηγή: Ετήσια έκθεση υλοποίησης 2017 του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020»

- Στο πλαίσιο του έργου «Παροχή ευκαιριών σε Νέους απόφοιτους των Κλάδων Αρχιτεκτονικής/Πολιτικής Μηχανικής, μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί ΕΤΕΚ Νόμο, πρακτικής εξάσκησης», με βάση πρόσφατα στοιχεία του Δικαιούχου (Νοέμβριος 2018), έχουν υπογραφεί 177 ΣΔΧ, ενώ υπήρχαν και 4 διακοπές.

Από τα παραπάνω στοιχεία διαπιστώνεται ότι οι παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της ΠΑΝ έχουν άμεση συμβολή στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας των συμμετεχόντων σε αυτές. Τη διαπίστωση αυτή, ενισχύουν και τα στατιστικά στοιχεία για την ανεργία των νέων 15-29 ετών, η οποία - όπως παρουσιάστηκε παραπάνω - μειώνεται από το 2014 που ξεκίνησε η ΠΑΝ μέχρι και το 2017. Να σημειωθεί ότι και για το έτος 2018, τα ποσοστά ανεργίας των νέων εξακολουθούν και καταγράφουν πτωτικές τάσεις.

- **Πως συσχετίζεται η υλοποίηση της ΠΑΝ με άλλα μέτρα, πολιτικές και προγράμματα που εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο για την απασχόληση των νέων;**

Η Πρωτοβουλία Απασχόλησης των Νέων, όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, χρηματοδοτείται από το ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020» μέσω του ΑΠ 2 και του Ειδικού Στόχου 8.2.1 «Βελτίωση προοπτικών απασχόλησης νέων ηλικίας 15-29 ετών οι οποίοι βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης μέσω αξιοποίησης της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων». Ωστόσο παρεμβάσεις που έχουν θετική επίδραση στην απασχόληση των νέων υλοποιούνται και πέραν του προαναφερθέντος Ειδικού Στόχου.

Συνοπτικά αναφέρονται τα εξής:

ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020»

Στο πλαίσιο του ΑΠ2 και του Ε.Σ. 8.2.2 «Ένταξη νέων ηλικίας 15-29 ετών οι οποίοι βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης στην αγορά εργασίας μέσω τοποθέτησης τους σε επιδοτούμενες θέσεις απασχόλησης και απόκτησης εργασιακής πείρας» υλοποιούνται παρεμβάσεις με τη χρηματοδότηση του ΕΚΤ, οι οποίες είναι συμπληρωματικές προς την ΠΑΝ. Ενδεικτικά αναφέρονται οι κάτωθι παρεμβάσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Ε.Σ. 8.2.2¹⁰:

- **«Τοποθέτηση Άνεργων Νέων Πτυχιούχων για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/Οργανισμούς»** (2015), με Δικαιούχο την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού. Συνολικά επωφελήθηκαν 1.776 άνεργοι, εκ των οποίων οι 1.450 ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα τοποθέτησής τους.

¹⁰ Πηγή: ΑνΑΔ «Αξιολόγηση των Επιδράσεων του Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Πτυχιούχων για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/Οργανισμούς (2015)», Σεπτέμβριος 2017

- **«Κέντρα Επιχειρηματικής Ανάπτυξης των Νέων»**, με Δικαιούχο τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου. Μέσα από το νέο αυτό υποστηρικτικό μηχανισμό παρέχεται η ευκαιρία στους νέους με περιορισμένες γνώσεις και δίκτυα να ανακαλύψουν τις επιχειρηματικές τους δυνατότητες, να αναπτύξουν βιώσιμες επιχειρήσεις και να δημιουργήσουν αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας για τους ίδιους, αλλά και για άλλους συνομήλικούς τους. Πιο συγκεκριμένα, το Πρόγραμμα Επιχειρηματικής Ανάπτυξης των Νέων:
 - Παρέχει εκπαίδευση και κατάρτιση για ανάπτυξη επιχειρηματικών δεξιοτήτων, όπως για παράδειγμα η δημιουργία επιχειρηματικού πλάνου, διοίκηση / διαχείριση έργου, τεχνικές πώλησης και επικοινωνίας, διαδικασίες ίδρυσης επιχείρησης κ.α
 - Παρέχει καθοδήγηση μέσα από την ανάπτυξη δικτύου συμβούλων και μεντόρων,
 - Παρέχει υποστήριξη και πληροφόρηση μέσα από εξειδικευμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Το Πρόγραμμα υλοποιείται σε κύκλους σε όλες τις επαρχίες της Κύπρου. Ο κάθε κύκλος σεμιναρίων θα διαρκεί 28 συνολικά ώρες και μετά από την ολοκλήρωσή του, ο κάθε συμμετέχοντας θα λαμβάνει εξατομικευμένη συμβουλευτική από έμπειρους επιχειρηματικούς μέντορες.

Στο πλαίσιο του ΑΠ1 και του ΕΣ 8.1.1 «Ένταξη ανέργων στην αγορά εργασίας μέσω τοποθέτησης τους σε επιδοτούμενες θέσεις απασχόλησης, περιλαμβανομένης της παροχής επαγγελματικής κατάρτισης» χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις για τη δημιουργία νέων βιώσιμων θέσεων εργασίας, με έμφαση σε τομείς αναπτυξιακής προοπτικής και υψηλής προστιθέμενης αξίας, για ανέργους ηλικίας 15-64 ετών, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που απέχουν επί μακρόν από την αγορά εργασίας (ανενεργών ατόμων). Ειδικότερα παρεμβάσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του ΕΣ 8.1.1 και παρουσιάζουν συμπληρωματικότητα με τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ έχουν ως ακολούθως¹¹:

- **«Σχέδιο Επιδότησης της Πρακτικής Κατάρτισης συνδυασμένης με επιδότηση της εργοδότησης σε εργοδότες του Λιανικού Εμπορίου που εργοδοτούν 1-49 άτομα»** με φορέα υλοποίησης το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στο πλαίσιο του εν λόγω Σχεδίου ωφελήθηκαν 47 άνεργοι. Από αυτούς οι 10 ήταν άτομα κάτω των 25 ετών.
- **«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Εργοδότηση Ανέργων»** με φορέα υλοποίησης το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Το εν λόγω Σχέδιο υλοποιήθηκε μέσω τεσσάρων (4) κύκλων. Στο πλαίσιο του εν λόγω Σχεδίου ωφελήθηκαν 2.946 άνεργοι. Από αυτούς οι 414 ήταν άτομα κάτω των 25 ετών.

¹¹ Πηγή: Στοιχεία Τμήματος Εργασίας.

Σε σχέση με τη συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις / παρεμβάσεις, ιδιαίτερης σημαντικότητας χαρακτηρίζεται αυτή στο πλαίσιο του Ε.Σ.8.7.1 «Αύξηση του αριθμού των ανέργων που εξυπηρετούνται σε γραφεία εργασίας, ως αποτέλεσμα του εκσυγχρονισμού και της βελτίωσης της ικανότητας εξυπηρέτησης των αρμόδιων φορέων για την απασχόληση» με τίτλο **«Εκσυγχρονισμός και Ενίσχυση της ΔΥΑ»**. Το συγκεκριμένο έργο αφορά την προσπάθεια περαιτέρω εκσυγχρονισμού της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης, καθώς και στη βελτίωση της ικανότητάς της, στη βάση κάλυψης:

- Των αυξημένων απαιτήσεων εξυπηρέτησης των ωφελουμένων που δημιουργήθηκαν, λόγω των επιπτώσεων της οικονομικής συγκυρίας.
- Των αναγκών για την εφαρμογή της Πρωτοβουλίας Απασχόλησης των Νέων (ΠΑΝ), αλλά και για την εξυπηρέτηση των νέων ανέργων ευρύτερα.

Με την υλοποίηση του έργου αναμένεται να αυξηθεί η ικανότητα της ΔΥΑ για παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς ανέργους και εργοδότες (με έμφαση και στις εξατομικευμένες υπηρεσίες), με την ανάπτυξη μεθόδων και εργαλείων για την παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών, με έμφαση σε νέους που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

Πέραν των πιο πάνω, θετική επίδραση στην προσπάθεια ενίσχυσης της απασχόλησης των νέων διαδραματίζουν και τα κάτωθι έργα του Τμήματος Εργασίας τα οποία υλοποιούνται στο πλαίσιο του Ε.Σ.8.7.1:

- **«Λειτουργία του Δικτύου EURES στην Κύπρο»** μέσω των ευκαιριών που προσφέρονται. Το EURES αποτελεί ένα δίκτυο συνεργασίας για τη διευκόλυνση της ελεύθερης διακίνησης των εργαζομένων στις 27 χώρες της ΕΕ καθώς και την Ελβετία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία.
Το EURES διαδραματίζει σημαντικό ρόλο παρέχοντας ειδικές πληροφορίες και διευκολύνοντας την εύρεση εργασίας προς αμοιβαίο όφελος των εργοδοτών και των μεθοριακών εργαζομένων σε διασυνοριακές περιοχές της Ευρώπης. Στην πράξη το EURES παρέχει τις υπηρεσίες του μέσω της πύλης καθώς και μέσω ενός δικτύου ειδικών συμβούλων EURES που βρίσκονται εγκατεστημένοι στα Γραφεία Εργασίας της ΔΥΑ. Το συγχρηματοδοτούμενο έργο, αφορά την υποστήριξη λειτουργίας του Δικτύου και βρίσκεται σε άμεση συνάφεια με την ΠΑΝ, καθώς σημαντικό τμήμα των υπηρεσιών του εστιάζει σε νέους.
- **«Σύμπραξη της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ) με τα Ιδιωτικά Γραφεία Εξεύρεσης Εργασίας (ΙΓΕΕ) για προώθηση στην απασχόληση»** μέσω του οποίου ενισχύεται η ΔΥΑ στην προσπάθειά της για τη δημιουργία περισσότερων ευκαιριών απασχόλησης για ανέργους.
Το Τμήμα Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στα πλαίσια υλοποίησης του πιο πάνω συγχρηματοδοτούμενου Έργου συνεργάζεται με τα

Ιδιωτικά Γραφεία Εξουρέσεως Εργασίας (ΙΓΕΕ) για να ενισχύσουν την Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ) στην προσπάθεια της για την δημιουργία περισσότερων ευκαιριών απασχόλησης για ανέργους.

Δικαίωμα για την παραλαβή του Δελτίου έχουν οι εγγεγραμμένοι άνεργοι με ανεργία από 12 -24 μήνες οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει μέχρι και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το Δελτίο θα τους δώσει την δυνατότητα να επισκεφθούν ένα από τα συνεργαζόμενα ΙΓΕΕ (υπάρχουν αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Τμήματος Εργασίας) για ανεύρεση εργασίας.

Στο πλαίσιο του ΑΠ 3 και του Ε.Σ. 9.1.1 «Ένταξη στην αγορά εργασίας και βελτίωση των προοπτικών βιώσιμης απασχόλησης ευάλωτων ομάδων πληθυσμού που αντιμετωπίζουν υψηλό κίνδυνο φτώχειας, μέσω τοποθέτησης τους σε επιδοτούμενες θέσεις απασχόλησης» υλοποιούνται παρεμβάσεις με τη χρηματοδότηση του ΕΚΤ για ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, οι οποίες είναι υποστηρικτικές προς την ΠΑΝ. Συνοπτικά αναφέρονται:

- «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για Πρόσληψη Ατόμων με Χρόνιες Παθήσεις (σε συνεργασία με την Παγκύπρια Ομοσπονδία Συνδέσμων Πασχόντων και Φίλων)».
- «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Πρόσληψη Ατόμων με Αναπηρία (σε συνεργασία με την Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων)».
- «Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Πρόσληψη Ληπτών ΕΕΕ σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση 3-μήνης Κατάρτισης».

Τέλος, στο πλαίσιο του ΑΠ4 και του ΕΣ 10.4.1 «Αύξηση της συμμετοχής νέων ηλικίας 15-29 ετών στην Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση» χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας, της ελκυστικότητας και της αποτελεσματικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της Νέας Σύγχρονης Μαθητείας. Βασική επιδίωξη του έργου «**Ανάπτυξη της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης**» αποτελεί η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων αλλά και η διασύνδεση της παρεχόμενης εκπαίδευσης με τις σύγχρονες απαιτήσεις και προοπτικές της οικονομίας, ούτως ώστε οι βασικές ικανότητες και εξειδικευμένες επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες που αποκτούνται από τους μαθητές/ σπουδαστές να αποτελέσουν σημαντικά εφόδια για την μελλοντική τους ένταξη και επαγγελματική ανέλιξη στην αγορά εργασίας. Το έργο παρέχει ευκαιρίες για ένταξη στην Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση σε μαθητές / σπουδαστές, καθώς και σε ενήλικες μέσα από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα δια βίου μάθησης.

ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα & Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»

Στο πλαίσιο του παραπάνω ΕΠ χρηματοδοτούνται (με πόρους του ΕΤΠΑ και της απαιτούμενης Εθνικής Συμμετοχής) τα κάτωθι Σχέδια για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας:

- **«Σχέδιο Ενίσχυσης της Νεανικής Επιχειρηματικότητας»** με φορέα υλοποίησης το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Το Σχέδιο απευθύνεται σε άτομα ηλικίας από 20 έως 40 ετών, που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά.
- **«Σχέδιο Ενίσχυσης της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας»** με φορέα υλοποίησης το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Το Σχέδιο απευθύνεται σε γυναίκες ηλικίας από 18 έως 55 ετών, που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά.

Να επισημανθεί, ότι υποστηρικτικά προς την ΠΑΝ υλοποιούνται και άλλες παρεμβάσεις, όπως το Youth Guarantee to ACTIVate and EmpowerYOUTH in Cyprus: an integrated communications campaign” (Project Acronym: “Active Youth”), το οποίο υλοποιείται από τον ONEK. Το πρόγραμμα αυτό έχει ως στόχο να ενημερώσει και να «ενεργοποιήσει» τους νέους (κυρίως τους NEETs- not in education, employment or training) για τα σχέδια απασχόλησης που υπάρχουν διαθέσιμα προς αξιοποίηση, να τους οδηγήσει για εγγραφή στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης και να τους βοηθήσει επί της ουσίας στην αναζήτηση τους για απασχόληση, εκπαίδευση ή κατάρτιση μέσα από τα Σχέδια που εμπίπτουν στη Σύσταση «Εγγύηση για τη Νεολαία» της Ε.Ε. Απώτερος στόχος του προγράμματος είναι η καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και η εκπαίδευση τόσο των νέων όσο και άλλων φορέων που εμπλέκονται με τη νεολαία μέσα από τη συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικά εργαστήρια και σεμινάρια. Στο πλαίσιο υλοποίησης του Σχεδίου θα γίνουν δύο (2) μεγάλες έρευνες και δέκα (10) ομάδες εστίασης για ανίχνευση της παρούσας κατάστασης και του επιπέδου γνώσης των νέων για το Youth Guarantee και ακολούθως θα γίνει μια μεγάλη εκστρατεία σε όλα τα ΜΜΕ ενώ παράλληλα θα επιλεγούν πέντε (5) νέοι ως πρεσβευτές του youth guarantee και θα συμμετάσχουν σε αυτή την εκστρατεία μέσω σποτς αλλά και τηλεοπτικών εκπομπών, κτλ.. Εταίροι του ONEK για την υλοποίηση του Active Youth είναι το Τμήμα Εργασίας -Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Συμβούλιο Νεολαίας Κύπρου και ο Κυπριακός Οργανισμός Κέντρων Νεότητας. Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από τη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Κοινωνικής Ένταξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ιδιαίτερης σημαντικότητας για τη συσχέτιση των παρεμβάσεων της ΠΑΝ με άλλα μέτρα, πολιτικές κλπ. αποτελεί το γεγονός ότι η ΓΔ Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης είναι αρμόδια για το Συντονισμό της υλοποίησης των Ευρωπαϊκών Ταμείων και Προγραμμάτων. Στα πλαίσια αυτά η Γενική Διεύθυνση θα εξακολουθήσει να ενεργεί ως η Εθνική Αρχή για την εφαρμογή της Πολιτικής Συνοχής, καθώς και η Διαχειριστική Αρχή για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας. Παράλληλα, διαθέτει σχετική πληροφορία αναφορικά με όλα τα οριζόντια Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Προγράμματα Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ)

Πέραν των παραπάνω παρεμβάσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της ΣΕΣ 2014-2020, υπάρχουν και προγράμματα της ΑνΑΔ τα οποία υλοποιούνται με εθνικούς πόρους και συμβάλλουν στην αναχαίτηση της ανεργίας των νέων. Στο πλαίσιο αυτό ενδεικτικά αναφέρονται¹²:

- **Σχέδιο «Στελέχωση Επιχειρήσεων με Απόφοιτους Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης»:** Προκηρύχθηκε τον 12/2016 και προβλέπεται να λειτουργήσει από 1/1/2017 μέχρι 30/6/2021. Η ομάδα στόχος του Σχεδίου είναι οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ηλικίας κάτω των 30 ετών. Η διάρκεια των προγραμμάτων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Σχεδίου είναι έξι (6) μήνες.
- **Σχέδιο «Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα Κατάρτισης – Συνήθη»:** Σκοπός του Σχεδίου είναι η παροχή κινήτρων σε εργοδότες για να συμμετέχουν με εργοδοτούμενους τους σε προγράμματα κατάρτισης που οργανώνονται από διάφορα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης σύμφωνα με προδιαγραφές και κριτήρια που καθορίζει η ΑνΑΔ. Από το 2015, στο Σχέδιο συμμετέχουν και άνεργοι, κάτι το οποίο αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά την απασχολησιμότητα τους και να συμβάλει στον εμπλουτισμό των γνώσεων και δεξιοτήτων τους. Με βάση την αξιολόγηση των επιδράσεων εν λόγω Σχεδίου από τη συμμετοχή ανέργων την περίοδο 2015-2016, διαπιστώθηκε ότι ένα σημαντικό μέρος των ανέργων που ωφελήθηκαν από το Σχέδιο ήταν νέοι ηλικίας 20-29 ετών (28,4%).
- **Προγράμματα Κατάρτισης Ανέργων:** Αφορά την παροχή αρχικής ή/και συνεχιζόμενης κατάρτισης σε ανέργους, με στόχο την ουσιαστική βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων τους για παραγωγική ένταξη ή επανένταξή τους στην απασχόληση και για να μπορέσουν να απασχοληθούν σε επαγγέλματα στα οποία υπάρχει ζήτηση ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Στο Σχέδιο συμμετέχουν άνεργοι που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ), διαμένουν νόμιμα στην Κύπρο και έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας χωρίς περιορισμούς.
Το Σχέδιο στοχεύει στην παροχή ευκαιριών κατάρτισης στους ανέργους για απόκτηση, εμπλουτισμό ή/και αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων τους, σύμφωνα με τις ανάγκες που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας, για διεύρυνση των προοπτικών για ένταξη/επανένταξη και την καλύτερη ενσωμάτωσή τους στην απασχόληση, καθώς και για ικανοποίηση των προσδοκιών τους για μια νέα επαγγελματική σταδιοδρομία. Τα προγράμματα που επιχορηγεί η ΑνΑΔ μέσω του Σχεδίου καλύπτουν ευρύ φάσμα θεμάτων σε διάφορα επαγγέλματα/ειδικότητες, σε όλες τις λειτουργίες των επιχειρήσεων/οργανισμών. Στο Σχέδιο έχουν εμπλοκή και επιχειρήσεις/οργανισμοί για την

¹² Πηγή: ΑνΑΔ, «Σχέδιο Στελέχωσης Επιχειρήσεων με Απόφοιτους Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (2016)» και «Μελέτη αξιολόγησης των επιδράσεων από τη συμμετοχή ανέργων στα πολυεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης – συνήθη (2015-2016)».

παροχή εργασιακής εμπειρίας και πρακτικής κατάρτισης στους καταρτιζομένους σε προγράμματα όπου υπάρχει και ενδοεπιχειρησιακό μέρος για να δίδεται η δυνατότητα μεταφοράς της θεωρίας σε πράξη μέσα από πραγματικές συνθήκες εργασίας.

Συμπερασματικά, οι πιο πάνω παρεμβάσεις συμπληρώνουν και ενισχύουν το πλαίσιο που εφαρμόζεται στην Κύπρο για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων, αλλά και ειδικότερα της μείωσης του αριθμού των ατόμων της κατηγορίας NEETs. Επισημαίνεται, ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των παρεμβάσεων υλοποιήθηκε / υλοποιείται από το Τμήμα Εργασίας του ΥΠΕΠΚΑ, καθώς και την ΑνΑΔ, φορείς που βρίσκονται σε άμεση επικοινωνία και με κοινό στρατηγικό πλαίσιο, με το Τμήμα Εργασίας να έχει τον κεντρικό ρόλο για το σχεδιασμό και την παρακολούθηση της συνολικής στρατηγικής για την απασχόληση και τους νέους (σχεδιασμός και εφαρμογή ΕΣΔΑΝ).

4. Αξιολόγηση του Μηχανισμού Υλοποίησης της ΠΑΝ

4.1. Εισαγωγή

Στην παρούσα ενότητα αξιολογείται το πλαίσιο υλοποίησης της ΠΑΝ στην Κύπρο. Στο πλαίσιο αυτό τα **αξιολογητικά ερωτήματα** που προσεγγίζονται έχουν ως ακολούθως:

- Πως αξιολογείται ο σχεδιασμός για την υλοποίηση της ΠΑΝ ως μέρος ενός Άξονα Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή»;
- Πως αξιολογείται το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου της ΠΑΝ (ορισμός κοινών αρχών με τα ΕΔΕΤ, κοινές διαδικασίες, κοινό Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα); Ποια είναι τα πλεονεκτήματα ή/και τυχόν αδυναμίες του συστήματος;
- Ποιος είναι ο τύπος των παρεμβάσεων που υλοποιούνται μέσω της ΠΑΝ; Χρηματοδοτούνται νέες καινοτόμες παρεμβάσεις (κοινωνική καινοτομία);
- Πως αξιολογείται η πρόοδος υλοποίησης της ΠΑΝ (ορόσημα, στόχοι, χρηματοοικονομική πρόοδος). Υπάρχουν προβλήματα ή/και καθυστερήσεις στην υλοποίηση;
- Παρουσίαση βέλτιστων πρακτικών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

4.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα

- Πως αξιολογείται ο σχεδιασμός για την υλοποίηση της ΠΑΝ ως μέρος ενός Άξονα Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή»;

Για την αξιοποίηση των πόρων της ΠΑΝ η Διαχειριστική Αρχή επέλεξε όπως σχεδιαστεί ειδικό τμήμα εντός του ΑΠ2 «Ενίσχυση της Απασχόλησης των Νέων ηλικίας έως 29 ετών και διευκόλυνση της εισόδου της στην αγορά εργασίας», αξιοποιώντας την πρόνοια του Άρθρου 18 του Κανονισμού 1304/2013 για το ΕΚΤ. Συγκεκριμένα, όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί, κάτω από τον Ειδικό Στόχο 8.2.1 θα περιλαμβάνονταν δράσεις που στόχευαν στην αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων μέχρι την ηλικία των 24 ετών μέσω αξιοποίησης των πόρων της ΠΑΝ, ενώ κάτω από τον Ειδικό Στόχο 8.2.2 θα καλύπτονταν παρόμοιας φύσης δράσεις για την ομάδα στόχου μέχρι τα 29 έτη με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ. Σημαντικός παράγοντας στη λήψη αυτής της απόφασης αποτέλεσε το γεγονός ότι η ΠΑΝ όπως αρχικά εξαγγέλθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ολοκληρωνόταν το 2018. Επειδή όμως η ανεργία των νέων αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την Κύπρο, αποφασίστηκε όπως θεσπιστεί ο

δεύτερος Ειδικός Στόχος (8.2.2) για συνέχιση των παρεμβάσεων προς τους νέους μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου.

Με τη διεύρυνση του ορίου κάλυψης της ΠΑΝ από τα 24 στα 29 έτη και με την ευκαιρία εξασφάλισης πρόσθετων κονδυλίων από την ΠΑΝ και επέκταση της χρονικής διάρκειας υλοποίησης μέχρι το 2023, η Διαχειριστική Αρχή μέσω σχετικής τροποποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος ενέταξε κάτω από την ΠΑΝ (ΕΣ 8.2.1) δράσεις που αρχικά προγραμματιζόνταν να προωθηθούν κάτω από τον Ειδικό Στόχο 8.2.2, αφού κατέστησαν πλέον ως επιλέξιμες για την ΠΑΝ. Με την εξέλιξη αυτή, στον Ειδικό Στόχο 8.2.2 δεν αναμένεται να ενταχθούν οποιαδήποτε νέα έργα πέραν των δύο (2) υφιστάμενων έργων που εγκρίθηκαν και υλοποιούνται με βάση τον αρχικό προγραμματισμό του Άξονα.

Συμπερασματικά αναφέρεται ότι, ο σχεδιασμός υλοποίησης της ΠΑΝ ως τμήμα συγκεκριμένου Άξονα Προτεραιότητας, υπό τη μορφή διακριτού Ειδικού Στόχου 8.2.1, αξιολογείται ως απόλυτα ορθός για τους παρακάτω λόγους:

- Αποφεύχθηκε η μακρά και επίμονη διαδικασία καταρτισμού και διαπραγμάτευσης ξεχωριστού Επιχειρησιακού Προγράμματος και ορισμού των αρμοδίων Αρχών.
 - Δεδομένου ότι μέσω του ίδιου Επιχειρησιακού Προγράμματος και Άξονα Προτεραιότητας, χρηματοδοτούνται παρεμβάσεις μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου που συνεισφέρουν στην ένταξη των ηλικίας 15-29 ετών (με έμφαση στους NEETs) στην αγορά εργασίας, διασφαλίζεται η απαιτούμενη συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων με αυτές της ΠΑΝ.
 - Η ένταξη της ΠΑΝ στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή» κατέστησε το ΕΠ ως “πολυταμειακό” και μεταξύ άλλων πλεονεκτημάτων, παρέχει τη δυνατότητα συμβολής των Ταμείων στην επίτευξη των ετήσιων στόχων απορρόφησης σε επίπεδο Επιχειρησιακού Προγράμματος.
- **Πως αξιολογείται το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου της ΠΑΝ (ορισμός κοινών αρχών με τα ΕΔΕΤ, κοινές διαδικασίες, κοινό Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα); Ποια είναι πλεονεκτήματα ή/και τυχόν αδυναμίες του συστήματος;**

Το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής στην Κύπρο έχει θεσπιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις των Άρθρων 72 έως 74 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1303/2013. Στο ΣΔΕ ορίζονται όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς διαχείρισης και ελέγχου, περιγράφεται η κατανομή των αρμοδιοτήτων και καθηκόντων τους στο εσωτερικό του κάθε φορέα και καθορίζονται οι διαδικασίες για τη διασφάλιση της νομιμότητας και κανονικότητας των δηλούμενων δαπανών. Επιπρόσθετα, το ΣΔΕ συνίσταται από ρυθμίσεις για το λογιστικό έλεγχο της λειτουργίας του, συστήματα και διαδικασίες για τη διασφάλιση επαρκούς διαδρομής λογιστικού ελέγχου, καθώς και διαδικασίες για την πρόληψη, ανίχνευση και διόρθωση παρατυπιών.

Το γεγονός ότι έχει θεσπιστεί ένα κοινό ΣΔΕ για όλα τα Ταμεία της πολιτικής Συνοχής, περιλαμβανομένης και της ΠΑΝ προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα, δεδομένου ότι δεν απαιτούνται νέες διαδικασίες, έκδοση εγκυκλίων/ κατευθυντήριων γραμμών των επιμέρους διαδικασιών, ξεχωριστό Πληροφοριακό Σύστημα, κλπ.. Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω κατέστη εφικτός, με εξοικονόμηση σημαντικού κόστους και χρόνου, ο σχεδιασμός ενός ασφαλούς, αξιόπιστου και αποτελεσματικού Συστήματος, με κοινές διαδικασίες για όλα τα Ταμεία που να παρέχει την απαραίτητη μεταφορά γνώσεων, την επαρκή διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχο των Προγραμμάτων.

Για την ΠΑΝ σε επιτελικό επίπεδο εμπλέκονται οι ίδιες Αρχές που έχουν οριστεί για το ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή». Ειδικότερα,

- Η ΓΔ ΕΠΣΑ, ως Διαχειριστική Αρχή
- Το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, ως Αρχή Πιστοποίησης και Ενδιάμεσος Φορέας Επαληθεύσεων Πληρωμών
- Η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου, ως Αρχή Ελέγχου
- Η Μονάδα ΕΚΤ, ως Ενδιάμεσος Φορέας για έργα που εκτελούνται μέσω Δημοσίων Συμβάσεων, και
- το Τμήμα Εργασίας, ως Ενδιάμεσος Φορέας Σχεδίων Χορηγιών.

Οι δύο Ενδιάμεσοι Φορείς στους οποίους εκχωρήθηκαν καθήκοντα διαχείρισης από την Διαχειριστική Αρχή ανήκουν οργανικά στο Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, γεγονός που αποτελεί πλεονέκτημα, καθώς καταγράφονται συνέργειες και οικονομίες κλίμακας.

Σε σχέση με τους Δικαιούχους (Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, Επιστημονικό, Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου, αποτελούν φορείς με προηγούμενη διαχειριστική εμπειρία (γνώση των διαδικασιών σχεδιασμού, παρακολούθησης και ελέγχου, χειρισμού του ΟΠΣ, κλπ), και με ειδική τεχνογνωσία/ εμπειρία σε θέματα σχετικά με το θεματικό αντικείμενο (συσχέτιση με επιχειρήσεις του κλάδου).

- **Ποιος είναι ο τύπος των παρεμβάσεων που υλοποιούνται μέσω της ΠΑΝ; Χρηματοδοτούνται νέες καινοτόμες παρεμβάσεις (κοινωνική καινοτομία);**

Οι παρεμβάσεις που επιλέγηκαν να χρηματοδοτηθούν από την ΠΑΝ καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δράσεων προς αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας των νέων (τόσο σε επίπεδο πρόληψης, όσο και διαχείρισης). Οι παρεμβάσεις αφορούν τοποθέτηση για την απόκτηση εργασιακής πείρας/ πρακτικής εξάσκησης, ενίσχυση επιχειρήσεων μέσω χορηγιών για την πρόσληψη της συγκεκριμένης ομάδας στόχου ή παροχή συμβουλευτικής καθοδήγησης.

Ουσιαστικά κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 δεν καταγράφονται νέες καινοτόμες παρεμβάσεις με την έννοια της εντελώς νέου είδους παρέμβασης. Σε μεγάλο βαθμό

υλοποιήθηκαν ή / και υλοποιούνται τύποι παρεμβάσεων που είχαν εφαρμοστεί και στο παρελθόν (προγραμματικές 2004-2006 και 2007-2013), με βασική διαφορά την ομάδα στόχο (ηλικία ωφελούμενου αρχικά μέχρι 24 έτη και ακολούθως τα 29 έτη, κατάσταση NEET, κλπ). Να σημειωθεί, ότι στις παρεμβάσεις του Τμήματος Εργασίας καταγράφεται σχετική κλαδική εξειδίκευση. Δηλαδή το Σχέδιο του Τμήματος Εργασίας για τους νέους έως 25 ετών παρείχε αυξημένη χορηγία ύψους 60% του μισθολογικού κόστους του εργοδοτούμενου με ανώτατο όριο τις €6.000, για οργανισμούς που ανήκουν σε γαλάζια ή πράσινη οικονομική δραστηριότητα. Παράλληλα, τα Σχέδια απόκτησης εργασιακής πείρας του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και του Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητήριου Κύπρου, αφορούν συγκεκριμένες ειδικότητες (Δικηγόροι, αρχιτέκτονες, πολιτικοί μηχανικοί) οι οποίες αντιστοιχούν σε δυναμικούς κλάδους/ τομείς της οικονομίας. Οι παρεμβάσεις του ΠΔΣ και του ΕΤΕΚ μπορούν να θεωρηθούν ως κοινωνική καινοτομία (όπως ορίζεται στο Άρθρο 9 του Καν. 1304/2013), δεδομένου ότι υλοποιούνται από μη Κυβερνητικές Υπηρεσίες στη βάση της αρχής της εταιρικότητας και ανταποκρίνονται σε ευρύτερες κοινωνικές ανάγκες (ανεργία νέων, ανάγκη βελτίωσης δεξιοτήτων και ικανοτήτων των νέων, κλπ).

- **Πως αξιολογείται η πρόοδος υλοποίησης της ΠΑΝ (ορόσημα, στόχοι, χρηματοοικονομική πρόοδος). Υπάρχουν προβλήματα ή/και καθυστερήσεις στην υλοποίηση;**

Η ουσιαστική υλοποίηση των Δράσεων της ΠΑΝ άρχισε να εφαρμόζεται από το 2016 και μετά, αφού κατά τα δύο πρώτα χρόνια (2014-2015) βρισκόταν σε εξέλιξη μόνο το έργο «Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτησης Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς» με Δικαιούχο την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού το οποίο ολοκληρώθηκε σε δύο κύκλους.

Το 2016 προκηρύχθηκε από το Τμήμα Εργασίας το «Σχέδιο Χορηγιών για την εργοδότηση ανέργων νέων ηλικίας 25-29 ετών» ενώ παράλληλα ξεκίνησε και η υλοποίηση του έργου «Παροχή Ευκαιριών σε νέους πτυχιούχους Νομικής (μέχρι 29 ετών NEET) για πραγματοποίηση της απαιτούμενης πρακτικής άσκησης» από τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο.

Τέλος το 2018 ξεκίνησε η υλοποίηση του έργου «Παροχή Ευκαιριών σε νέους απόφοιτους των Κλάδων Αρχιτεκτονικής/ Πολιτικής Μηχανικής (μέχρι 29 ετών NEET) για πραγματοποίηση της απαιτούμενης πρακτικής εξάσκησης» από το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου.

Η επέκταση της υλοποίησης της ΠΑΝ από το 2018 μέχρι το 2023, διασφαλίζει την απρόσκοπτη υλοποίηση και ολοκλήρωση των παρεμβάσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο αυτής με πλήρη αξιοποίηση των διαθέσιμων κονδυλίων.

Σε επίπεδο στόχων, η πρόοδος που έχει επιτευχθεί κρίνεται ως ικανοποιητική. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη και αφορούν τη χρηματοδότηση θέσεων εργασίας (Τμήματος

Εργασίας, Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, Επιστημονικού Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου) υλοποιούνται ομαλά και από την πρόοδο που έχει καταγραφεί μέχρι σήμερα, διαφαίνεται ότι οι στόχοι που έχουν τεθεί δύναται να επιτευχθούν. Ομοίως θετική εικόνα παρουσιάζει και η επίτευξη των στόχων σε επίπεδο δεικτών εκροών και οροσήμων (του Πλαισίου Επίδοσης) στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Σύμφωνα με στοιχεία που εξασφαλίστηκαν από τη Διαχειριστική Αρχή (πηγή ΟΠΣ) επιβεβαιώνεται ότι οι δείκτες που περιλαμβάνονται στο πλαίσιο επίδοσης έχουν επιτύχει το στόχο τους. Ειδικότερα, για την ΠΑΝ έχουν καθοριστεί τα ακόλουθα ορόσημα/ στόχοι:

Κωδ.	Δείκτης	Είδος Δείκτη	Ορόσημο 2018	Στόχος 2023		
E8221 ΠΑΝ	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων κάτω των 25 ετών	Εκροών	1.800	900	900	1.800
E8221β ΠΑΝ	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων 15-29 ετών (ΠΑΝ)	Εκροών	1.000	2000	2000	4.000
F2ΥΕΙ	Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών	Δημοσιονομικός	14.000.000			39.474.197

Ο Δείκτης E8221 ΠΑΝ συνδέεται αποκλειστικά με το έργο «Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτησης Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς» της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού το οποίο έχει ολοκληρωθεί. Όπως παρουσιάζεται στην Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης του 2017 ο στόχος του δείκτη έχει πλήρως επιτευχθεί αφού στο Σχέδιο συμμετείχαν 1.774 νέοι.

Ο Δείκτης E8221β ΠΑΝ τροφοδοτείται από τα υπόλοιπα έργα και Σχέδια του Ειδικού Στόχου 8.2.1. Με βάση τα στοιχεία της Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης του 2017, καταγράφηκαν 765 ωφελούμενοι μόνο από τα Σχέδια Χορηγιών του Τμήματος Εργασίας. Λαμβάνοντας υπόψη την επιτάχυνση της υλοποίησης των Σχεδίων Χορηγιών καθώς και των έργων πρακτικής άσκησης των Δικηγόρων και Πολιτικών Μηχανικών/ Αρχιτεκτόνων εκτιμάται ότι το ορόσημο/ στόχος θα υπερκαλυφθεί.

Παρά τη φαινομενικά χαμηλή επίδοση που παρουσίασε ο Δημοσιονομικός Δείκτης F2ΥΕΙ στην Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης του 2017 (€6.1 εκ.), μέχρι το τέλος του 2018 κατέστη δυνατή η πιστοποίηση δαπανών προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνολικού ύψους €15.8 εκ., ως αποτέλεσμα της εντατικής προσπάθειας που καταβλήθηκε από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην υλοποίηση του Προγράμματος.

Σημειώνεται επίσης ότι οι ιδιαίτερα αυξημένοι πόροι της ΠΑΝ, λόγω της εμπροσθοβαρούς κατανομής των ειδικών κονδυλίων για τα έτη 2014 και 2015 αξιοποιήθηκαν πλήρως αφού με βάση τα σωρευτικά αιτήματα πληρωμής προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ΠΑΝ υπερκαλύφθηκε ο ελάχιστος στόχος

απορρόφησης για το 2018, γεγονός που αντικατοπτρίζει την έγκαιρη και αποτελεσματική υλοποίηση των σχετικών παρεμβάσεων.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί παρουσιάζονται στην υπο-ενότητα 5.2 παρακάτω.

Περιορισμένης έκτασης δυσκολίες εντοπίζονται σε επίπεδο επιμέρους παρεμβάσεων τα οποία δύναται να οδηγήσουν στη διακοπή της συμμετοχής των ωφελουμένων σε δράσεις της ΠΑΝ. Ενδεικτικά αναφέρονται θέματα αμοιβών, συνθηκών εργασίας κλπ. (περισσότερα στοιχεία δίνονται στην υπο-ενότητα 5.2). Ωστόσο τα εν λόγω προβλήματα δεν είναι τέτοιας φύσης που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε καθυστερήσεις ή αποκλίσεις από τους στόχους της ΠΑΝ.

- Παρουσίαση βέλτιστων πρακτικών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για την άντληση στοιχείων σχετικά με καλές πρακτικές στο πλαίσιο της ΠΑΝ έχουν χρησιμοποιηθεί διάφορες πηγές¹³. Η πληροφορία που παρουσιάζεται δομείται σε οκτώ επιμέρους άξονες:

- Συνεργασία της ΔΥΑ με εξειδικευμένους εργαζόμενους στην προσέγγιση των νέων
- Υπηρεσίες μιας στάσης (one stop shop),
- Κινητές υπηρεσίες ενημέρωσης της νεολαίας.
- Συνεργασία για τον εντοπισμό των NEETs.
- Συνεργασία πρόληψης με σχολεία και φορείς παροχής κατάρτισης.
- Νέα σημεία εισόδου για την Εγγύηση για τη Νεολαία και τη ΔΥΑ και κανάλια προσλήψεων: Διαδίκτυο και μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Ενέργειες ευαισθητοποίησης.
- Ενεργοποίηση των NEETs.

Ειδικότερα:

➤ **Συνεργασία της ΔΥΑ με εξειδικευμένους εργαζόμενους στην προσέγγιση των νέων**

Σουηδία – «Unga In»: Η ΔΥΑ στη Σουηδία υλοποίησε ένα έργο του ΕΚΤ με τίτλο «Unga In» σε πέντε πόλεις, μέσω του οποίου δόθηκε η ευκαιρία σε NEETs ηλικίας 16-24 ετών να ενταχθούν στην εργασία

¹³ Πηγές: το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με θέμα «Εγγυήσεις για τη Νεολαία και Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων: τρία χρόνια μετά» (2016), η βάση δεδομένων της ΕΕ σχετικά με «υποσχόμενες πρακτικές» στο πλαίσιο της Εγγύησης για τη Νεολαία (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1327&langId=en>), το έγγραφο της ΕΕ «PES practices for the outreach and activation of NEETs» (2015).

ή στην εκπαίδευση. Οι εργασίες ενημέρωσης αυτών πραγματοποιήθηκαν από νέους που επιλέχθηκαν οι ίδιοι από την ομάδα στόχου. Οι νέοι αυτοί εκπροσωπώντας το Unga In παρακολούθησαν συναυλίες, αθλητικές εκδηλώσεις και επισκέφθηκαν σχολεία. Επιπλέον, για την προσέγγιση των NEETs χρησιμοποιήθηκαν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και άλλα εργαλεία επικοινωνίας, ενώ θετικά αποτελέσματα απέφεραν η τοποθέτηση φυλλαδίων και αφισών στον υπόγειο σιδηρόδρομο και οι ραδιοφωνικές διαφημίσεις σε επιλεγμένα προγράμματα για τους νέους. Επίσης, οι δραστηριότητες του έργου περιλάμβαναν και ατομική συμβουλευτική και καθοδήγηση μέσω ομάδων με πολλαπλές ικανότητες από διαφορετικούς οργανισμούς.

Βουλγαρία – «Youth Mediator»: Στη Βουλγαρία το μέτρο του Διαμεσολαβητή Νεολαίας ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2015 με στόχο τον εντοπισμό, την προσέγγιση και την ενεργοποίηση των NEETs που δεν έχουν εγγραφεί στη ΔΥΑ. Στο πλαίσιο αυτό άνεργοι νέοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προσελήφθησαν και εκπαιδεύτηκαν ως «διαμεσολαβητές νεολαίας» και πλέον εργάζονται για δήμους σε ολόκληρη τη Βουλγαρία. Οι Διαμεσολαβητές Νεολαίας ενεργούν ως ενδιάμεσοι μεταξύ ανενεργών νέων και δημόσιων ιδρυμάτων που παρέχουν κοινωνικές, υγειονομικές, εκπαιδευτικές και άλλες υπηρεσίες. Στις αρμοδιότητές τους περιλαμβάνονται ο εντοπισμός και η προσέγγιση των μη εγγεγραμμένων NEETs, ο προσδιορισμός των ατομικών τους αναγκών, η ενημέρωση αυτών σχετικά με τις ευκαιρίες απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης και καθοδήγησής τους προς τις κατάλληλες υπηρεσίες. Γενικότερα, οι Διαμεσολαβητές Νεολαίας συνεργάζονται με τοπικούς εταίρους για να υποστηρίξουν τις υπηρεσίες για τους NEETs.

Σουηδία – «Multi-Skilled teams to support youth with complex needs»: Στόχος των Ομάδων με πολυάριθμες δεξιότητες για την υποστήριξη των νέων με πολύπλοκες ανάγκες είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ΔΥΑ και η ενίσχυση της συνεργασίας της με τους δήμους για την υποστήριξη των νέων (σε ηλικία) ανέργων. Στις εν λόγω Ομάδες περιλαμβάνονται στελέχη της ΔΥΑ και των Δήμων. Το μέτρο προβλέπεται να υλοποιηθεί σε 20 δήμους το διάστημα 2015-2018. Κάθε ομάδα θα αποτελείται από 12-17 υπαλλήλους της ΔΥΑ και 2 δημοτικούς υπαλλήλους και θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, σύμβουλο απασχόλησης, ψυχολόγο, κοινωνικό σύμβουλο, σύμβουλο εκπαίδευσης και κοινωνικό λειτουργό. Το μέτρο, που χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ, τον προϋπολογισμό της ΔΥΑ και τους δήμους, αναμένεται να στηρίξει 5.000 νέους ανθρώπους που είναι μακροχρόνια άνεργοι ή κινδυνεύουν από μακροχρόνια ανεργία, εστιάζοντας σε εκείνους με πολύπλοκες ανάγκες. Το βασικό καινοτόμο στοιχείο του έργου είναι ο σχεδιασμός του από την οπτική του νέου ατόμου. Δηλ. αντί οι νέοι να εμπλακούν σε ένα σύνθετο δίκτυο δημόσιων υπηρεσιών, τους παρέχεται μια ολιστική προσέγγιση με το να τοποθετούνται στο κέντρο και οι φορείς που συνεργάζονται στενά για να τους υποστηρίξουν όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα.

Φιλανδία – «Outreach work»: Η «εργασία προσέγγισης», πραγματοποιήθηκε από δήμους με συγχρηματοδότηση από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και ξεκίνησε για πρώτη φορά το 2011 ως μέσο βοήθειας και επανένταξης των NEETs ηλικίας κάτω των 29 ετών, οι οποίοι είναι εκτός εκπαίδευσης και εργασίας και κινδυνεύουν από κοινωνικό αποκλεισμό. Η «εργασία προσέγγισης» πραγματοποιείται από ένα δίκτυο εξειδικευμένων στελεχών (Outreach workers) που καλύπτει σχεδόν

το 90% των δήμων σε ολόκληρη τη χώρα. Οι «Outreach workers» βρίσκονται σε στενή επαφή με τις ομάδες κοινωνικής μέριμνας των μαθητών στα σχολεία και παρακολουθούν τη σχολική διαρροή. Επιπλέον, οι νέοι απευθύνονται σε αυτούς από κοινωνικούς λειτουργούς, ιδρύματα υγειονομικής περίθαλψης, ΔΥΑ και εργαστήρια νέων. Οι νέοι μπορούν επίσης από μόνοι τους να έρθουν σε επαφή μαζί τους. Οι «Outreach workers» είναι επίσης πολύ ενεργοί στο διαδίκτυο, χρησιμοποιώντας το Facebook και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να προσεγγίσουν αποτελεσματικά τους νέους. Οι μεγαλύτερες πόλεις της Φινλανδίας διαθέτουν επίσης «Outreach workers» που ασχολούνται με την «εργασία στο δρόμο». Επίσης, κινητή εργασία προσέγγισης μπορεί να πραγματοποιηθεί σε ορισμένες από τις πιο αραιοκατοικημένες περιοχές της χώρας.

Austria – «Youth coaching»: Μέσω της παροχή εξειδικευμένης υποστήριξης και καθοδήγησης, το πρόγραμμα «Youth Coaching» επιδιώκει να μειώσει το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και να διευκολύνει τη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία. Ειδικότερα, προορίζεται να χρησιμεύσει ως μορφή στήριξης για νέους ενήλικες, αλλά λειτουργεί επίσης και ως «προληπτικό μέτρο» για να εμποδίσει τα άτομα που κινδυνεύουν να βρεθούν στην κατηγορία «NEET». Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τρεις κύριες ομάδες-στόχους: αυτούς που είναι στο τελευταίο έτος εκπαίδευσης και κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν το εκπαιδευτικό σύστημα ή είναι κοινωνικά σε μειονεκτική θέση, NEETs που είναι 19 ετών ή νεότεροι και τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες που είναι 25 ετών ή νεότεροι. Το πρόγραμμα εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικών Υποθέσεων και Προστασίας των Καταναλωτών και το Υπουργείο Παιδείας, Τεχνών και Πολιτισμού και υλοποιείται σε συνεργασία με τη ΔΥΑ, τα σχολεία, τους δήμους και τα ιδρύματα κατάρτισης. Το Youth Coaching προσφέρει δωρεάν, εξατομικευμένη καθοδήγηση στους νέους για θέματα εκπαίδευσης και απασχόλησης, καθώς και για προσωπικά ή κοινωνικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν.

Βέλγιο – «Preliminary phase for vulnerable groups»: Το 2014, η αρχή του ΕΚΤ, σε συνεργασία με την VDAB και τις μη κερδοσκοπικές οντότητες, όπως το δημόσιο κέντρο κοινωνικής πρόνοιας, καθιέρωσε την *Προκαταρκτική φάση για τις ευάλωτες ομάδες*, η οποία είχε διάρκεια μέχρι τα τέλη του 2015. Προορίζεται ειδικά για τους NEETs κάτω των 25 ετών (οι οποίοι είναι πιο δύσκολο να προσεγγιστούν), για τους οποίους απαιτείται υποστήριξη για την ένταξη στην αγορά εργασίας. Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο FIND-BIND-MIND, οι αρμόδιοι εργάζονται για να βρουν και να παρέχουν υποστήριξη στους NEETs κάτω των 25 ετών. Η μέθοδος περιλαμβάνει τρία επίπεδα: 1) Ενεργός ταυτοποίηση και αναζήτηση των NEETs (επίσκεψη σε χώρους όπου συγκεντρώνονται οι νέοι και δημιουργία δικτύων και δραστηριοτήτων με τοπικές οργανώσεις), 2) Παροχή υποστήριξης, αρχικά μέσω κατάλληλης καθοδήγησης από οργανώσεις για νέους και στη συνέχεια καθοδήγηση αυτών τις υπηρεσίες της ΔΥΑ προκειμένου να τους προετοιμάσουν για προσφορές εργασίας ή κατάρτισης, 3) Παρακολούθηση (follow up) των συμμετεχόντων.

Λιθουανία – «Certified Youth Workers and trained staff to work with youth at-risk»: Η δημιουργία ενός συστήματος πιστοποίησης των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας αποσκοπεί στο να αναγνωριστεί επισήμως η εργασία σε θέματα νεολαίας ως μια δημόσια υπηρεσία και οι εργαζόμενοι για τη νεολαία ως εξειδικευμένοι ειδικοί που εφαρμόζουν την πολιτική στην πράξη. Στο πλαίσιο αυτό

23 υπάλληλοι της ΔΥΑ απέκτησαν σχετικό πιστοποιητικό για τη νεολαία. Συνολικά 182 νέοι εργαζόμενοι από διαφορετικούς τομείς απέκτησαν σχετική πιστοποίηση και 350 άτομα καταρτίστηκαν. Μέσω της κατάρτισης δόθηκε η δυνατότητα σε συμβούλους για τη νεολαία της ΔΥΑ να συναντηθούν και να μοιραστούν τις γνώσεις τους άλλους εργαζόμενους σε θέματα νέων από διαφορετικούς τομείς. Το πρόγραμμα κατάρτισης επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη των ικανοτήτων του προσωπικού που εργάζεται με τους νέους, στην αφομοίωση νέων μεθοδολογικών εργαλείων και στην πρακτική διαχείριση εργαλείων αξιολόγησης δεξιοτήτων.

➤ Υπηρεσίες μιας στάσης

Γερμανία – «Youth employment agencies»: Οι Οργανισμοί Απασχόλησης για Νέους (Youth Employment Agencies) δημιουργήθηκαν το 2007 με στόχο να υποστηρίξουν την επαγγελματική και κοινωνική ένταξη των νέων έως 25 ετών μέσω της στενής συνεργασίας μεταξύ διαφόρων τοπικών φορέων, συμπεριλαμβανομένων της ΔΥΑ, των σχολείων και των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας. Οι δραστηριότητες συνεργασίας καλύπτουν τουλάχιστον έναν από τους ακόλουθους πυλώνες: διαφάνεια, ανταλλαγή πληροφοριών, εναρμονισμένες διαδικασίες και μέτρα, και υπηρεσίες μιας στάσης. Στην πράξη, η ομάδα-στόχος και το συγκεκριμένο σχήμα των γραφείων απασχόλησης των νέων ποικίλλουν σημαντικά ανά περιοχή. Οι τοπικοί και περιφερειακοί παράγοντες συμμετέχουν συνήθως στη διαμόρφωση και την εφαρμογή της προσέγγισης.

Κροατία – «Lifelong Career Guidance Centres (CISOK)»: Τα Κέντρα Δια Βίου Επαγγελματικού Προσανατολισμού δημιουργήθηκαν το 2013 και παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες δια βίου συμβουλευτικής σταδιοδρομίας σε όλους τους πολίτες με ιδιαίτερη έμφαση στη νεολαία, συμπεριλαμβανομένων των ανενεργών NEETs που δεν είναι εγγεγραμμένοι στη ΔΥΑ. Η παρέμβαση συνδυάζει διαδικτυακές υπηρεσίες (ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης, πύλη ανταλλαγής θέσεων εργασίας) μέσω μιας δικτυακής πύλης (www.cisok.hr) και πρόσωπο με πρόσωπο υπηρεσίες που περιλαμβάνουν ατομική/ ομαδική συμβουλευτική για δεξιότητες σταδιοδρομίας και εργαστήρια για τεχνικές αναζήτησης εργασίας. Τα CISOK είναι αποτέλεσμα συνεργασίας μεταξύ τοπικών επιμελητηρίων, πανεπιστημίων, ιδρυμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων, σχολείων και ΜΚΟ σε σχέση με τη χρηματοδότηση, τις εγκαταστάσεις και την παροχή υπηρεσιών. Η προσέγγιση της εταιρικής σχέσης ενσωματώνεται στις δραστηριότητες προβολής, την παροχή υπηρεσιών και την ανταλλαγή και βελτίωση πρακτικών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Τέλος, αναφέρεται ότι τα CISOK δεν λειτουργούν στις εγκαταστάσεις της ΔΥΑ προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν προκαταλήψεις.

Φιλανδία – «The Finnish One-Stop Guidance Centre for youth»: Τα Μιας Στάσης Κέντρα Καθοδήγησης για τους Νέους δημιουργήθηκαν το 2015 και παρέχουν άμεση υποστήριξη σε όλους τους νέους ηλικίας κάτω των 30 ετών, που περιλαμβάνει προσωπικές συμβουλές και καθοδήγηση, ενίσχυση της ικανότητας να αντιμετωπίζουν την καθημερινή ζωή, σχεδιασμό σταδιοδρομίας, κοινωνικές δεξιότητες, καθώς και υποστήριξη για την εκπαίδευση και την απασχόληση. Το μέτρο αυτό

αποσκοπεί στην ενίσχυση και απλούστευση των υπηρεσιών για τους νέους και στην εξάλειψη της αλληλεπικάλυψης δραστηριοτήτων. Στο ευρύ δίκτυο συνεργασίας των Κέντρων περιλαμβάνονται μια σειρά κυβερνητικών αρχών, όπως εμπειρογνώμονες από τη ΔΥΑ, τις δημοτικές κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες, τις δημοτικές υπηρεσίες για τη νεολαία, την κοινωνική ασφάλιση, εκπαιδευτικά ιδρύματα κλπ.. Τα Κέντρα λειτουργούν επίσης ως σύνδεσμος μεταξύ των νέων και των επιχειρηματιών ή των επιχειρηματικών οργανώσεων. Οι ίδιοι οι νέοι έχουν ενεργό ρόλο στο σχεδιασμό και την αξιολόγηση των Κέντρων και συμμετέχουν στις καθημερινές δραστηριότητες. Επίσης, προκειμένου να βελτιωθεί η προσβασιμότητα, τα Κέντρα βασίζονται σε θέσεις εύκολης πρόσβασης για νέους, όπως τα εμπορικά κέντρα.

➤ **Κινητές υπηρεσίες ενημέρωσης της νεολαίας**

Εσθονία – «Mobile counselling»: Η παροχή «κινητών» συμβουλών ξεκίνησε το 2009 για να παρέχει στους κατοίκους σε απομακρυσμένες περιοχές μεγαλύτερη πρόσβαση στις υπηρεσίες της ΔΥΑ. Από το 2012, έχει δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στους νέους. Στόχος του μέτρου είναι η παροχή πληροφοριών και καθοδήγησης σχετικά με την αναζήτηση εργασίας, η διερεύνηση των ευκαιριών εργασίας και η αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το είδος υποστήριξης που μπορεί να προσφέρει η ΔΥΑ. Η ΔΥΑ είναι ο επικεφαλής οργανισμός, αλλά συνεργάζεται στενά με τους δήμους, τα σχολεία και τα κέντρα νέων καθώς είναι αυτοί που γνωρίζουν τους ντόπιους και τις ανάγκες τους. Οι συνεδρίες πραγματοποιούνται σε εργαστήρια, ενώ παρέχεται ατομική συμβουλευτική για όσους το χρειάζονται.

Γερμανία – «PACE-mobil»: Το πρόγραμμα PACE-Mobil ξεκίνησε το 2013 και προσφέρει κινητές συμβουλευτικές υπηρεσίες σε νέους που αναζητούν εργασία ή νέους ανέργους στην περιοχή του Αννόβερου. Η ΔΥΑ, οι δήμοι, οι ΜΚΟ και οι οργανώσεις νεολαίας καθώς και τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης συνεργάζονται για να παρέχουν κατά κύριο λόγο τρία είδη εθελοντικής υποστήριξης προς τους νέους: εργασία ενημέρωσης, υποστήριξη νέων κατά τη διάρκεια σημαντικών συναντήσεων και τοποθέτηση νέων για πρακτική άσκηση και κοινωνική υπηρεσία. Οι σύμβουλοι εργάζονται από ένα μικρό λεωφορείο για να φτάσουν σε διάφορα μέρη της περιοχής.

➤ **Συνεργασία για τον εντοπισμό των NEETs**

Βέλγιο – «Le Forem 'Annual Round Table'»: Η πρώτη ετήσια στρογγυλή τράπεζα για τους NEETs πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2014. Στόχος αυτής είναι να συγκεντρωθούν οι ενδιαφερόμενοι και οι εκπρόσωποι των νέων για τη δημιουργία και υποστήριξη ενός σχεδίου δράσης και επικοινωνίας για τους NEETs. Η στρογγυλή τράπεζα περιλαμβάνει τοπικούς φορείς, κοινωνικούς φορείς, ΜΚΟ, οργανώσεις νεολαίας, κοινωνικούς εταίρους και φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ η ΔΥΑ είναι ο κύριος εταίρος. Η στρογγυλή τράπεζα συμβάλλει στον προγραμματισμό και την επέκταση των καινοτόμων πρακτικών, καθώς και στην ανταλλαγή γνώσεων, ενώ οι ενδιαφερόμενοι συνεργάζονται

για τον προγραμματισμό νέων δράσεων. Το κυριότερο αποτέλεσμα της ετήσιας στρογγυλής τράπεζας για το 2014 ήταν το σχέδιο δράσης για τους NEETs.

Βέλγιο – «seminar on problematic NEETs»: Στόχος του σεμιναρίου είναι ο καλύτερος εντοπισμός, η κατανόηση και αντιμετώπιση των αναγκών της συγκεκριμένης ομάδας στόχου. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η εξέταση τριών ειδικών θεμάτων: η ενίσχυση της μετάβασης από το σχολείο στην εργασία, ο τρόπος προσέγγισης της συγκεκριμένης ομάδας στόχου και η ευαισθητοποίηση των εργοδοτών. Στο σεμινάριο προβλέπεται να συμμετάσχουν όλοι οι φορείς που συμμετέχουν στην εφαρμογή της Εγγύησης Νέων στο Βέλγιο.

Κροατία – «Tracking individuals through education and employment services»: Στην Κροατία έχει καθιερωθεί και υπογραφεί συμφωνία μεταξύ υπουργείων και θεσμικών οργάνων για την ανταλλαγή δεδομένων. Στόχος είναι η σύνδεση διαφορετικών βάσεων δεδομένων και η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πανεπιστημίων, υπηρεσιών απασχόλησης και άλλων φορέων (συνταξιοδοτικές, φορολογικές οργανώσεις κλπ.). Αυτό παρέχει τη δυνατότητα παρακολούθησης της πορείας ενός ατόμου και επιταχύνει τη διαδικασία ταυτοποίησης όσων αποχωρούν από το εκπαιδευτικό σύστημα και χρειάζονται παρεμβάσεις (επαν) εκπαίδευσης, κατάρτισης ή απασχόλησης.

Λετονία – «Project "Know and Do"»: Το έργο *Know and Do* υποστηρίζει την εργασία σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης και αποσκοπεί στον εντοπισμό, την παρακίνηση και την ενεργοποίηση των NEETs ηλικίας 15 έως 29 ετών που δεν είναι εγγεγραμμένοι στις ΔΥΑ, περιλαμβανομένων εκείνων που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, με απώτερο στόχο την επιστροφή τους στην εκπαίδευση, την απασχόληση ή την κατάρτιση. Το έργο το διαχειρίζεται ο Οργανισμός Διεθνών Προγραμμάτων για τη Νεολαία, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την παροχή μεθοδολογικών κατευθυντήριων γραμμών, την ανάπτυξη και την παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους συμβούλους και τους διαχειριστές προγραμμάτων, την υποστήριξη της ανταλλαγής εμπειριών και την αξιολόγηση του προγράμματος. Οι τοπικοί εταίροι, συμπεριλαμβανομένων των 119 δήμων, καθώς και οι ΜΚΟ, οι κοινωνικές υπηρεσίες και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, θα υλοποιήσουν από κοινού το πρόγραμμα. Βασικός παράγοντας επιτυχίας αναμένεται να είναι η τοπική προσέγγιση, δεδομένου ότι οι δήμοι και οι τοπικές οργανώσεις νεολαίας έχουν βαθιά γνώση και συνδέσεις με τους NEETs της περιοχής τους.

➤ **Συνεργασία πρόληψης με σχολεία και φορείς παροχής κατάρτισης**

Γερμανία – «BiZ-Mobil»: Στη Γερμανία, η ΔΥΑ έχει δημιουργήσει αρκετά κινητά κέντρα πληροφόρησης για θέματα σταδιοδρομίας (BiZ-Mobil). Τα κινητά κέντρα οδηγούν σε διαφορετικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και εκθέσεις εργασίας και παρέχουν πληροφορίες και συμβουλευτικές υπηρεσίες σε όσους δεν είναι πελάτες της ΔΥΑ.

Italy – «Cooperation with education institutions»: Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής και το Υπουργείο Παιδείας, Πανεπιστημίων και Έρευνας συνεργάζονται με εκπαιδευτικά ιδρύματα σε

όλη την Ιταλία για να παρέχουν ταχεία υποστήριξη σε NEETs. Τα σχολεία αναγνωρίζουν τους νέους που έχουν εγκαταλείψει την υποχρεωτική εκπαίδευση. Δύο φορές το χρόνο ενημερώνουν το τοπικό γραφείο της ΔΥΑ για το ποιος έχει αποχωρήσει. Η ευθύνη για τα άτομα αυτά μεταφέρεται πλέον στη ΔΥΑ, η οποία επικοινωνεί με τους ενδιαφερόμενους προκειμένου να τους ενθαρρύνει να εγγραφούν στις τοπικές της υπηρεσίες και τους ενημερώνει για την υποστήριξη και τις σχετικές υπηρεσίες που δύναται να λάβουν.

➤ **Νέα σημεία εισόδου για την Εγγύηση για τη Νεολαία και τη ΔΥΑ και κανάλια προσλήψεων: Διαδίκτυο και μέσα κοινωνικής δικτύωσης**

Πορτογαλία – «Youth Guarantee Platform»: Η πλατφόρμα δημιουργήθηκε από τη ΔΥΑ τον Ιανουάριο του 2014 για να εντοπίσει, να παρέμβει και ενεργοποιήσει τους NEETs. Επιπλέον, λειτουργεί ως εργαλείο για την προώθηση και οργάνωση του δικτύου YG. Εκτός από τον εντοπισμό των NEETs, η Πλατφόρμα επιτρέπει στους συμμετέχοντες να εκφράσουν το είδος των μέτρων που επιδιώκουν και τους παρέχει υποστήριξη για τον καθορισμό της καταλληλότερης πορείας. Επίσης, συλλέγει πληροφορίες σχετικά με τη νεολαία, γεγονός που επιτρέπει στη ΔΥΑ να δημιουργήσει άμεση επαφή για τον προγραμματισμό δραστηριοτήτων πληροφόρησης και παροχής συμβουλών και παρέχει μια πλατφόρμα για να επικοινωνούν οι εταίροι του δικτύου YG.

Ισπανία – «National Youth Guarantee Scheme Website»: Έχει αναπτυχθεί εθνικός δικτυακός τόπος για την εγγύηση για τη νεολαία ο οποίος αποτελεί ένα κοινό σημείο συνάντησης για όλα τα μέρη που εμπλέκονται, ενδιαφέρονται ή συμμετέχουν στο ισπανικό σύστημα εγγύησης των νέων. Έχει διάφορους στόχους, ένας από τους οποίους είναι η προώθηση και η ευαισθητοποίηση. Έχει επίσης οργανωθεί ένας χώρος για νέους: όλοι οι εγγεγραμμένοι νέοι που αναζητούν εργασία έχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένο ιδιωτικό χώρο όπου είναι δυνατός ο έλεγχος των προσφορών εργασίας, η συμμετοχή σε δραστηριότητες ηλεκτρονικής μάθησης και η ενημέρωση των προσωπικών πληροφοριών. Η ΔΥΑ είναι εταίρος της πρωτοβουλίας. Οι νέοι και οι εργοδότες μπορούν να συλλέγουν πληροφορίες και μέσω τηλεφώνου και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Italy – «Youth Guarantee Communications Plan 2014 – 2015»: Το σχέδιο επικοινωνίας στοχεύει στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τα μέσα και τις δραστηριότητες που προσφέρει η Εγγύηση για τη Νεολαία και στην ενθάρρυνση της συμμετοχής των νέων. Το σχέδιο έχει δύο μέρη: α) να συνειδητοποιήσει και β) να προσκαλέσει στη δράση. Αρχικά, θα πραγματοποιηθεί μια εκστρατεία με διάφορα μέσα ενημέρωσης. Θα χρησιμοποιηθούν διαφημίσεις εκτύπωσης, ραδιοφώνου και τηλεόρασης και θα υπάρξει ειδική συνεργασία με το MTV. Στη συνέχεια, θα πραγματοποιηθούν δύο συγκεκριμένες καμπάνιες: α) μια διαδικτυακή καμπάνια που θα χρησιμοποιεί ιστοτόπους και εφαρμογές ψυχαγωγίας και παιχνιδιών και β) μια αθλητική εκστρατεία μέσω αθλητικών εφημερίδων.

Βέλγιο, Le Forem – «Social media communication channels»: Η ΔΥΑ (Le Forem) χρησιμοποιεί τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να επικοινωνεί με τους νέους. Χρησιμοποιεί το Facebook για την προώθηση

των υπηρεσιών της, το YouTube για να μοιραστεί βίντεο σχετικά με τις υπηρεσίες της και τις περιγραφές θέσεων εργασίας και το Twitter για να επισημάνει νέες ευκαιρίες κατάρτισης και άλλες υπηρεσίες. Οι διαφορετικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται βοηθούν στην προσέγγιση διαφορετικών ομάδων στόχων.

➤ **Ενέργειες ευαισθητοποίησης**

Ελλάδα – «Employment Forum»: Το Φόρουμ διεξήχθη ως μονοήμερη εκδήλωση τον Μάιο του 2014 και ήταν το τέταρτο αυτού του είδους που διοργάνωσε ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) τα τελευταία τρία χρόνια. Η εκδήλωση έφερε μαζί τους NEETs και τις επιχειρήσεις και προώθησε τις υπηρεσίες του ΟΑΕΔ, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις συμβουλευτικές υπηρεσίες, την κατάρτιση και τις ευκαιρίες απασχόλησης. Οι δραστηριότητες του Φόρουμ περιλάμβαναν συζητήσεις για ευκαιρίες σταδιοδρομίας και απασχόλησης, συζητήσεις σε ομάδες, εργαστήρια, πληροφορίες για EURES και λεπτομερή παρουσίαση της πρωτοβουλίας για την εγγύηση των νέων και συναφών δραστηριοτήτων.

Ουγγαρία – «Career choice exhibitions»: Η ΔΥΑ με στόχο να προσφέρει αποτελεσματικότερη δια βίου καθοδήγηση στους νέους, ιδιαίτερα της βασικής εκπαίδευσης, που λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τη σταδιοδρομία τους, διοργάνωσε εκθέσεις επιλογής σταδιοδρομίας, οι οποίες προσφέρουν στους νέους τη δυνατότητα να μάθουν για επαγγέλματα για τα οποία μπορούν να σπουδάσουν.

➤ **Ενεργοποίηση των NEETs**

Δανία – «Building bridges to education»: Το πρόγραμμα *Building Bridges to Education* επιδιώκει να προετοιμάσει τους νέους ακαδημαϊκά, κοινωνικά και προσωπικά, για να ξεκινήσουν και να ολοκληρώσουν μια επαγγελματική εκπαίδευση. Τα μαθήματα «γεφύρωσης» πραγματοποιούνται στο εκπαιδευτικό περιβάλλον μιας επαγγελματικής σχολής, όπου οι ωφελούμενοι αναμιγνύονται με άλλους νέους που εγγράφονται σε κανονικά μαθήματα ΕΕΚ. Οι συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να λάβουν μέρος σε διάφορα μαθήματα, σε προγράμματα πρακτικής άσκησης κλπ. στο πλαίσιο της ΕΕΚ. Όπου είναι απαραίτητο, προσφέρονται στους νέους μαθήματα αλφαριθμητισμού και αριθμητικής. Επιπλέον, σε κάθε νεαρό άτομο διατίθεται προσωπικός μέντορας κατάρτισης. Υπεύθυνη για το πρόγραμμα είναι η ΔΥΑ, υλοποιείται σε 12 δήμους, περιλαμβάνει 44 συνεργαζόμενες σχολές ΕΕΚ και 52 τοπικά γραφεία της ΔΥΑ. Παρέχεται ειδική χρηματοδότηση στα σχολεία για τη στήριξη της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα.

Λιθουανία - «Trust Yourself»: Στόχος του έργου είναι η προώθηση της ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας και το εκπαιδευτικό σύστημα. Παρέχει υποστήριξη προκειμένου να αντιμετωπιστεί η έλλειψη γνώσης των νέων σχετικά με τον κόσμο της εργασίας, τις επιλογές σταδιοδρομίας και την έλλειψη εμπιστοσύνης και αυτοπεποίθησης. Η ΔΥΑ εργάζεται σε συνεργασία με 10 Τοπικούς Συνεργάτες, 32 ΜΚΟ και το Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Εργασίας για την υλοποίηση αυτού

του έργου του ΕΚΤ από τον Οκτώβριο του 2013 έως τον Μάιο του 2015. Οι νέοι λαμβάνουν τρεις έως έξι μήνες θεωρητικής και πρακτικής προετοιμασίας για την αγορά εργασίας που παρέχονται από εκπαιδευμένο προσωπικό. Εκτός από την προσωπική υποστήριξη, οι νέοι συμμετέχουν επίσης στην πρακτική εργασία σε ΜΚΟ για την ενίσχυση των soft δεξιοτήτων τους.

Πολωνία – «the Voluntary Labour Corps»: Το *Σώμα Εθελοντικής Εργασίας* διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην εφαρμογή της Εγγύησης για τη Νεολαία σε σχέση με στρατηγικές προσέγγισης των Νέων. Αποτελείται από επιμέρους μονάδες που λειτουργούν σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και οι οποίες απαρτίζουν ένα αποτελεσματικό δίκτυο υποστήριξης των νέων ηλικίας 15-24 ετών, συμπεριλαμβανομένων των NEETs, που βρίσκονται σε δύσκολες καταστάσεις ή σε κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού. Ως εκ τούτου έχει αναπτυχθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα προσέγγισης των νέων, μέσω της συνεργασίας με σχολεία, κέντρα εκπαίδευσης, εκκλησίες (ενοριακές κοινότητες) και άλλους θεσμούς. Το *Σώμα Εθελοντικής Εργασίας* συνεργάζεται επίσης με τις τοπικές κυβερνήσεις και εξειδικευμένες μονάδες τους (κέντρα κοινωνικής πρόνοιας, κέντρα οικογενειακής βοήθειας κλπ.).

Λετονία - «Second chance vocational education and training programmes for young NEETs»: Κύριος στόχος του έργου είναι να βοηθηθούν οι NEETs (17-29 ετών) και οι νέοι (15-29 ετών) που είναι υπό κράτηση ή εκτελούν ποινές φυλάκισης, προκειμένου να αποκτήσουν επαγγελματικές δεξιότητες που απαιτούνται στην αγορά εργασίας. Οι νέοι μπορούν να αποκτήσουν προσόντα σε πολλούς τομείς (π.χ. κατασκευή, ενέργεια, μηχανήματα, χημική βιομηχανία).

Από την παράθεση των ανωτέρω καλών πρακτικών διατυπώνονται οι ακόλουθες προτάσεις οι οποίες δύναται να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο παρεμβάσεων που σχεδιάζονται ή πρόκειται να σχεδιαστούν στο μέλλον, για τους νέους στην Κύπρο:

- Για τον εντοπισμό και την αποτελεσματική προσέγγιση των NEETs κρίνεται αναγκαία η δημιουργία δικτύων μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων όπως ΔΥΑ, Επιμελητήρια, οργανώσεις των νέων, φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης, κοινωνικές υπηρεσίες, ΜΚΟ, εθελοντικές οργανώσεις.
- Με στόχο τη δικτύωση των εμπλεκόμενων φορέων, προτείνεται η οργάνωση σε τακτική βάση (πχ. ανά έτος) ενός φόρουμ ανταλλαγής απόψεων, προβληματισμών, τεχνογνωσίας κλπ. για το θέμα των νέων.
- Σε επίπεδο πρόληψης και με απώτερο στόχο την αποτροπή της σχολικής διαρροής προτείνεται η συνεργασία της ΔΥΑ με τα σχολεία (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού). Η συνεργασία μεταξύ των δυο φορέων είναι διαχρονική και ιδιαίτερης σημαντικότητας χαρακτηρίζεται η υλοποίηση του έργου «**Συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση σε άτομα 'Not in Employment, Education or Training' (NEET)**». Το έργο όπως αναφέρθηκε χρηματοδοτείται από την ΠΑΝ, με Δικαιούχο το ΥΠΠ, αλλά άμεσα εμπλεκόμενη τη ΔΥΑ (ως τελικό αποδέκτη των δυνητικών αποτελεσμάτων του).

- Σε επίπεδο παροχής υπηρεσιών προτείνεται η δημιουργία εξειδικευμένων ομάδων για θέματα νεολαίας. Η εν λόγω Ομάδα δύναται να στελεχωθεί κατάλληλα από άνεργους πτυχιούχους οι οποίοι αφού καταρτιστούν κατάλληλα, θα συνεργάζονται με τη ΔΥΑ, τις υπηρεσίες των Δήμων και άλλους φορείς, προκειμένου να εντοπίζουν τους NEETs και εν γένει να προσεγγίζουν και να ενημερώνουν τους νέους. Ένα μέρος των ομάδων αυτών δύναται να είναι κινητές προκειμένου να υπάρχει ευρεία γεωγραφική κάλυψη. Ήδη η ΔΥΑ έχει προχωρήσει με την πρόσληψη αριθμού συνεργατών, για να εστιάσουν στην ενασχόληση με τους νέους, αλλά και την περαιτέρω εφαρμογή της Εγγύησης για τη Νεολαία.
- Σε ότι αφορά την προσέγγιση των NEETs προτείνεται η ενεργοποίηση δράσεων σε χώρους που συχνάζουν ή συγκεντρώνονται νέοι.
- Επίσης, για τον ίδιο λόγο προτείνεται η αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης τόσο για τον εντοπισμό NEETs όσο και εν γένει την προώθηση δράσεων για τους νέους.
- Σε κάθε επαρχία της Κυπριακής Δημοκρατίας προτείνεται η δημιουργία ενός Κέντρου μιας στάσης (one stop shop) για την καθοδήγηση των νέων. Ενδεχόμενα το ρόλο αυτό θα μπορούσαν να αναλάβουν τα Κέντρα Πληροφόρησης Νέων του ΟΝΕΚ τα οποία ήδη λειτουργούν στην Κύπρο.
- Σε ότι αφορά τις ενέργειες ενημέρωσης προτείνεται η οργάνωση σειράς εκδηλώσεων / δρώμενων σε ετήσια βάση, με ευρεία δημοσιότητα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

5. Αξιολόγηση Αποτελεσματικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ

5.1. Εισαγωγή

Στην παρούσα ενότητα αξιολογείται η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων της ΠΑΝ στην Κύπρο. Στο πλαίσιο αυτό τα **αξιολογητικά ερωτήματα** που προσεγγίζονται έχουν ως ακολούθως:

- Πως αξιολογείται η καταλληλότητα των έργων/ Σχεδίων που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια της ΠΑΝ σε σχέση με τις ειδικές ανάγκες της ομάδας στόχου; Ποιες παρεμβάσεις αποδείχθηκαν πιο αποτελεσματικές; Πως αξιολογείται η συνέργεια, συσχετισμός και συμπληρωματικότητα των έργων που επιλέχθηκαν να υλοποιηθούν με συγχρηματοδότηση από την ΠΑΝ τόσο μεταξύ τους όσο και με άλλες δράσεις που υλοποιούνται από άλλους πόρους;
- Πως αξιολογείται η βιωσιμότητα και προστιθέμενη αξία των παρεμβάσεων της ΠΑΝ;
- Σε ποιο βαθμό τα έργα της ΠΑΝ συνέβαλαν στη βιώσιμη ένταξη των νέων (15-29 ετών NEET) στην αγορά εργασίας καθώς και στην επίτευξη του Ειδικού Στόχου 8.2.1 «Βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης νέων ηλικίας 15-29 ετών οι οποίοι βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης μέσω αξιοποίησης της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή»;
- Πως αξιολογείται η πρόοδος των δεικτών εκροών, αποτελέσματος και πλαισίου επίδοσης που έχουν συμπεριληφθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινοι πόροι και Κοινωνική Συνοχή» για την ΠΑΝ;
- Η υλοποίηση των σχετικών έργων είχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα (ποιοτικοί και ποσοτικοί στόχοι) ή παρουσιάστηκε απόκλιση από την στοχοθέτηση; Ποια μέσα χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη των στόχων; Ποιες πολιτικές αποφάσεις εφαρμόστηκαν;
- Πως αξιολογείται η ποιότητα των προσφορών απασχόλησης που έλαβαν οι συμμετέχοντες της ΠΑΝ; Οι προσφορές πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του Σχεδίου «Εγγύησης για τη Νεολαία»;
- Οι πόροι της ΠΑΝ επενδύθηκαν αποτελεσματικά για εξυπηρέτηση των ειδικών αναγκών της ομάδας στόχου (νέοι 15-29 ετών NEET); Ποια συμπεράσματα εξάγονται από την κατηγοριοποίηση των συμμετεχόντων της ΠΑΝ (ηλικία, φύλο, κοινωνική ομάδα);
- Ποια ήταν η εξέλιξη των συμμετεχόντων της ΠΑΝ στην αγορά εργασίας μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους όσον αφορά την εξεύρεση ποιοτικής θέσης απασχόλησης, τη συνέχιση της εκπαίδευσης, την ένταξη στη μαθητεία ή τη συμμετοχή τους σε πρόγραμμα κατάρτισης.
- Εκτίμηση της δυνατότητας ποσοτικής μέτρησης αποτελεσμάτων/ επιπτώσεων, ιδιαίτερα των μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων (κοινοί δείκτες μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων –

Παράρτημα I&II Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1304/2013), βάσει διαθεσιμότητας των απαιτούμενων δεδομένων, σχετικότητας και σαφήνειας των δεικτών παρακολούθησης και άλλων πηγών δεδομένων.

- Εκτίμηση της δυνατότητας αναφοράς των λόγων για τους οποίους συμμετέχοντες σε δράσεις της ΠΑΝ διέκοψαν πρόωρα τη συμμετοχή τους.
- Προσδιορισμός βοηθητικών ή/και ανασταλτικών παραγόντων, για κάθε είδος παρέμβασης (σε σχέση με τον στόχο, κατηγορία, ομάδα).

5.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα

- **Πως αξιολογείται η καταλληλότητα των έργων/ Σχεδίων που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια της ΠΑΝ σε σχέση με τις ειδικές ανάγκες της ομάδας στόχου; Ποιες παρεμβάσεις αποδείχθηκαν πιο αποτελεσματικές; Πως αξιολογείται η συνέργεια, συσχετισμός και συμπληρωματικότητα των έργων που επιλέχθηκαν να υλοποιηθούν με συγχρηματοδότηση από την ΠΑΝ τόσο μεταξύ τους όσο και με άλλες δράσεις που υλοποιούνται από άλλους πόρους;**

Στο πλαίσιο της ΠΑΝ έχουν εγκριθεί και υλοποιούνται ήδη, παρεμβάσεις σχετικά με την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (Σχέδια ΑνΑΔ για τοποθέτηση για πρακτική άσκηση, Σχέδια Τμήματος Εργασίας για εργοδότηση), την πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης υποχρεωτικής από το νόμο για συγκεκριμένες ειδικότητες πτυχιούχων (Νομικοί, Αρχιτεκτονικής/Πολιτικής Μηχανικής), τη συμβουλευτική και επαγγελματική καθοδήγηση (δράση Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού). Επίσης, οι περισσότερες παρεμβάσεις της ΠΑΝ είναι στοχευμένες στις ανάγκες των νέων της κατηγορίας NEETs, έχοντας σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ακόμα και κλαδική στόχευση (Σχέδιο Χορηγιών Τμήματος Εργασίας, παρεμβάσεις ΕΤΕΚ και ΠΔΣ).

Ωστόσο, οι παρεμβάσεις που έχουν ολοκληρωθεί συνδέονται με το Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς της ΑνΑΔ, το οποίο αφορούσε γενικά τους άνεργους νέους ηλικίας κάτω των 25 ετών. Επίσης, σχετικό κριτήριο επιλεξιμότητας είχε καθοριστεί και η κατάσταση ως NEET. Ως εκ τούτου δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στη βάση των οποίων να μπορεί να αξιολογηθεί η καταλληλότητα των Σχεδίων της ΠΑΝ στους νέους ηλικίας 25-29 ετών, ενώ και για την ομάδα των NEETs τα συμπεράσματα που μπορούν να διεξαχθούν είναι περιορισμένα (δεδομένου ότι μόλις μια παρέμβαση έχει ολοκληρωθεί).

Σε κάθε περίπτωση από την αποτίμηση του προαναφερθέντος Σχεδίου της ΑνΑΔ, διαπιστώνεται ότι είχε θετική επίδραση στην προσπάθεια των συμμετεχόντων σε αυτό για ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας. Συνεπώς, αξιολογείται θετικά η καταλληλότητα της συγκεκριμένης παρέμβασης.

Σε ότι αφορά τη συνέργεια και συμπληρωματικότητα των έργων της ΠΑΝ μεταξύ τους, αξιολογούνται θετικά καθώς οι επιμέρους δράσεις καλύπτουν διαφορετικές ανάγκες των νέων (πχ. δυνατότητα πραγματοποίησης της απαιτούμενης - κατά το Νόμο - πρακτικής άσκησης, στοχευμένες παρεμβάσεις για NEETs, πρόωθηση στην απασχόληση άνεργων νέων).

Με βάση τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων με τους εμπλεκόμενους φορείς, καταγράφεται ότι σε γενικές γραμμές οι παρεμβάσεις κάλυψαν / καλύπτουν τις ανάγκες των ωφελουμένων. Ως ανάγκες ιεραρχούνται κυρίως η εύρεση εργασίας και ακολούθως η απόκτηση εργασιακής πείρας. Οι παρεμβάσεις που σχετίζονται με την παροχή συμβουλών, έχουν πιο μεσομακροπρόθεσμο στόχο σε σχέση με την ένταξη / επανένταξη στην αγορά εργασίας ή την επανένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Οι παραπάνω δράσεις της ΠΑΝ συμπληρώνονται και ενισχύονται από λοιπές παρεμβάσεις που υλοποιούνται στην Κύπρο για τους νέους όπως παρουσιάστηκαν παραπάνω. Συνοπτικά αναφέρεται ότι οι εν λόγω (συμπληρωματικές/ συναφείς) παρεμβάσεις χρηματοδοτούνται τόσο από το ΕΚΤ (στο πλαίσιο του ίδιου ΕΠ και ειδικότερα των ειδικών στόχων 8.1.1, 8.7.1, 8.2.2, 9.1.1 και 10.4.1), όσο και από το ΕΤΠΑ (ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας/ ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα & Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020»).

- Πως αξιολογείται η βιωσιμότητα και προστιθέμενη αξία των παρεμβάσεων της ΠΑΝ;

Από τις έξι (6) παρεμβάσεις που υλοποιούνται για την ΠΑΝ, έχει ολοκληρωθεί μόνο αυτή του Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς, η οποία υλοποιήθηκε σε δύο κύκλους.

Με βάση τα αποτελέσματα από την αξιολόγηση των δύο κύκλων του προαναφερθέντος Σχεδίου, διαπιστώνεται ότι μέρος των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της παρέμβασης διατηρήθηκαν και μετά το πέρας αυτής, ενώ άλλοι επωφελούμενοι δεν παρέμειναν μεν στην ίδια θέση, ωστόσο βρήκαν εργασία αμέσως μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους στο Σχέδιο. Συγκεκριμένα, ποσοστό 32,7% των συμμετεχόντων στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου είναι απασχολούμενοι περίπου 4 μήνες μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους στο Σχέδιο και ποσοστό 52,8% στο πλαίσιο του 2^{ου} κύκλου είναι απασχολούμενοι, περίπου 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους στο Σχέδιο.

Για τις υπόλοιπες δράσεις οι οποίες βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη, έχει ολοκληρωθεί τμήμα τους (Σχέδια Τμήματος Εργασίας και παρεμβάσεις ΠΔΣ και ΕΤΕΚ). Στα Σχέδια Χορηγίων για την πρόσληψη νέων μέχρι 25 και 25-29 ετών περιλαμβάνεται ρήτρα όπως οι εργοδότες που προσλαμβάνουν άνεργους θα λαμβάνουν επιδότηση για δέκα μήνες ενώ θα έχουν την υποχρέωση διατήρησης του εργοδοτούμενου στη θέση εργασίας για ακόμη 2 μήνες μετά τη λήξη της επιδότησης. Επιδίωξη των έργων πρακτικής άσκησης των ασκούμενων Δικηγόρων και Αρχιτεκτόνων/ Πολιτικών

Μηχανικών, είναι όπως με την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης οι νέοι ασκούμενοι να αποκτήσουν την άδεια εξασκήσεως επαγγέλματος, η οποία αποτελεί το απαραίτητο προσόν για τη βιώσιμη ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Ως εκ τούτου η βιωσιμότητα των παρεμβάσεων της ΠΑΝ αξιολογείται ως ικανοποιητική, καθώς και η προστιθέμενη αξία αυτών σε ότι αφορά την προώθηση των νέων στην απασχόληση.

- Σε ποιο βαθμό τα έργα της ΠΑΝ συνέβαλαν στη βιώσιμη ένταξη των νέων (15-29 ετών NEET) στην αγορά εργασίας καθώς και στην επίτευξη του Ειδικού Στόχου 8.2.1 «Βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης νέων ηλικίας 15-29 ετών οι οποίοι βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης μέσω αξιοποίησης της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή»;

Σε ότι αφορά τη βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων που ωφελήθηκαν από παρεμβάσεις της ΠΑΝ, αξιοποιούνται στοιχεία από σχετικές αξιολογήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του 1^{ου} και 2^{ου} κύκλου του Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς, το οποίο αποτελεί και τη μόνη παρέμβαση της ΠΑΝ η οποία έχει ολοκληρωθεί.

Στο πλαίσιο των παραπάνω αξιολογήσεων διαπιστώνονται τα εξής:

- Το Σχέδιο φαίνεται να έχει σημαντική επίδραση στην απασχολησιμότητα των ανέργων, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που επικρατούν στην οικονομία και στην αγορά εργασίας, δεδομένου ότι ποσοστό 32,7% των συμμετεχόντων στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου είναι απασχολούμενοι περίπου 4 μήνες μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους στο Σχέδιο και ποσοστό 52,8% στο πλαίσιο του 2^{ου} κύκλου είναι απασχολούμενοι, περίπου 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους στο Σχέδιο.
- Στο πλαίσιο και των δύο κύκλων, μεγαλύτερος βαθμός επίδρασης στην απασχολησιμότητα καταγράφεται στις τοποθετήσεις που έγιναν στον Ιδιωτικό τομέα.
- Η συνεισφορά του Σχεδίου στη βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης των νέων ενισχύεται και από τα κάτωθι ευρήματα:
 - Από αυτούς που εργάζονταν (όταν πραγματοποιήθηκε η αξιολόγηση), ποσοστό 43,4% (στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου) και 32,4% (στο πλαίσιο του 2^{ου} κύκλου) βρήκε εργασία αμέσως μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής του στο Σχέδιο.
 - Από αυτούς που ήταν άνεργοι ή αδρανείς (όταν πραγματοποιήθηκε η αξιολόγηση), ποσοστό 29,2% δηλ. περίπου 3 στους 10 (στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου) και 21,8% δηλ. 1 στους 5 (στο πλαίσιο του 2^{ου} κύκλου), παρέμειναν για κάποιο χρονικό διάστημα στην επιχείρηση/ οργανισμό όπου είχαν τοποθετηθεί.

- Σημαντικό εύρημα για τη χρησιμότητα του Σχεδίου και τη βιωσιμότητα των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν, αποτελεί το γεγονός ότι από αυτούς που απασχολούνται, το 42,9% (δηλ. πάνω από 4 στους 10) στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου και το 19,3% (δηλ. 1 στους 5) στο πλαίσιο του 2^{ου} κύκλου, εξακολουθούν να βρίσκονται στην επιχείρηση/οργανισμό όπου τοποθετήθηκαν.
- Επίσης, μια ακόμα παράμετρος για τη θετική συνεισφορά του Σχεδίου στη βιώσιμη ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, αποτελεί το γεγονός ότι από αυτούς που απασχολούνται, το 39% στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου και το 46,7% στο πλαίσιο του 2^{ου} κύκλου, εργάζονται με καθεστώς πλήρους και μόνιμης απασχόλησης.

Στα Σχέδια Χορηγιών για την πρόσληψη ανέργων νέων μέχρι 25 και 25-29 ετών, η ένταξη των ωφελούμενων νέων στην αγορά εργασίας είναι άμεση ενώ μπορεί να διατηρηθεί σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα αφού περιλαμβάνεται ρήτρα στους εργοδότες που προσλαμβάνουν άνεργους ότι θα λαμβάνουν επιδότηση για δέκα μήνες ενώ θα έχουν την υποχρέωση διατήρησης του εργοδοτούμενου στη θέση εργασίας για ακόμη 2 μήνες μετά τη λήξη της επιδότησης.

Η συμβολή των παρεμβάσεων που υλοποιούνται από την ΠΑΝ στην επίτευξη των στόχων του Ειδικού Στόχου 8.2.1 (Δείκτες αποτελέσματος, εκρών και πλαισίου επίδοσης) παρουσιάζεται στην παρακάτω Παράγραφο.

- **Πως αξιολογείται η πρόοδος των δεικτών εκρών, αποτελέσματος και πλαισίου επίδοσης που έχουν συμπεριληφθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινοι πόροι και Κοινωνική Συνοχή» για την ΠΑΝ;**

Για την απάντηση στο παραπάνω ερώτημα έχουν αξιοποιηθεί στοιχεία από την Ετήσια έκθεση υλοποίησης 2017 του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020».

Πιο συγκεκριμένα:

Δείκτες αποτελεσμάτων

Κωδ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχος (2023)			Τιμή υλοποίησης (31/12/2017)		
			Σ	Α	Γ	Σ	Α	Γ
CR01	άνεργοι συμμετέχοντες που ολοκληρώνουν την παρέμβαση που υποστηρίζεται από την ΠΑΝ	Αριθμός	5.800	2.900	2.900	1.559	719	840

Κωδ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχος (2023)			Τιμή υλοποίησης (31/12/2017)		
			Σ	Α	Γ	Σ	Α	Γ
CR02	άνεργοι συμμετέχοντες που λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Ποσοστό	40,00%	40,00%	40,00%	31	9	22
CR03	άνεργοι συμμετέχοντες που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, ή που αποκτούν εξειδίκευση, ή που κατέχουν θέση απασχόλησης συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Ποσοστό	40,00%	40,00%	40,00%	192	63	129
CR04	μακροχρόνια άνεργοι συμμετέχοντες που ολοκληρώνουν την παρέμβαση που υποστηρίζεται από την ΠΑΝ	Αριθμός	1.276	638	638	433	193	240
CR04	συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Αριθμός	500	250	250	192	63	129
CR05	μακροχρόνια άνεργοι συμμετέχοντες που λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Ποσοστό	40,00%	40,00%	40,00%	5	1	4
CR06	μακροχρόνια άνεργοι συμμετέχοντες που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, ή που αποκτούν εξειδίκευση, ή που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Ποσοστό	40,00%	40,00%	40,00%	17	4	13

Κωδ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχος (2023)			Τιμή υλοποίησης (31/12/2017)		
			Σ	Α	Γ	Σ	Α	Γ
CR07	οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης οι οποίοι ολοκληρώνουν την παρέμβαση που υποστηρίζεται από την ΠΑΝ	Ποσοστό	80,00%	80,00%	80,00%	0	0	0
CR08	οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης οι οποίοι λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Ποσοστό	30,00%	30,00%	30,00%	0	0	0
CR09	οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης, που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/ κατάρτιση, που αποκτούν εξειδίκευση ή που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Ποσοστό	60,00%	60,00%	60,00%	0	0	0
CR10	συμμετέχοντες σε συνεχιζόμενη εκπαίδευση, σε προγράμματα κατάρτισης που οδηγούν σε επαγγελματικό προσόν, μαθητεία ή πρακτική άσκηση εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους	Ποσοστό	20,00%	20,00%	20,00%	0	0	0
CR11	συμμετέχοντες που εργάζονται εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους	Ποσοστό	40,00%	40,00%	40,00%	0	0	0

Κωδ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχος (2023)			Τιμή υλοποίησης (31/12/2017)		
			Σ	Α	Γ	Σ	Α	Γ
CR12	συμμετέχοντες που αυτοαπασχολούνται εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους	Ποσοστό	7,50%	7,50%	7,50%	0	0	0

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα σημαντικότερη πρόοδος καταγράφεται στους δείκτες αποτελεσμάτων της ΠΑΝ CR01 και CR04 με τιμή επίτευξης 26,9% και 33,9% αντίστοιχα. Πρέπει να σημειωθεί ότι, όσον αφορά τους Δείκτες CR07, CR08 και CR09 καταγράφεται μηδενική πρόοδος επειδή δεν συμμετείχαν μη ενεργά άτομα στις παρεμβάσεις της ΠΑΝ. Για τους δείκτες μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων CR10, CR11 και CR12 η ΑνΑΔ βρίσκεται στο τελικό στάδιο συλλογής/ επεξεργασίας του αντιπροσωπευτικού δείγματος και ως εκ τούτου τα αποτελέσματα θα αποτυπωθούν στην Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης του 2018 που θα ετοιμαστεί εντός του 2019.

Δείκτες εκρρών

Κωδ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ταμείο	Τιμή στόχος (2023)			Τιμή υλοποίησης (31/12/2017)		
				Σ	Α	Γ	Σ	Α	Γ
E8221	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων κάτω των 25 ετών	Αριθμός	ΠΑΝ	1.800	900	900	1.774	871	903
8221β	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων 15-29 ετών (ΠΑΝ)	Αριθμός	ΠΑΝ	4.000	2.000	2.000	765	341	424

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα διαπιστώνονται τα εξής:

- Η τιμή στόχος του δείκτη E8221 έχει σχεδόν επιτευχθεί (σε ποσοστό 98,5%).
- Σε ότι αφορά τον 8221β, η τιμή επίτευξης ανέρχεται στο 19% του στόχου. Η τιμή είναι ικανοποιητική δεδομένου ότι η διεύρυνση της ηλικιακής ομάδας ώστε να συμπεριλάβει και νέους έως 29 ετών, πραγματοποιήθηκε το Μάιο 2017 με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Σημειώνεται ότι ο Δείκτης αυτός τροφοδοτείται από τα Σχέδια Χορηγιών για την

εργοδότηση ανέργων νέων μέχρι 25 και 25-29 ετών καθώς και από τα έργα πρακτικής άσκησης Δικηγόρων και Αρχιτεκτόνων/ Πολιτικών Μηχανικών.

Δείκτες πλαισίου επίδοσης (ΠΑΝ)

Κωδ	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο για το 2018			Τελικός στόχος (2023)			Τιμή υλοποίησης (31/12/2017)		
			Σ	Α	Γ	Σ	Α	Γ	Σ	Α	Γ
E8221	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων κάτω των 25 ετών	Αριθμός	1.800	900	900	1.800	900	900	1.774	871	903
8221β	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων 15-29 ετών (ΠΑΝ)	Αριθμός	1.000	500	500	4.000	2.000	2.000	765	341	424
F2YEI	Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών	Ευρώ	14.000.000			39.474.197			6.118.817		

- Η πρόοδος των δεικτών εκρών του πλαισίου επίδοσης κρίνεται πολύ ικανοποιητική, καθώς για τον μεν E8221 το ορόσημο έχει σχεδόν επιτευχθεί (98,5% σε σχέση με το ορόσημο), στον δε 8221β το ορόσημο καλύπτεται σε ποσοστό 76,5% μέχρι το τέλος του 2017. Λαμβάνοντας υπόψη την επιτάχυνση της υλοποίησης των Σχεδίων Χορηγιών καθώς και των έργων πρακτικής άσκησης των Δικηγόρων και Πολιτικών Μηχανικών/ Αρχιτεκτόνων εκτιμάται ότι το ορόσημο/ στόχος για το 2018 θα υπερκαλυφθεί.
- Παρά τη φαινομενικά χαμηλή επίδοση που παρουσίασε ο Δημοσιονομικός Δείκτης F2YEI στην Ετήσια Έκθεση Υλοποίησης του 2017 (€6.1 εκ.) έναντι του αναθεωρημένου στόχου (€14,0 εκ.), μέχρι το τέλος του 2018 κατέστη δυνατή η πιστοποίηση δαπανών προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνολικού ύψους €15.8 εκ., ως αποτέλεσμα της εντατικής προσπάθειας που καταβλήθηκε από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στην υλοποίηση του Προγράμματος.

- Η υλοποίηση των σχετικών έργων είχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα (ποιοτικοί και ποσοτικοί στόχοι) ή παρουσιάστηκε απόκλιση από την στοχοθέτηση; Ποια μέσα χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη των στόχων; Ποιες πολιτικές αποφάσεις εφαρμόστηκαν;

Από τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ που έχουν υλοποιηθεί/ ενεργοποιηθεί ισχύουν τα κάτωθι¹⁴:

«Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς»

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, πρόκειται για τη μοναδική ολοκληρωμένη παρέμβαση της ΠΑΝ. Ακολουθούν κάποια στοιχεία από την υλοποίηση αυτής:

- Ο 1ος κύκλος της δράσης προκηρύχθηκε το 2014, είχε π/υ 8,5εκ.€ και στόχο 2.500 άνεργους νέους. Υποβλήθηκαν αιτήσεις από 2.255 άνεργους νέους και 1.198 αιτήσεις από επιχειρήσεις/οργανισμούς για 6.000 θέσεις για τοποθέτηση άνεργων νέων για απόκτηση εργασιακής πείρας. Συνολικά τοποθετήθηκαν 1.023 άνεργοι νέοι (δηλ. 41% σε σχέση με τον αρχικό στόχο), εκ των οποίων οι 875 ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα τοποθέτησής τους (δηλ. ποσοστό 85,5% από αυτούς που τοποθετήθηκαν). Η απόκλιση από τον αναμενόμενο αριθμό τοποθετήσεων οφείλονταν σε διάφορους λόγους όπως η μη αποδοχή της τοποθέτησης λόγω μακρινής απόστασης από τον τόπο κατοικίας του ανέργου ή λόγω εξεύρεσης απασχόλησης ή συνέχισης των σπουδών. Βάσει της ανωτέρω εξέλιξης και δεδομένου ότι προβλέπονταν εξοικονομήσεις περίπου €4εκ., αποφασίστηκε η προκήρυξη νέας πρόσκλησης του Σχεδίου (2^ο κύκλος).
- Ο 2ος κύκλος προκηρύχθηκε το 2015, είχε π/υ 4εκ.€ και στόχο 1.000 άνεργους νέους. Υποβλήθηκαν αιτήσεις από 1.022 άνεργους νέους και 940 αιτήσεις από επιχειρήσεις/οργανισμούς για 1.000 θέσεις για τοποθέτηση άνεργων νέων για απόκτηση εργασιακής πείρας. Συνολικά τοποθετήθηκαν 601 άνεργοι νέοι (δηλ. 60% σε σχέση με τον αρχικό στόχο), εκ των οποίων οι 461 ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα τοποθέτησής τους (δηλ. ποσοστό 76,7% από αυτούς που τοποθετήθηκαν).
- Από τους δύο παραπάνω κύκλους ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα τοποθέτησης 1.336 νέοι (875 στον 1ο κύκλο και 461 στον 2ο κύκλο) και το συνολικό κόστος της παρέμβασης ανήλθε σε 6,2εκ.€.

Βάσει των ανωτέρω, η παρέμβαση κρίνεται ότι υλοποιήθηκε ικανοποιητικά. Η απόκλιση που υπήρξε από τον αρχικό στόχο (προκήρυξη έτους 2014), αντιμετωπίστηκε με την προκήρυξη 2^{ου} κύκλου το 2015 και ως εκ τούτου ο αριθμός των ωφελουμένων που ολοκλήρωσε επιτυχώς το πρόγραμμα ξεπέρασε το 50% (1.336) σε σχέση με τον αρχικό στόχο (2.500 άνεργοι νέοι).

¹⁴ Πηγή: Ετήσια έκθεση υλοποίησης 2017 του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020», Ετήσια Έκθεση υλοποίησης ΠΑΝ – Αναθεωρημένη Έκθεση / Ιούλιος 2015

Σημειώνεται ωστόσο ότι βασικός λόγος της προαναφερθείσας απόκλισης ήταν το γεγονός ότι ένα τμήμα των άνεργων νέων που αιτήθηκαν να ενταχθούν στο Σχέδιο ήταν απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το Σχέδιο απευθύνονταν σε αποφοίτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Επιπρόσθετα, αναφέρεται ότι για την εν λόγω ομάδα νέων υλοποιήθηκε από την ΑνΑΔ το Σχέδιο τοποθέτησης Ανέργων Νέων Πτυχιούχων για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις / Οργανισμούς. Το εν λόγω Σχέδιο υλοποιήθηκε τα έτη 2014 και 2015. Για τον κύκλο του 2015, η χρηματοδότηση έγινε από το ΕΚΤ και το «Απασχόληση, Ανθρώπινοι πόροι και Κοινωνική Συνοχή»/ Ε.Σ.8.2.2 και στο πλαίσιο αυτού 1.450 άνεργοι ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα τοποθέτησής τους.

Πρόθεση της ΑνΑΔ ήταν η επαναπροκήρυξη των Σχεδίων απόκτησης εργασιακής πείρας ωστόσο, μετά από σχετική πολιτική απόφαση η Στρατηγική για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων εστιάστηκε προς τα Σχέδια επιδοτούμενης απασχόλησης και στα έργα πρακτικής άσκησης πτυχιούχων ρυθμιζόμενου επαγγέλματος (Νομική/ Πολιτική Μηχανική/ Αρχιτεκτονική).

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την εργοδότηση άνεργων νέων μέχρι 25 ετών»

Η εν λόγω παρέμβαση υλοποιείται από το Τμήμα Εργασίας και είναι σε εξέλιξη. Ειδικότερα, η παρέμβαση π/υ €8,0 εκ. έχει ενεργοποιηθεί από το 2016 σε 3 κύκλους, μέσω της έκδοσης αντίστοιχων προσκλήσεων. Στόχος του είναι η ενθάρρυνση εργοδοτών μέσω κινήτρων (χορηγία) για πρόσληψη ανέργων νέων ηλικίας μέχρι 25 ετών για χρονική διάρκεια 12 μηνών. Στόχος της 1ης και 2ης Πρόσκλησης είναι η ένταξη 700 ατόμων από την Ομάδα Στόχο, ενώ η 3η Πρόσκληση στοχεύει στην ένταξη επιπλέον 700 ατόμων. Συνεπώς συνολικά η παρέμβαση στοχεύει σε 1.400 άνεργους νέους ηλικίας μέχρι 25 ετών. Στο πλαίσιο και των τριών (3) προσκλήσεων με στοιχεία του Τμήματος Εργασίας μέχρι 23/10/2018 είχαν υποβληθεί 1.537 αιτήσεις, αριθμός που αναμένεται να αυξηθεί καθώς η 3^η πρόσκληση εξακολουθεί να είναι ανοικτή έως τέλος του 2018. Μέχρι 23/10/2018 στο πλαίσιο των τριών Προσκλήσεων είχαν υπογραφεί συνολικά 770 ΣΔΧ και είχαν πραγματοποιηθεί αντίστοιχες τοποθετήσεις, που σημαίνει ότι ο στόχος είχε υλοποιηθεί σε ποσοστό 55%.

Δεδομένου ότι η εν λόγω παρέμβαση είναι σε πλήρη εξέλιξη δεν μπορεί να διεξαχθεί στην παρούσα φάση κάποιο αξιολογητικό συμπέρασμα, παρά μόνο να εκτιμηθεί ex ante ότι διαφαίνεται ότι οι στόχοι της παρέμβασης μπορούν να επιτευχθούν.

«Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Νέων Ηλικίας 25 μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (NEETs)»

Η εν λόγω παρέμβαση υλοποιείται από το Τμήμα Εργασίας και είναι σε εξέλιξη. Ειδικότερα, η παρέμβαση π/υ 6,7εκ.€ ενεργοποιήθηκε το 2017 σε δύο (2) κύκλους. Στο πλαίσιο αυτής αναμένεται να ενταχθούν 800 άτομα για 12μηνιαία απασχόληση. Μέχρι 23/10/2018 με στοιχεία του Τμήματος

Εργασίας στο πλαίσιο των δύο προσκλήσεων είχαν υποβληθεί 843 αιτήσεις και είχαν υπογραφεί 424 ΣΔΧ με αντίστοιχο αριθμό τοποθετήσεων. Ως εκ τούτου ο στόχος είχε υλοποιηθεί σε ποσοστό 53%.

Δεδομένου ότι η εν λόγω παρέμβαση είναι σε πλήρη εξέλιξη δεν μπορεί για διεξαχθεί στην παρούσα φάση κάποιο αξιολογητικό συμπέρασμα, διαφαίνεται ωστόσο ότι οι στόχοι της παρέμβασης μπορούν να επιτευχθούν.

«Έργο παροχής ευκαιριών σε νέους πτυχιούχους Νομικής μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί Δικηγόρων Νόμο άσκησης»

Η εν λόγω παρέμβαση υλοποιείται από τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο και είναι σε εξέλιξη. Ειδικότερα, η παρέμβαση π/υ 12εκ.€ ενεργοποιήθηκε το 2017 και αποσκοπεί στη συμμετοχή 1.200 δικαιούχων για απόκτηση της απαιτούμενης από το Νόμο άδειας εξασκήσεως επαγγέλματος. Μέχρι το Νοέμβριο 2018 με στοιχεία του Δικαιούχου, έχουν υπογραφεί 600 ΣΔΧ (50% του στόχου) και έχουν ολοκληρώσει το πρόγραμμα 240 άτομα. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, παρόλο που η παρέμβαση είναι σε εξέλιξη, διαφαίνεται ότι οι στόχοι της μπορούν να επιτευχθούν (ποσοτικά και ποιοτικά).

«Παροχή ευκαιριών σε Νέους απόφοιτους των Κλάδων Αρχιτεκτονικής/Πολιτικής Μηχανικής, μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί ΕΤΕΚ Νόμο, πρακτικής εξάσκησης»

Η εν λόγω παρέμβαση¹⁵ υλοποιείται από το Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου και είναι σε εξέλιξη. Ειδικότερα, η παρέμβαση είναι π/υ 6εκ.€ και αποσκοπεί στη συμμετοχή 600 ασκούμενων Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών για την πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί ΕΤΕΚ Νόμο, 12 μηνών πρακτικής εξάσκησης. Η παρέμβαση αναμένεται να εφαρμοστεί μέχρι τον Δεκέμβριο 2021. Μέχρι το Νοέμβριο 2018 με στοιχεία του Δικαιούχου, έχουν υπογραφεί 177 ΣΔΧ (29,5% του στόχου). Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, παρόλο που η παρέμβαση είναι σε εξέλιξη, διαφαίνεται ότι οι στόχοι της μπορούν να επιτευχθούν.

«Συμβουλευτική και Επαγγελματική Καθοδήγηση για άτομα NEET»

Το έργο εγκρίθηκε με συνολική επιλέξιμη δημόσια δαπάνη 1,2 εκατ.€ και δικαιούχο το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Ο επωφελούμενος πληθυσμός θα είναι 4.000. Το έργο αναμένεται να

¹⁵ Πηγή: Ανακοίνωση Πρόσκληση Επιστημονικού Τεχνικού Επιστημονικού Επιμελητηρίου Κύπρου για το Έργο Παροχής Ευκαιριών σε Νέους αποφοίτους των Κλάδων Αρχιτεκτονικής και Πολιτικής Μηχανικής, μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί ΕΤΕΚ Νόμο, πρακτικής εξάσκησης.

ολοκληρωθεί στο τέλος του 2019. Στην παρούσα φάση δεν μπορεί να διεξαχθεί κάποιο αξιολογητικό συμπέρασμα. Οι μέχρι την περίοδο αναφοράς ωφελούμενοι ανέρχονται σε 220. Να σημειωθεί ότι το έργο ενεργοποιήθηκε ουσιαστικά το Μάρτιο του 2018, με την υπογραφή σχετικής σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και αναδόχου Κοινοπραξίας. Στόχο της σύμβασης αποτελεί η παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής και καθοδήγησης σε συνολικά 3.200 NEETs.

- **Πως αξιολογείται η ποιότητα των προσφορών απασχόλησης που έλαβαν οι συμμετέχοντες της ΠΑΝ; Οι προσφορές πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του Σχεδίου «Εγγύησης για τη Νεολαία»;**

Από τα αποτελέσματα της ολοκληρωμένης παρέμβασης¹⁶ «Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς» διαπιστώνονται τα εξής:

- Στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου:
 - Σχεδόν 7 στις 10 τοποθετήσεις έγιναν σε Ιδιωτικές επιχειρήσεις (69%) και ακολουθεί ο Δημόσιος τομέας με αρκετά χαμηλότερο ποσοστό (15,3%). Από αυτούς που είναι εργαζόμενοι (32,7% των συμμετεχόντων στο Σχέδιο), υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης παρουσιάζουν τα άτομα που τοποθετήθηκαν στον Ιδιωτικό τομέα.
 - Ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, το μεγαλύτερο ποσοστό τοποθετήσεων αφορούσε Εμπόριο και επισκευή αυτοκινήτων (16,6%) και ακολουθεί η Δημόσια διοίκηση και άμυνα με ποσοστό 15,4%. Από αυτούς που εργάζονται, το μεγαλύτερο μέρος (90,1%) απασχολείται στον Τριτογενή τομέα. Ειδικότερα, 1 στους 3 (32,4%) εργάζονται σε επιχειρήσεις του Εμπορίου και επισκευής αυτοκινήτων, ενώ ακολουθούν οι τομείς Άλλων δραστηριοτήτων (15,5%) και των Ξενοδοχείων και εστιατορίων (11,6%).
 - Από αυτούς που εργάζονται, 4 στους 10 (39%) εργάζονται με καθεστώς πλήρους και μόνιμης απασχόλησης. Ακολουθούν σε ποσοστό 25,8% αυτοί που εργάζονται με καθεστώς μερικής και προσωρινής απασχόλησης.
 - Οι περισσότερες τοποθετήσεις έγιναν στη Λευκωσία (53,2%), ακολουθεί η Λεμεσός (21,9%) και η Λάρνακα (17,2%). Συγκρίνοντας την επαρχία μόνιμης διαμονής των επωφελουμένων με την επαρχία στην οποία τοποθετήθηκαν, διαπιστώνεται ότι ένα ποσοστό συμμετεχόντων δεν τοποθετήθηκε σε επιχείρηση/ οργανισμό στην επαρχία διαμονής του αλλά σε άλλη επαρχία.
 - Σε ότι αφορά το βαθμό ικανοποίησης των επωφελουμένων από τη συμμετοχή τους στο Σχέδιο, καταγράφονται τα εξής:

¹⁶ Πηγή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑναΔ), Αξιολόγηση των Επιδράσεων του Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι και Διετούς Διάρκειας για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/ Οργανισμούς, 2014 και 2015.

- Το 91,1% δήλωσε ότι είναι ικανοποιημένο ή πολύ ικανοποιημένο από τη συμμετοχή του στο Σχέδιο.
 - Το 62,1% των συμμετεχόντων ανέφερε ότι είναι πολύ ικανοποιημένο και το 27,9% ότι είναι ικανοποιημένο από την επιχείρηση / οργανισμό όπου τοποθετήθηκε για την απόκτηση εργασιακής πείρας.
 - Επίσης, 3 στους 4 συμμετέχοντες ανέφεραν ότι είναι πολύ ικανοποιημένοι από τους καθοδηγητές.
 - Το 89,6% των συμμετεχόντων είναι πολύ ικανοποιημένο ή ικανοποιημένο από τη μάθηση που είχαν μέσα από την εργασιακή πείρα που αποκτήθηκε.
 - Το 90,8% των συμμετεχόντων είναι πολύ ικανοποιημένο ή ικανοποιημένο από το περιεχόμενο και τα καθήκοντα της θέσης εργασίας στην οποία τοποθετήθηκε στο πλαίσιο του Σχεδίου.
 - Επιπρόσθετα, το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων έμεινε πολύ ικανοποιημένο ή ικανοποιημένο και από άλλες παραμέτρους του Σχεδίου όπως ο χώρος εργασίας και ο εξοπλισμός, καθώς και το ωράριο εργασίας.
 - Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι χαμηλά ποσοστά βαθμού ικανοποίησης καταγράφηκαν για τη διάρκεια του Σχεδίου (επιθυμητές θα ήταν τοποθετήσεις πέραν των 6 μηνών) και το ύψος του επιδόματος.
- Στο πλαίσιο του 2^{ου} κύκλου:
 - Οι περισσότερες τοποθετήσεις έγιναν σε Ιδιωτικές επιχειρήσεις (45,8%) και ακολουθεί ο Δημόσιος τομέας (33,8%). Από αυτούς που είναι εργαζόμενοι (52,8% των συμμετεχόντων στο σχέδιο), υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης παρουσιάζουν τα άτομα που τοποθετήθηκαν στον Ιδιωτικό τομέα.
 - Ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, το μεγαλύτερο ποσοστό τοποθετήσεων έγινε στη Δημόσια διοίκηση και άμυνα (35,4%), ενώ με πολύ χαμηλότερα ποσοστά ακολουθούν η Μεταφορά και αποθήκευση (10,6%) και οι Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία (10,2%). Από αυτούς που εργάζονται, το μεγαλύτερο μέρος (82,8%) απασχολείται στον Τριτογενή τομέα και το υπόλοιπο ποσοστό (17,2%) εργάζεται στο Δευτερογενή τομέα. Ειδικότερα, 1 στους 3 (32,9%) εργάζονται σε επιχειρήσεις του Εμπορίου και επισκευής αυτοκινήτων, ενώ ακολουθούν οι τομείς της Δημόσιας διοίκησης και άμυνας (20,5%) και της Μεταποίησης (11,7%).
 - Από αυτούς που εργάζονται, 46,7% αυτών εργάζονται με καθεστώς πλήρους και μόνιμης απασχόλησης. Ακολουθούν σε ποσοστό 21,3% αυτοί που εργάζονται με καθεστώς μερικής και προσωρινής απασχόλησης.
 - Οι περισσότερες τοποθετήσεις έγιναν στη Λευκωσία (33,6%), στη Λεμεσό (33,6%) και στη Λάρνακα (25,4%). Συγκρίνοντας την επαρχία μόνιμης διαμονής των επωφελούμενων με την επαρχία στην οποία τοποθετήθηκαν, διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετεχόντων τοποθετήθηκε σε επιχείρηση/ οργανισμό στην επαρχία διαμονής του.

- Σε ότι αφορά το βαθμό ικανοποίησης των επωφελουμένων από τη συμμετοχή τους στο Σχέδιο, καταγράφονται τα εξής:
 - Το 90,4% δήλωσε ότι είναι ικανοποιημένο ή πολύ ικανοποιημένο από τη συμμετοχή του στο Σχέδιο.
 - Το 60,1% των συμμετεχόντων ανέφερε ότι είναι πολύ ικανοποιημένο και το 31,5% ότι είναι ικανοποιημένο από την επιχείρηση / οργανισμό όπου τοποθετήθηκε για την απόκτηση εργασιακής πείρας.
 - Επίσης, 7 στους 10 συμμετέχοντες ανέφεραν ότι είναι πολύ ικανοποιημένοι από τους καθοδηγητές.
Το 89,6% των συμμετεχόντων είναι πολύ ικανοποιημένοι ή ικανοποιημένοι από τη μάθηση που είχαν μέσα από την εργασιακή πείρα που αποκτήθηκε.
Το 89,6% των συμμετεχόντων είναι πολύ ικανοποιημένο ή ικανοποιημένο από το περιεχόμενο και τα καθήκοντα της θέσης εργασίας στην οποία τοποθετήθηκε στο πλαίσιο του Σχεδίου.
 - Επιπρόσθετα, το μεγαλύτερο μέρος των συμμετεχόντων έμεινε πολύ ικανοποιημένο ή ικανοποιημένο και από άλλες παραμέτρους του Σχεδίου όπως ο χώρος εργασίας και ο εξοπλισμός, καθώς και το ωράριο εργασίας.
 - Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί ότι χαμηλά ποσοστά βαθμού ικανοποίησης καταγράφηκαν για τη διάρκεια του Σχεδίου (επιθυμητές θα ήταν τοποθετήσεις πέραν των 6 μηνών) και το ύψος του επιδόματος.

Με βάση **αποτελέσματα έρευνας** που διενήργησε ο Ανάδοχος με στόχο τη συλλογή στοιχείων για την κατάσταση των ωφελουμένων 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής, καταγράφονται τα ακόλουθα¹⁷:

- Για τον 1^ο κύκλο (2014):
 - Άνω του 50% κατείχε θέση εργασίας (57% άνδρες, 50% γυναίκες).
 - Οι αυτοαπασχολούμενοι ανέρχονται στο 4% (5% άνδρες και 4% γυναίκες)
 - 38% θεωρεί ότι είναι βελτιωμένη η εργασιακή του κατάσταση (42% άνδρες, 33% γυναίκες).
 - 6% συμμετείχε σε πρόγραμμα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, πρόγραμμα κατάρτισης, μαθητεία ή πρακτική άσκηση (ίδιο ποσοστό για άνδρες και γυναίκες).
- Για τον 2^ο κύκλο (2015):
 - Άνω του 50% κατείχε θέση εργασίας (66% άνδρες, 55% γυναίκες).

¹⁷ Ο Ανάδοχος κάλυψε ποσοστό περίπου 70% των ωφελουμένων της ΠΑΝ που ολοκλήρωσαν, με το δείγμα να έχει επιλεγθεί με τυχαία δειγματοληψία.

- Οι αυτοαπασχολούμενοι ανέρχονται στο 1% (ίδιο ποσοστό για άνδρες και γυναίκες).
- 38% θεωρεί ότι είναι βελτιωμένη η εργασιακή του κατάσταση (48% άνδρες, 28% γυναίκες).
- 3% συμμετείχε σε πρόγραμμα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, πρόγραμμα κατάρτισης, μαθητεία ή πρακτική άσκηση (5% για άνδρες και 1% γυναίκες).

Βάσει των παραπάνω, αξιολογείται θετικά η ποιότητα των προσφορών απασχόλησης που έλαβαν οι συμμετέχοντες της ΠΑΝ, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης παρέμβασης. Γενικά οι τοποθετήσεις σε θέσεις εργασίας και ειδικά αυτές στον ιδιωτικό τομέα φαίνεται ότι ήταν επιτυχείς και συνέβαλαν στη διατήρηση ή στην εξεύρεση θέσης εργασίας μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης, ενώ και οι υπηρεσίες που λάμβαναν οι συμμετέχοντες (πχ. καθοδήγησης) κρίθηκαν ως πολύ ικανοποιητικές. Να σημειωθεί, ότι ειδικά το σχέδιο της ΑνΑΔ αφορούσε μια ομάδα ωφελουμένων με πιο χαμηλά προσόντα, με αποτέλεσμα να μην είναι ιδιαίτερα εύκολη ούτε η εύρεση εργασίας, αλλά ούτε και η απόκτηση εξειδίκευσης.

- **Οι πόροι της ΠΑΝ επενδύθηκαν αποτελεσματικά για εξυπηρέτηση των ειδικών αναγκών της ομάδας στόχου (νέοι 15-29 ετών NEET); Ποια συμπεράσματα εξάγονται από την κατηγοριοποίηση των συμμετεχόντων της ΠΑΝ (ηλικία, φύλο, κοινωνική ομάδα);**

Από τα αποτελέσματα της μοναδικής ολοκληρωμένης παρέμβασης (Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς) διαπιστώνεται ότι ικανοποίησε τους συμμετέχοντες σε αυτή και διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην προσπάθειά τους για ένταξη στην αγορά εργασίας. Σε ότι αφορά λοιπά στοιχεία για την κατηγοριοποίηση των συμμετεχόντων κατά φύλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης σημειώνονται τα εξής:

- Στο πλαίσιο του 1ου κύκλου: από αυτούς που ολοκλήρωσαν με επιτυχία το σχέδιο ήταν περίπου ίσα κατανομημένοι κατά φύλο (άνδρες 50,1%, γυναίκες 49,9%). Σε ότι αφορά την ηλικιακή κατανομή, το 39,7% ήταν μεταξύ 21-22 χρονών και το 35,2% μεταξύ 23-25 ετών (σημειώνεται ότι η παρέμβαση αφορούσε ηλικίες κάτω των 25 ετών). Αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης, η πλειοψηφία (50,1%) ήταν απόφοιτοι Λυκείου, το 23,9% απόφοιτοι ανώτερης μεταλυκειακής μη πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και το 20,9% απόφοιτοι τεχνικών σχολών.
- Στο πλαίσιο του 2ου κύκλου: από αυτούς που ολοκλήρωσαν με επιτυχία το σχέδιο ήταν περίπου ίσα κατανομημένοι κατά φύλο (γυναίκες 51,4% και άνδρες 48,6%). Σε ότι αφορά την ηλικιακή κατανομή, το 41,1% ήταν μεταξύ 21-22 χρονών και το 32,5% μεταξύ 23-25 ετών.

Αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης, οι περισσότεροι (43,4%) ήταν απόφοιτοι Λυκείου, το 30,2% απόφοιτοι ανώτερης μεταλυκειακής μη πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, το 2,6% απόφοιτοι γυμνασίου και 0,4% απόφοιτοι του Συστήματος Μαθητείας.

- **Ποια ήταν η εξέλιξη των συμμετεχόντων της ΠΑΝ στην αγορά εργασίας μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους όσον αφορά την εξεύρεση ποιοτικής θέσης απασχόλησης, τη συνέχιση της εκπαίδευσης, την ένταξη στη μαθητεία ή τη συμμετοχή τους σε πρόγραμμα κατάρτισης.**

Από τα αποτελέσματα της ολοκληρωμένης παρέμβασης «Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς», όπως έχει αναφερθεί και σε άλλο σημείο της παρούσας έκθεσης, διαπιστώνεται ότι βοήθησε σημαντικά τους συμμετέχοντες στην ένταξή τους στην απασχόληση, λαμβάνοντας υπόψη ότι το 32,7% και 52,8% των συμμετεχόντων στον 1^ο και 2^ο κύκλο αντίστοιχα, ήταν εργαζόμενοι 4 και 6 μήνες, αντίστοιχα, μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης. Επίσης, σημαντικός αριθμός συμμετεχόντων παρέμεινε στην Επιχείρηση/ Οργανισμό όπου τοποθετήθηκε για την απόκτηση εργασιακής πείρας αποδεικνύοντας τη χρησιμότητα του Σχεδίου.

Επιπρόσθετα, ένα μέρος των συμμετεχόντων στο Σχέδιο (τόσο στον 1^ο όσο και στον 2^ο κύκλο) αποχώρησε από την αγορά εργασίας (μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής του) λόγω σπουδών (ο λόγος αυτός αναφέρθηκε από το 66,8% των συμμετεχόντων που είναι αδρανείς, στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου, ενώ στο πλαίσιο του 2^{ου} κύκλου ο ίδιος λόγος αναφέρθηκε από το 85,9% των συμμετεχόντων που είναι αδρανείς)¹⁸.

- **Εκτίμηση της δυνατότητας ποσοτικής μέτρησης αποτελεσμάτων/ επιπτώσεων, ιδιαίτερα των μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων (κοινοί δείκτες μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων – Παράρτημα I&II Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1304/2013), βάσει διαθεσιμότητας των απαιτούμενων δεδομένων, σχετικότητας και σαφήνειας των δεικτών παρακολούθησης και άλλων πηγών δεδομένων.**

Σύμφωνα με το Παράρτημα I του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1304/2013:

- Οι κοινοί δείκτες άμεσων αποτελεσμάτων σχετικά με τους συμμετέχοντες είναι:

¹⁸ Πηγή: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ), Αξιολόγηση των Επιδράσεων του Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι και Διετούς Διάρκειας για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/ Οργανισμούς, 2014 και 2015.

- οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες, που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους,
- συμμετέχοντες που παρακολουθούν εκπαίδευση/κατάρτιση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους,
- συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους,
- συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους,
- μειονεκτούντα άτομα που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας, που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, που αποκτούν εξειδίκευση, που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους.
- Οι κοινοί δείκτες μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων σχετικά με τους συμμετέχοντες είναι:
 - συμμετέχοντες που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους,
 - συμμετέχοντες με βελτιωμένη κατάσταση στην αγορά εργασίας εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους,
 - συμμετέχοντες ηλικίας άνω των 54 ετών που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους,
 - μειονεκτούντες συμμετέχοντες που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους.

Σύμφωνα με το Παράρτημα II του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, οι δείκτες αποτελεσμάτων για την ΠΑΝ έχουν ως ακολούθως:

- Οι κοινοί δείκτες άμεσων αποτελεσμάτων σχετικά με τους συμμετέχοντες είναι:
 - άνεργοι συμμετέχοντες που ολοκληρώνουν την παρέμβαση που υποστηρίζεται από την ΠΑΝ,
 - άνεργοι συμμετέχοντες που λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους,
 - άνεργοι συμμετέχοντες που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, ή που αποκτούν εξειδίκευση, ή που κατέχουν θέση απασχόλησης συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους,
 - μακροχρόνια άνεργοι συμμετέχοντες που ολοκληρώνουν την παρέμβαση που υποστηρίζεται από την ΠΑΝ,

- μακροχρόνια άνεργοι συμμετέχοντες που λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους,
 - μακροχρόνια άνεργοι συμμετέχοντες που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, ή που αποκτούν εξειδίκευση, ή που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους,
 - οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης οι οποίοι ολοκληρώνουν την παρέμβαση που υποστηρίζεται από την ΠΑΝ,
 - οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης οι οποίοι λαμβάνουν προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους,
 - οικονομικά μη ενεργοί συμμετέχοντες που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης, που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, που αποκτούν εξειδίκευση ή που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους
- Οι κοινοί δείκτες μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων σχετικά με τους συμμετέχοντες:
 - συμμετέχοντες σε συνεχιζόμενη εκπαίδευση, σε προγράμματα κατάρτισης που οδηγούν σε επαγγελματικό προσόν, μαθητεία ή πρακτική άσκηση εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους
 - συμμετέχοντες που εργάζονται εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους
 - συμμετέχοντες που αυτοαπασχολούνται εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους

Στο πλαίσιο του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020» και της Επενδυτικής Προτεραιότητας 8.2. έχουν περιληφθεί και παρακολουθούνται όλοι οι δείκτες της ΠΑΝ όπως περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙ του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1304/2013 και ένας δείκτης άμεσου αποτελέσματος βάσει του Παραρτήματος Ι (πρόκειται για τον «συμμετέχοντες που κατέχουν θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους»). Ως εκ τούτου οι δείκτες μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων της ΠΑΝ είναι τρεις (3). Τα απαραίτητα δεδομένα για την μέτρησή τους εξασφαλίζονται μέσω έρευνας πεδίου στους ωφελούμενους.

Η Διαχειριστική Αρχή (ΓΔ ΕΠΣΑ), έχει ετοιμάσει κωδικοποιημένα ερωτηματολόγια για την κατάσταση των συμμετεχόντων σε δράσεις της ΠΑΝ τα οποία συμπληρώνονται σε τρεις φάσεις από τους συμμετέχοντες, κατά την έναρξη, στη λήξη και 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους. Τα δεδομένα αυτά συλλέγονται και φυλάγονται από τους δικαιούχους οι οποίοι επεξεργάζονται τα

σφραγιστικά στοιχεία κατά την ετοιμασία των Δελτίων Παρακολούθησης των Έργων και κατ' επέκταση στην ετοιμασία της Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης. Σημειώνεται ότι, το Τμήμα Εργασίας, ένεκα του κεντρικού ρόλου που διαδραματίζει στο σχεδιασμό και προώθηση Ενεργητικών Μέτρων Πολιτικών Απασχόλησης έχει αναπτύξει Ενιαίο Σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των Ενεργητικών Μέτρων Πολιτικών Απασχόλησης στο οποίο καταχωρούνται, επαληθεύονται και φυλάγονται τα δεδομένα όλων των συμμετεχόντων των παρεμβάσεων. Το Σύστημα αποτελεί Μνημονιακή δέσμευση στο πλαίσιο αξιολόγησης των Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης.

Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς έχουν αναπτύξει σχετικό μηχανισμό, μέσω του οποίου πραγματοποιείται η σχετική διαδικασία (ποιοτικά και χρονικά). Ειδικότερα:

- η ΑνΑΔ έχει αναθέσει σε εξωτερικό εμπειρογνώμονα τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων (μακροπρόθεσμων),
- το Τμήμα Εργασίας αναθέτει ad hoc τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων για τα δεδομένα των Σχεδίων,
- το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει σχετική Μονάδα εσωτερικά, η οποία συλλέγει τα σχετικά δεδομένα από τις εκθέσεις προόδου του Αναδόχου.
- **Εκτίμηση της δυνατότητας αναφοράς των λόγων για τους οποίους συμμετέχοντες σε δράσεις της ΠΑΝ διέκοψαν πρόωρα τη συμμετοχή τους.**

Στο πλαίσιο της μοναδικής ολοκληρωμένης παρέμβασης (ΑναΔ, Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι και Διετούς Διάρκειας για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/ Οργανισμούς, 2014 και 2015) διαπιστώθηκε ότι από τους 1.624 συμμετέχοντες που τοποθετήθηκαν στο πλαίσιο του 1^{ου} και 2^{ου} κύκλου, ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα τοποθέτησης 1.336 νέοι (82,3% από αυτούς που τοποθετήθηκαν).

Οι βασικοί λόγοι για τους οποίους οι συμμετέχοντες διέκοψαν πρόωρα τη συμμετοχή τους στις παρεμβάσεις της ΠΑΝ, αφορούν:

- Θέματα Αμοιβών.
- Θέματα συνθηκών εργασίας, όπως ωράριο, εργασιακό περιβάλλον, κλπ.
- Οι θέσεις εργασίας δεν ικανοποιούσαν τις απαιτήσεις τους.
- Το αντικείμενο της θέσης εργασίας, δεν ανταποκρινόταν με το αντικείμενο των σπουδών.
- Αναζήτηση καλύτερης θέσης εργασίας.
- Μετακίνηση στο εξωτερικό.

Σε γενικές γραμμές, οι συμμετέχοντες ολοκληρώνουν τη συμμετοχή τους, είτε λόγω του σχετικά περιορισμένου χρονικού διαστήματος (6 μήνες- Σχέδια ΑναΔ), είτε λόγω απόκτησης θέσης εργασίας για 12 μήνες (Σχέδια Τμήματος Εργασίας). Παράλληλα, σημαντικό ποσοστό ολοκλήρωσης εκτιμάται ότι θα καταγραφεί για τις παρεμβάσεις του ΕΤΕΚ και του ΠΔΣ, οι οποίες παρέχουν ουσιαστικά την

ευκαιρία κάλυψης των τυπικών προϋποθέσεων για την άσκηση του αντίστοιχου επαγγέλματος (δικηγόροι, πολιτικοί μηχανικοί, αρχιτέκτονες, κλπ).

- Προσδιορισμός βοηθητικών ή/και ανασταλτικών παραγόντων, για κάθε είδος παρέμβασης (σε σχέση με τον στόχο, κατηγορία, ομάδα).

Αναφορικά με τους παράγοντες που χαρακτηρίζονται βοηθητικοί ή ανασταλτικοί, ακολουθεί σχετικός πίνακας.

Πίνακας 3: Παράγοντες που επηρεάζουν τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ

α/α	Τίτλος Έργου / Σχεδίου	Βοηθητικοί Παράγοντες	Ανασταλτικοί Παράγοντες
1	Τοποθέτηση άνεργων νέων αποφοίτων γυμνασίων, λυκείων, τεχνικών σχολών και μεταλυκειακής εκπαίδευσης	Παροχή ευκαιριών απόκτησης εργασιακής πείρας σε άτομα με περιορισμένες ευκαιρίες εργοδότησης.	<ul style="list-style-type: none"> - Διάρκεια Τοποθέτησης (6 μήνες). - Ποσό επιδόματος κατάρτισης (500€ μικτά). Δεν υποκαθιστά μισθό.
2	Συμβουλευτική και Επαγγελματική Καθοδήγηση για άτομα NEET	Δωρεάν παροχή υπηρεσιών, με χρήση εξειδικευμένου εργαλείου (η χρήση του οποίου υπο κανονικές συνθήκες γίνεται επι πληρωμή)	<ul style="list-style-type: none"> - Δυνητικά η απροθυμία των νέων να συμμετέχουν λόγω άγνοιας του οφέλους. - Δεν υπάρχει προοπτική άμεσης τοποθέτησης σε θέση εργασίας ή πρακτικής άσκησης.
3	Έργο παροχής ευκαιριών σε νέους πτυχιούχους Νομικής μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (Not in Education, Employment or Training - NEETs) για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον Περί Δικηγόρων Νόμο (Κεφ.2) Άσκησης	<ul style="list-style-type: none"> - Η απαίτηση για πρακτική άσκηση των πτυχιούχων νομικής. - Η διάρκεια της πρακτικής άσκησης που προνοεί το Σχέδιο. - Η εμπλοκή του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου αποτελεί πλεονέκτημα στη διαδικασία εύρεσης 	

α/α	Τίτλος Έργου / Σχεδίου	Βοηθητικοί Παράγοντες	Ανασταλτικοί Παράγοντες
		επιχειρήσεων για την τοποθέτηση.	
4	Παροχή ευκαιριών σε Νέους απόφοιτους των Κλάδων Αρχιτεκτονικής/Πολιτικής Μηχανικής, μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί ΕΤΕΚ Νόμο, πρακτικής εξάσκησης	<ul style="list-style-type: none"> - Λόγω του αντικειμένου του επαγγέλματος, απαιτείται η πρακτική άσκηση. - Η εμπλοκή του ΕΤΕΚ αποτελεί πλεονέκτημα στη διαδικασία εύρεσης επιχειρήσεων για την τοποθέτηση. - Η ανοδική πορεία της οικοδομικής δραστηριότητας. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ποσό επιδόματος κατάρτισης (650€ μικτά). Δεν υποκαθιστά μισθό
5	Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την εργοδότηση άνεργων νέων μέχρι 25 ετών	<ul style="list-style-type: none"> - Διάρκεια Σχεδίου (εργοδότησης για 12 μήνες) - Ποσοστό ενίσχυσης. - Αυξημένο ποσοστό στην περίπτωση επιχειρήσεων γαλάζιας ή πράσινης οικονομίας. - Προκαθορισμένο ποσό αμοιβής, με αναπροσαρμογή εντός 6 μηνών. 	<ul style="list-style-type: none"> - Καθυστερήσεις στην καταβολή της χορηγίας προς Δικαιούχους (επιχειρήσεις). - Περιορισμένη εστίαση σε θεματικούς τομείς (Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης)
6	Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την εργοδότηση άνεργων νέων 25 - 29 ετών	<ul style="list-style-type: none"> - Διάρκεια Σχεδίου (εργοδότησης για 12 μήνες) - Ποσοστό ενίσχυσης. - Αυξημένο ποσοστό στην περίπτωση επιχειρήσεων γαλάζιας ή πράσινης οικονομίας. - Προκαθορισμένο ποσό αμοιβής, με αναπροσαρμογή εντός 6 μηνών. 	<ul style="list-style-type: none"> - Δεν υπάρχει εμπλοκή της ΔΥΑ στη διαδικασία συνταιριάσματος. Αυτό οδηγεί σε αρκετές περιπτώσεις ο ωφελούμενος να μην καλύπτει τις πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης, όπως και η θέση εργασίας να μην καλύπτει τις ανάγκες του ωφελούμενου. - Περιορισμένη εστίαση σε θεματικούς τομείς (Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης).

6. Αξιολόγηση Αποδοτικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ

6.1. Εισαγωγή

Στην παρούσα ενότητα αξιολογείται η αποδοτικότητα των παρεμβάσεων της ΠΑΝ στην Κύπρο. Στο πλαίσιο αυτό τα **αξιολογητικά ερωτήματα** που προσεγγίζονται έχουν ως ακολούθως:

- Πως αξιολογείται η συμβολή της ΠΑΝ στη βιώσιμη ένταξη νέων (15-29 ετών ΝΕΕΤ) στην αγορά εργασίας σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν.
- Πως συγκρίνεται το μοναδιαίο κόστος των παρεμβάσεων της ΠΑΝ τόσο μεταξύ των παρεμβάσεων αυτών όσο και με παρόμοιες παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν κατά το παρελθόν (σύγκριση ιστορικών στοιχείων) ή που υλοποιούνται με χρηματοδότηση από άλλους πόρους;
- Ποιες παρεμβάσεις αποδείχτηκαν πιο αποδοτικές ως προς τη σχέση κόστους/οφέλους;

6.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα

- Πως αξιολογείται η συμβολή της ΠΑΝ στη βιώσιμη ένταξη νέων (15-29 ετών ΝΕΕΤ) στην αγορά εργασίας σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν.

Όπως έχει αναφερθεί και σε άλλο σημείο, στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης παρέμβασης «Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς», 1.336 νέοι ηλικίας έως 25 ετών ολοκλήρωσαν επιτυχώς το Σχέδιο και το συνολικό κόστος της παρέμβασης ανήλθε σε 6,2εκ.€. Από την αποτίμηση της παρέμβασης διαπιστώνεται ότι ένα μέρος των ωφελουμένων του Σχεδίου παρέμεινε (για διάστημα 4 – 6 μηνών) σε θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν μέσω αυτού (με την έννοια ότι έξι μήνες μετά οι ωφελούμενοι του Σχεδίου παρέμειναν σε αυτές), ενώ ένα άλλο μέρος των ωφελουμένων μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της συμμετοχής του, βρήκε απασχόληση σε άλλη θέση εργασίας (εκτός του φορέα πρακτικής εξάσκησης). Επίσης, στα οφέλη από τη συμμετοχή στο Σχέδιο καταγράφεται και η βελτίωση των προσωπικών και επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων καθώς και η προσωπική ανάπτυξη των συμμετεχόντων, παράμετροι οι οποίοι συμβάλλουν στην ένταξη και διατήρηση ενός ατόμου στην αγορά εργασίας.

Ως εκ τούτου η συμβολή της ΠΑΝ εκτιμάται θετικά στη βιώσιμη ένταξη νέων στην αγορά εργασίας σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν.

- Πως συγκρίνεται το μοναδιαίο κόστος των παρεμβάσεων της ΠΑΝ τόσο μεταξύ των παρεμβάσεων αυτών όσο και με παρόμοιες παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν κατά το παρελθόν (σύγκριση ιστορικών στοιχείων) ή που υλοποιούνται με χρηματοδότηση από άλλους πόρους;

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται το μοναδιαίο κόστος των παρεμβάσεων της ΠΑΝ.

Εγκεκριμένα έργα ΠΑΝ	Δικαιούχος	Προϋπολογισμός (Π)	Ωφελούμενοι (Ω)	Μοναδιαίο κόστος: ΜΚ=Π/Ω
Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι και Διετούς Διάρκειας για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/ Οργανισμούς*	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	6.253.231€*	1.336*	4.681€
Έργο παροχής ευκαιριών σε νέους πτυχιούχους Νομικής μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί Δικηγόρων Νόμο άσκησης	Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος	11.989.549,85€	1.200	9.991€
Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την εργοδότηση Ανέργων Νέων μέχρι 25 ετών	Τμήμα Εργασίας	8.000.000€	1.400	5.714€
Σχέδιο Παροχής Κινήτρων για την Απασχόληση Νέων Ηλικίας 25 μέχρι 29 ετών που βρίσκονται εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης (NEETs)	Τμήμα Εργασίας	6.700.000€	800	8.375€
Συμβουλευτική και Επαγγελματική Καθοδήγηση για άτομα NEETs	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	1.200.000€	4000	300€
Παροχή ευκαιριών σε Νέους απόφοιτους των Κλάδων Αρχιτεκτονικής/Πολιτικής Μηχανικής, μέχρι 29 ετών, που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, για πραγματοποίηση της απαιτούμενης από τον περί ΕΤΕΚ Νόμο, πρακτικής εξάσκησης	Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου	6.000.000€	600	10.000€

* Για το εν λόγω έργο τα στοιχεία είναι απολογιστικά δεδομένου ότι έχει ολοκληρωθεί.

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα διαπιστώνονται τα εξής:

- Οι παρεμβάσεις με το μεγαλύτερο ΜΚ είναι αυτές που απευθύνονται σε νέους απόφοιτους της Νομικής και των Κλάδων Αρχιτεκτονικής/ Πολιτικής Μηχανικής, το οποίο ανέρχεται σε

περίπου 10.000€. Οι εν λόγω παρεμβάσεις περιλαμβάνουν 12μηνη πρακτική εξάσκηση και το επίδομα κατάρτισης ανέρχεται σε 650€ το μήνα.

- Με εξαίρεση τη δράση της Συμβουλευτικής για NEETs που αφορά άλλου τύπου παρέμβαση (και όχι πρακτικής εξάσκησης), το χαμηλότερο MK αφορά την παρέμβαση της ΑνΑΔ για την απόκτηση εργασιακής πείρας από απόφοιτους Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης. Σημειώνεται ωστόσο ότι το εν λόγω σχέδιο αφορά τοποθέτηση σε επιχείρηση/ οργανισμό για 6 μήνες για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, ενώ τα άλλα σχέδια αφορούν τοποθέτηση για 12 μήνες.
- Όσον αφορά στις απολαβές/ ωφελήματα των ωφελούμενων σημειώνονται τα εξής: Για το έδριο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς» οι συμμετέχοντες λάμβαναν ως ακαθάριστο επίδομα κατάρτισης €500 ανά μήνα.

Το «Σχέδιο παροχής κινήτρων για την εργοδότηση άνεργων νέων μέχρι 25 ετών» καλύπτει περίοδο εργοδότησης 10 μηνών (με υποχρέωση να διατηρήσης του εργοδοτούμενου για ακόμη 2 μήνες μετά τη λήξη της χορηγίας) με ποσοστό επιδότησης του μισθολογικού κόστους 50% και μέγιστο ποσό χορηγίας €5.000. Στην περίπτωση που η θέση εργασίας που θα δημιουργηθεί ανήκει στην κατηγορία πράσινα ή γαλάζια επαγγέλματα το ποσοστό ανεβαίνει στο 60% με μέγιστο ποσό χορηγίας €6.000.

Το «Σχέδιο παροχής κινήτρων για την εργοδότηση άνεργων νέων 25 – 29 ετών» καλύπτει περίοδο εργοδότησης 10 μηνών (με υποχρέωση τη διατήρηση του εργοδοτούμενου για ακόμη 2 μήνες μετά τη λήξη της χορηγίας) με ποσοστό επιδότησης του μισθολογικού κόστους 70% και μέγιστο ποσό χορηγίας €8.400.

Τα έργα πρακτικής άσκησης για πτυχιούχους Νομικής και Αρχιτεκτονικής/ Πολιτικής Μηχανικής προβλέπουν την καταβολή μικτού επιδόματος κατάρτισης €650 ανά μήνα.

- Γενικά τα MK των σχεδίων διαφοροποιούνται ανάλογα με τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης και το είδος της πρακτικής άσκησης (πχ. υποχρεωτική κατά το νόμο για αποφοίτους της Νομικής και των Κλάδων Αρχιτεκτονικής/Πολιτικής Μηχανικής). Σε κάθε περίπτωση επειδή τα χαρακτηριστικά των Σχεδίων διαφέρουν, τα MK δεν είναι συγκρίσιμα σε απόλυτο βαθμό.
- Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των Σχεδίων, οι διαφοροποιήσεις στα MK κρίνονται λογικές.

Επίσης, σε ότι αφορά παρεμφερείς παρεμβάσεις που υλοποιούνται από άλλους πόρους σημειώνεται η ολοκληρωμένη παρέμβαση «Τοποθέτηση Ανέργων Νέων Πτυχιούχων για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις / Οργανισμούς» της ΑνΑΔ, που συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του ΕΣ 8.2.2 με π/υ 6,4εκ.€ και με 1.450 άτομα που ολοκλήρωσαν με επιτυχία το πρόγραμμα τοποθέτησης. Το MK της παρέμβασης ανέρχεται σε 4.414€. Σημειώνεται ότι η τοποθέτηση σε επιχειρήσεις/ οργανισμούς ήταν για διάστημα 6 μηνών. Διαπιστώνεται ότι το MK είναι περίπου ίδιο

με την παρέμβαση της ΑνΑΔ «Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι και Διετούς Διάρκειας για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/ Οργανισμούς» στο πλαίσιο της ΠΑΝ.

- Ποιες παρεμβάσεις αποδείχτηκαν πιο αποδοτικές ως προς τη σχέση κόστους/οφέλους;

Για την εκτίμηση της αποδοτικότητας μιας παρέμβασης, κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν υπόψη απολογιστικά στοιχεία από την υλοποίηση αυτής (και όχι στοιχεία σε επίπεδο αρχικού σχεδιασμού). Λόγω του ότι στο πλαίσιο της ΠΑΝ στην παρούσα φάση έχει ολοκληρωθεί μια παρέμβαση (Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς), δεν επαρκούν τα στοιχεία ώστε να διεξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ σε ότι αφορά τη σχέση κόστους / οφέλους. Να σημειωθεί ότι για αρκετές παρεμβάσεις (ΣΤΑΔ, Συμβουλευτική), το μοναδιαίο κόστος είναι ουσιαστικά συγκεκριμένο, καθώς υπάρχει συγκεκριμένο ποσό που δίδεται (ΣΤΑΔ 500€ μικτά). Αποκλίσεις περιορισμένου χαρακτήρα καταγράφονται στα Σχέδια του Τμήματος Εργασίας. Ο ΕΦΔ δεν αποδέχεται όρους εργοδότησης όπου ο μισθός του επιδοτούμενου ατόμου είναι χαμηλότερος από αυτόν που προνοείται από το Διάταγμα για τον κατώτατο μισθό (€874) και την ανάλογη αναπροσαρμογή σε έξι (6) μήνες (€924 σε όλα τα επαγγέλματα ανεξαιρέτως).

Συμπερασματικά προκύπτει ότι, στη λήξη όλων των παρεμβάσεων θα πρέπει να συγκριθεί ο αρχικός στόχος του κάθε έργου (αριθμός ωφελούμενων) σε σχέση με τον προτεινόμενο προϋπολογισμό, με το τελικό αποτέλεσμα, αφού πρώτα καθοριστούν οι κατάλληλες οικονομετρικές παραδοχές (υπολογισμός μισθολογικού κόστους, κόστος διαχείρισης, κλπ).

7. Αξιολόγηση του Αντίκτυπου των παρεμβάσεων που υλοποιούνται με αξιοποίηση των πόρων της ΠΑΝ και την αντίστοιχη υποστήριξη από το ΕΚΤ

7.1. Εισαγωγή

Στην παρούσα ενότητα αξιολογείται ο αντίκτυπος των παρεμβάσεων της ΠΑΝ στην Κύπρο. Στο πλαίσιο αυτό τα **αξιολογητικά ερωτήματα** που προσεγγίζονται έχουν ως ακολούθως:

- Ποιος ήταν ο αντίκτυπος των παρεμβάσεων της ΠΑΝ σε ατομικό επίπεδο συμμετεχόντων; Πως έχει βελτιωθεί η κατάσταση των συμμετεχόντων της ΠΑΝ στην αγορά εργασίας;
- Ποια ήταν η συμβολή της ΠΑΝ στη βελτίωση των σχετικών δεικτών της αγοράς εργασίας (Ανεργία νέων, Άτομα εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, Απασχόληση νέων);
- Πως η ΠΑΝ επηρέασε το σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης; Παρουσιάστηκε ανάγκη για διαρθρωτικές αλλαγές στους θεσμούς της αγοράς εργασίας;
- Έχουν παρουσιαστεί φαινόμενα μετατόπισης της απασχόλησης, νεκρού φορτίου ή υποκατάστασης (displacement, deadweight loss, substitution effect) από την υλοποίηση της ΠΑΝ;

7.2. Αξιολογητικά Ερωτήματα

- Ποιος ήταν ο αντίκτυπος των παρεμβάσεων της ΠΑΝ σε ατομικό επίπεδο συμμετεχόντων; Πως έχει βελτιωθεί η κατάσταση των συμμετεχόντων της ΠΑΝ στην αγορά εργασίας;

Σε ότι αφορά τον αντίκτυπο των παρεμβάσεων της ΠΑΝ, σχετικά συμπεράσματα μπορούν να διεξαχθούν από το «Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς», το οποίο είναι η μοναδική ολοκληρωμένη παρέμβαση στο πλαίσιο της ΠΑΝ.

Με βάση σχετική αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του 1^{ου} και 2^{ου} κύκλου εφαρμογής της παρέμβασης, προέκυψε ότι οι συμμετέχοντες διαπίστωσαν πολύ σημαντικά οφέλη από τη συμμετοχή τους στο Σχέδιο. Ειδικότερα:

- Στο πλαίσιο του 1^{ου} κύκλου, το 78,9% των συμμετεχόντων (σχεδόν 8 στους 10) ανέφερε ως κύριο όφελος τη «βελτίωση των προσωπικών γνώσεων και δεξιοτήτων». Ακολουθεί με ποσοστό 75,6% η «βελτίωση επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων» και με 70,1% η «βελτίωση προσωπικής ανάπτυξης».
 - Στο πλαίσιο του 2^{ου} κύκλου η συντριπτική πλειοψηφία τους ανέφερε ως κύρια οφέλη τη «βελτίωση της προσωπικής ανάπτυξης» (93,9%), τη «βελτίωση επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων» (93,7%) και τη «βελτίωση των προσωπικών γνώσεων και δεξιοτήτων» (93,7%). Ακολουθεί με ελαφρά μικρότερο ποσοστό η «απόκτηση καλύτερης εικόνας για την αγορά εργασίας» (88,3%).
 - Επίσης, και στους δύο κύκλους ο βαθμός αξιοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν λόγω της συμμετοχής τους στο Σχέδιο καθώς και ο βαθμός βελτίωσης των προοπτικών απασχόλησης κρίθηκε από τους συμμετέχοντες καλός προς πολύ καλός. Επιπρόσθετα, ένα ακόμα στοιχείο της θετικής επίδρασης του Σχεδίου στους συμμετέχοντες αποτελεί και το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτών (94,5% στον 1^ο κύκλο και 92,8% στο 2^ο κύκλο) θα παρότρυνε και τρίτους (γνωστούς, φίλους, συγγενείς) να συμμετάσχουν στο Σχέδιο.
 - Από τους συμμετέχοντες που απασχολούνται, το 69,7% στον 1^ο κύκλο και το 61% στον 2^ο κύκλο εκτιμά ότι ο βαθμός επίδρασης του Σχεδίου στην εξεύρεση εργασίας είναι πολύ καλός ή καλός.
- **Ποια ήταν η συμβολή της ΠΑΝ στη βελτίωση των σχετικών δεικτών της αγοράς εργασίας (Ανεργία νέων, Άτομα εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, Απασχόληση νέων);**

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο αξιολογητικό ερώτημα αναφορικά με το κατά πόσο ο εμπροσθοβαρής χαρακτήρας της ΠΑΝ συνέβαλε στην άμεση αναχαίτιση του προβλήματος της αυξανόμενης ανεργίας των νέων, διαπιστώνεται ότι οι παρεμβάσεις της ΠΑΝ έχουν θετική συμβολή στη βελτίωση των δεικτών της αγοράς εργασίας αναφορικά με τους νέους. Μπορεί τη δεδομένη χρονική στιγμή της παρούσας έκθεσης να έχει ολοκληρωθεί μια μόνο παρέμβαση στο πλαίσιο της ΠΑΝ και στο πλαίσιο αυτής επωφελήθηκαν 1.624 άνεργοι νέοι, ωστόσο είναι σε πλήρη εξέλιξη πλήθος παρεμβάσεων (όπως παρουσιάστηκαν παραπάνω) και κατ' επέκταση σημαντικός αριθμός της ομάδας στόχου συμμετέχει στις παρεμβάσεις αυτές (μέχρι το δ' τρίμηνο του 2018 συνολικά είχαν υπογραφεί 1.971 ΣΔΧ).

Τα στατιστικά στοιχεία για την ανεργία των νέων ηλικίας 15 – 29 ετών στην Κύπρο, δείχνουν ότι από το 2014 που ξεκίνησε η ΠΑΝ μέχρι και το 2017 έχει μειωθεί (στην παρούσα φάση οι NEETs εκτιμώνται στους 3.-3.500 άτομα, με συνολικά τους νέους εγγεγραμμένους άνεργους να κυμαίνονται μεταξύ 6-6.5000 άτομα). Εκτιμάται ότι οι σχετικές παρεμβάσεις που λαμβάνουν χώρα στην Κύπρο είχαν θετική συμβολή στην κατεύθυνση αυτή, ενώ βάσει των εκτιμήσεων οι επόμενες παρεμβάσεις δύναται να είναι ακόμα πιο εστιασμένες.

- Πως η ΠΑΝ επηρέασε το σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης; Παρουσιάστηκε ανάγκη για διαρθρωτικές αλλαγές στους θεσμούς της αγοράς εργασίας;

Στο πλαίσιο της ΠΑΝ διαμορφώθηκαν στοχευμένες παρεμβάσεις για τις ανάγκες των επιμέρους ομάδων στόχου. Ειδικότερα διαμορφώθηκαν προγράμματα με βάση τις ανάγκες των NEETs, με βάση τις ανάγκες πτυχιούχων επιμέρους ομάδων πτυχιούχων (νομικής, αρχιτεκτόνων και πολιτικών Μηχανικών) για την πραγματοποίηση της απαιτούμενης από το Νόμο πρακτικής εξάσκησης κλπ.. Ως εκ τούτου τα μέτρα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης που σχεδιάζονται και εφαρμόζονται στο πλαίσιο της ΠΑΝ είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των ομάδων στόχου.

Ωστόσο τα προγράμματα αυτά δεν είναι τέτοιας φύσης που να απαιτούνται διαρθρωτικές αλλαγές στους θεσμούς της αγοράς εργασίας.

- Έχουν παρουσιαστεί φαινόμενα μετατόπισης της απασχόλησης, νεκρού φορτίου ή υποκατάστασης (displacement, deadweight loss, substitution effect) από την υλοποίηση της ΠΑΝ;

Για τη διερεύνηση τυχόν φαινομένων μετατόπισης της απασχόλησης, νεκρού φορτίου ή υποκατάστασης (displacement, deadweight loss, substitution effect) από την υλοποίηση της ΠΑΝ στην Κύπρο, εξετάστηκε η κατάσταση της αγοράς εργασίας στη χώρα ως προς τις παραμέτρους της ανεργίας, της απασχόλησης και των κενών θέσεων εργασίας, κατά το διάστημα εφαρμογής της. Ειδικότερα:

Με βάση στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου¹⁹:

- Αναφορικά με την εξέλιξη της ανεργίας, διαπιστώνεται ότι την περίοδο 2014 (που ξεκίνησε η ΠΑΝ) – 2017 αυτή βαίνει μειούμενη.

Πίνακας 4: Εξέλιξη της ανεργίας στην Κύπρο το διάστημα 2014-2017

Έτος	2014	2015	2016	2017
Σύνολο ανέργων (μέσος όρος έτους)	69.547	62.758	54.010	47.166

- Αναφορικά με τη διαχρονική εξέλιξη της απασχόλησης, καταγράφεται αυξητική τάση για την περίοδο 2014-2017.

¹⁹ Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 1999-2018 (22.06.2018), Κενές θέσεις και ποσοστό κενών θέσεων.

Πίνακας 5: Εξέλιξη της απασχόλησης στην Κύπρο το διάστημα 2014-2017

Έτος	2014	2015	2016	2017
Σύνολο απασχολούμενων (μέσος όρος έτους)	362.741	358.202	363.060	379.622

- Αναφορικά με την εξέλιξη του αριθμού των κενών θέσεων εργασίας, παρατηρείται αυξητικός ρυθμός το διάστημα αναφοράς.

Πίνακας 6: Εξέλιξη αριθμού κενών θέσεων εργασίας στην Κύπρο το διάστημα 2014-2017

Έτος	2014	2015	2016	2017
Κενές θέσεις (μέσος όρος έτους)	2.300	2.727	3.339	3.518

Από τα παραπάνω διαπιστώνονται τα εξής:

- Κατά το διάστημα εφαρμογής της ΠΑΝ καταγράφεται πτωτική τάση της ανεργίας στην Κύπρο (τόσο συνολικά, όσο και στους νέους), γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ΠΑΝ δεν συνέβαλλε σε φαινόμενα υποκατάστασης της απασχόλησης, δηλ. εργαζόμενοι μιας επιχείρησης να αντικαθίστανται από ωφελούμενους των παρεμβάσεων της ΠΑΝ και κατ'επέκταση να βρίσκονται σε καθεστώς ανεργίας. Στην διαπίστωση αυτή συντελεί και το γεγονός ότι η απασχόληση αυξάνεται το διάστημα αναφοράς.
- Λαμβάνοντας υπόψη τα στατιστικά στοιχεία για την αγορά εργασίας (μείωση της ανεργίας, αύξηση της απασχόλησης), σε συνδυασμό με την αυξητική τάση των κενών θέσεων εργασίας, διαπιστώνεται ότι η αύξηση αυτή είναι αποτέλεσμα μάλλον της ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας (υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης που οδηγούν στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας) και όχι της απώλειας θέσεων εργασίας.
- Από τα ανωτέρω στοιχεία δεν τεκμηριώνεται επίσης, και η ύπαρξη του φαινομένου της μετατόπισης. Δηλαδή η «επιδότηση» μέσω της ΠΑΝ να προκαλεί απώλειες θέσεων εργασίας σε επιχειρήσεις που δεν έλαβαν σχετική επιδότηση και να οδηγεί σε στρέβλωση του ανταγωνισμού²⁰.
- Σε ότι αφορά την περίπτωση του φαινομένου του «νεκρού φορτίου», δηλ. ο εργοδότης να προσλάμβανε το ίδιο άτομο (ηλικιακά νέο) και χωρίς εξωτερική οικονομική στήριξη σημειώνονται τα εξής: Είναι γεγονός ότι τα Σχέδια επιδότησης της απασχόλησης, αποτελούν ισχυρό κίνητρο για την πρόσληψη νέων, καθώς εκτός από την κάλυψη ποσοστού του μισθοδοτικού κόστους, παρέχουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να εκπαιδεύσουν ένα

²⁰ Πηγή: Η ερμηνεία του φαινομένου της μετατόπισης βασίστηκε θεματικό ενημερωτικό δελτίο ευρωπαϊκού εξαμήνου «Απασχόληση των νέων» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

στέλεχος (on the job training), βάσει των αναγκών τους. Ωστόσο οι νέοι δεν αποτελούσαν «ελκυστική» ομάδα εργαζομένων για τους εργοδότες (σε ευρωπαϊκό επίπεδο), εξού και τα αυξημένα ποσοστά ανεργίας αυτών που οδήγησαν στην εφαρμογή της ΠΑΝ. Τα προαναφερθέντα Σχέδια συνέβαλαν στη μείωση της ανεργίας των νέων στην Κύπρο μέσω της παροχής κινήτρων προς εργοδότες προκειμένου οι νέοι να τοποθετηθούν σε θέση εργασίας για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και εξειδίκευσης, ωστόσο δεν τεκμηριώνεται η περίπτωση ο εργοδότης να προσλάβανε το ίδιο άτομο και χωρίς τα Σχέδια επιδότησης.

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω, δεν διαπιστώνονται φαινόμενα μετατόπισης της απασχόλησης, νεκρού φορτίου ή υποκατάστασης από την υλοποίηση της ΠΑΝ στην Κύπρο. Ωστόσο για λόγους πρόληψης προτείνεται να εξεταστεί η περίπτωση στα σχέδια επιδότησης να τεθούν συγκεκριμένοι όροι για μη απολύσεις εργαζομένων κατά το διάστημα που μια επιχείρηση συμμετέχει σε ένα Σχέδιο επιδότησης της απασχόλησης ή ακόμα και περιορισμό των τοποθετήσεων που μπορούν να γίνουν σε μια επιχείρηση συγκριτικά με το μέγεθός της. Στην παρούσα φάση, τα Σχέδια του Τμήματος Εργασίας, προνοούν όπως να μην απολυθεί άτομο για τη θέση για την οποία έχει προσληφθεί ο ωφελούμενος, χωρίς όμως να τίθενται περιοριστικοί όροι για το συνολικό αριθμό εργαζομένων.

8. Συμπεράσματα - Προτάσεις

8.1. Βασικά Συμπεράσματα

Οι βασικές διαπιστώσεις, από την υλοποίηση της ΠΑΝ μέχρι την περίοδο αναφοράς (11/2018), αφορούν τα ακόλουθα:

Αξιολόγηση Στρατηγικού Σχεδιασμού για την ΠΑΝ

- Το Σχέδιο Δράσης για την Εφαρμογή της Σύστασης «Εγγύηση για τη Νεολαία» υλοποιείται ικανοποιητικά και σύμφωνα με τους στόχους του.
- Η διεύρυνση της επιλέξιμης ηλικιακής ομάδας (έως 29 ετών) στην Κύπρο, αποτελεί μια θετική αλλαγή στη στρατηγική της ΠΑΝ, καθώς από τα στατιστικά στοιχεία αποδεικνύεται ότι οι NEETs 25-29 ετών είναι η πλέον ευάλωτη ομάδα νέων (σε σύγκριση με αυτήν των 15-24 ετών).
- Σε ότι αφορά τους διατιθέμενους πόρους, κρίνονται επαρκείς σε σχέση με τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ που προβλέπεται να υλοποιηθούν.
- Ο εγκεκριμένος Προϋπολογισμός των παρεμβάσεων που υλοποιούνται, καλύπτει το διαθέσιμο κονδύλι οριακά, με το ποσοστό υπερδέσμευσης να φθάνει μόλις στο 101,7%. Ως εκ τούτου η πλήρης αξιοποίηση των πόρων κρίνεται επισφαλής αφού τα πλείστα έργα και Σχέδια βρίσκονται σε εξέλιξη.

Αξιολόγηση του Μηχανισμού Υλοποίησης της ΠΑΝ

- Ο σχεδιασμός υλοποίησης της ΠΑΝ ως τμήμα συγκεκριμένου Άξονα Προτεραιότητας, υπό τη μορφή διακριτού Ειδικού Στόχου 8.2.1, αξιολογείται ως απόλυτα ορθός καθώς αποφεύχθηκε η διαδικασία της κατάρτισης ξεχωριστού προγράμματος η οποία είναι συνήθως χρονοβόρα, ενώ διασφαλίζεται και η απαιτούμενη συμπληρωματικότητα με άλλες παρεμβάσεις του ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή».
- Το γεγονός ότι η ΠΑΝ διέπεται από το ίδιο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου με αυτό των Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής στην Κύπρο, όπως επίσης και το ότι σε επιτελικό επίπεδο εμπλέκονται οι ίδιες Αρχές που έχουν οριστεί για το ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή», προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα εξοικονόμησης χρόνου και πόρων (ανθρώπινων και οικονομικών), δεδομένου ότι δεν απαιτούνται νέες διαδικασίες, έκδοση εγκυκλίων/ κατευθυντήριων γραμμών των επιμέρους διαδικασιών, ξεχωριστό Πληροφοριακό Σύστημα, κλπ., ενώ διασφαλίζεται η ενιαία

και επαρκής διαχείριση, συντονισμός, παρακολούθηση και έλεγχος του συνόλου των Προγραμμάτων.

- Η ΠΑΝ έχει πλέον ενεργοποιηθεί στο βέλτιστο βαθμό και η υλοποίηση των παρεμβάσεων κρίνεται ικανοποιητική. Επίσης, το γεγονός ότι η υλοποίηση της ΠΑΝ παρατάθηκε έως το 2023 (από το 2018 που ήταν αρχικά) διασφαλίζει την απρόσκοπτη υλοποίηση και ολοκλήρωση των παρεμβάσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο αυτής με πλήρη αξιοποίηση των διαθέσιμων κονδυλίων.

Αξιολόγηση Αποτελεσματικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ

- Σε ότι αφορά τις παρεμβάσεις που υλοποιούνται, αφορούν κυρίως την απόκτηση εργασιακής πείρας (on the job training, τοποθέτηση σε θέσεις εργασίας), ενώ περιλαμβάνονται και παρεμβάσεις συμβουλευτικής και επαγγελματικής καθοδήγησης. Οι εν λόγω παρεμβάσεις κρίνονται επίκαιρες και εξυπηρετούν τις ανάγκες των ομάδων στόχου.
- Η καθυστέρηση που υπήρξε στην ενεργοποίηση της ΠΑΝ τα πρώτα έτη εφαρμογής της, είχε ως αποτέλεσμα μια μόνο παρέμβαση να έχει ολοκληρωθεί έως σήμερα και να έχει αξιολογηθεί ως προς τα αποτελέσματά της.
- Σε επίπεδο υλοποίησης, θετική εικόνα παρουσιάζει η επίτευξη των στόχων σε επίπεδο δεικτών εκροών και οροσήμων (του Πλαισίου Επίδοσης) στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος.
- Σε ότι αφορά προβλήματα στην υλοποίηση των παρεμβάσεων, αυτά συνδέονται κυρίως με επιμέρους παραμέτρους των θέσεων τοποθέτησης σε επιχειρήσεις/ οργανισμούς, όπως θέματα αμοιβών, συνθηκών εργασίας κλπ.. Υπήρξαν περιπτώσεις που τα εν λόγω προβλήματα οδήγησαν σε διακοπή της συμμετοχής των επωφελουμένων στην ΠΑΝ, ωστόσο δεν είναι τέτοιας φύσης που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε καθυστερήσεις ή αποκλίσεις από τους στόχους τις παρεμβάσεις της ΠΑΝ.
- Τέλος, η βιωσιμότητα των παρεμβάσεων της ΠΑΝ αξιολογείται σε γενικές γραμμές ως ικανοποιητική, όπως και η προστιθέμενη αξία αυτών σε ότι αφορά την προώθηση των νέων στην απασχόληση.

Αξιολόγηση Αποδοτικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ

- Η ΠΑΝ έχει θετική συμβολή στη βιώσιμη ένταξη νέων στην αγορά εργασίας σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν.
- Τα μοναδιαία κόστη των Σχεδίων που περιλαμβάνουν πρακτική άσκηση διαφοροποιούνται ανάλογα με τη διάρκεια και το είδος αυτής (πχ. απόκτηση εργασιακής εμπειρίας,

υποχρεωτική κατά το νόμο για την απόκτηση άδειας άσκησης επαγγέλματος). Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των Σχεδίων, οι διαφοροποιήσεις αυτές κρίνονται λογικές.

- Στην παρούσα φάση δεν μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα αναφορικά με το ποιες παρεμβάσεις αποδείχτηκαν πιο αποδοτικές ως προς τη σχέση κόστους/οφέλους λόγω του μικρού αριθμού παρεμβάσεων που έχει ολοκληρωθεί.

Αξιολόγηση του Αντίκτυπου των παρεμβάσεων

- Σε ότι αφορά τις επιπτώσεις των παρεμβάσεων στις ομάδες στόχους, από τις παρεμβάσεις που έχουν ολοκληρωθεί²¹, διαφαίνεται ότι είναι ιδιαίτερα θετικές. Σημαντικό ποσοστό ωφελουμένων συνέχιζε να εργάζεται μετά το πέρας της παρέμβασης (είτε στην εταιρεία πρακτικής άσκησης, είτε σε άλλη εταιρεία), ενώ σημαντικό ήταν επίσης και το ποσοστό των ωφελουμένων που δήλωσε ότι ωφελήθηκε και σε επίπεδο αναβάθμισης των δεξιοτήτων του (προσωπικών, επαγγελματικών) και εν γένει προσωπικής ανάπτυξης.
- Οι παρεμβάσεις της ΠΑΝ έχουν άμεση συμβολή στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας των συμμετεχόντων σε αυτές και κατ' επέκταση στην αναχαίτιση του προβλήματος της ανεργίας των νέων.
- Η υλοποίηση της ΠΑΝ δεν επέφερε αρνητικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας όπως είναι η εμφάνιση φαινομένων μετατόπισης της απασχόλησης, νεκρού φορτίου ή υποκατάστασης.

8.2. Εισηγήσεις

Οι βασικές εισηγήσεις, εστιάζονται στα ακόλουθα σημεία:

- Ουσιαστική ενεργοποίηση του Ενιαίου Συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης των Ενεργών Μέτρων Πολιτικής Απασχόλησης, με έμφαση στις απαιτήσεις παρακολούθησης της ΠΑΝ και πρόβλεψη για κάλυψη των διαφόρων παραμέτρων της (πχ για οικονομικά μη ενεργούς).
- Ένταξη πρόσθετου έργου/ Σχεδίου που παρουσιάζει υψηλό βαθμό ωριμότητας ή/και διεύρυνση/ επέκταση υφιστάμενου έργου / Σχεδίου με σκοπό την υπερδέσμευση του διαθέσιμου κονδυλίου της ΠΑΝ σε ασφαλή επίπεδα.
- Ενεργοποίηση των παρεμβάσεων εκσυγχρονισμού της ΔΥΑ, με έμφαση σε δράσεις που αφορούν τους νέους και ειδικότερα την εφαρμογή της Εγγύησης για τη Νεολαία και της ΠΑΝ.

²¹ Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς, ΑνΑΔ.

Κρίνεται σκόπιμη η άμεση ενίσχυση του δυναμικού της (προβλέπεται στο Μνημόνιο και έχει επίσης καταδειχθεί από τη Μελέτη του ILO), καθώς και η υλοποίηση σειράς από δράσεις εκσυγχρονισμού (σύστημα αξιολόγησης ενεργών πολιτικών, επικαιροποίηση μεθοδολογικών εργαλείων εξατομικευμένης προσέγγισης, επιμόρφωση συμβούλων απασχόλησης σε θέματα προσέγγισης και ενδυνάμωσης των νέων, αναβάθμιση του πληροφοριακού συστήματος της ΔΥΑ, κλπ).

- Εξέταση της δυνατότητας σύμπραξης ΔΥΑ με Αδειοδοτημένα Ιδιωτικά Γραφεία Εξευρέσεως Εργασίας η οποία θα μπορούσε να συγχρηματοδοτηθεί από την ΠΑΝ και να ενταχθεί στο ΕΣΔΑΝ. Τα ΙΓΕΕ μπορούν να αποτελέσουν υποστηρικτικές δομές της ΔΥΑ για την κάλυψη των αναγκών των νέων. Βάσει καλών πρακτικών, θα μπορούσαν τα ΙΓΕΕ να αναλαμβάνουν την εύρεση θέσεων εργασίας σε νέους.
- Δημιουργία και υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης, με συνδυασμό επιμόρφωσης και απόκτησης εργασιακής πείρας. Σημαντικό ρόλο στο παρόν, θα πρέπει να διαδραματίσει η ΑνΑΔ, τόσο σε επίπεδο σχεδιασμού (λόγω των σχετικών εκτιμήσεων / μελετών της), όσο και σε επίπεδο εφαρμογής (λόγω πρότερης εμπειρίας).
- Προσαρμογή καλών πρακτικών που εφαρμόζονται σε άλλα Κράτη – Μέλη. Ενδεικτικά αναφέρονται η δημιουργία δικτύων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, ενέργειες πρόληψης (συνεργασία ΔΥΑ με σχολεία), η δημιουργία εξειδικευμένων ομάδων για θέματα νεολαίας, η παροχή one stop shop υπηρεσιών προς τους νέους κλπ..
- Συνεχής επικαιροποίηση των δεδομένων της χαρτογράφησης των NEETs, με στόχο το σχεδιασμό και την εφαρμογή στοχευμένων παρεμβάσεων σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο.
- Για λόγους πρόληψης σε θέματα μετατόπισης της απασχόλησης, υποκατάστασης κλπ. από την υλοποίηση Σχεδίων επιδότησης για πρακτική άσκηση/ τοποθέτηση σε θέση εργασίας, προτείνεται να εξεταστεί η περίπτωση θέσπισης συγκεκριμένων όρων προς τις επιχειρήσεις περί μη απολύσεων εργαζομένων κατά το διάστημα που συμμετέχουν σε ένα Σχέδιο επιδότησης της απασχόλησης ή ακόμα και περιορισμό των τοποθετήσεων που μπορούν να γίνουν σε μια επιχείρηση συγκριτικά με το μέγεθός της.

Πηγές – Βιβλιογραφία

Βιβλιογραφία

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020»

Εθνικό Μεταρρυθμιστικό Πρόγραμμα 2014

Παροχή υπηρεσιών για την εκτίμηση των επιτευγμάτων των παρεμβάσεων της κοινής υποστήριξης του ευρωπαϊκού κοινωνικού ταμείου και της πρωτοβουλίας απασχόλησης των νέων συμπεριλαμβανομένης και της εφαρμογής της «εγγύησης για τη νεολαία» - Έκθεση Αξιολόγησης

Ετήσια έκθεση υλοποίησης 2017 ΕΠ «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή 2014-2020»

Ετήσια Έκθεση υλοποίησης ΠΑΝ – Αναθεωρημένη Έκθεση / Ιούλιος 2015

Έκθεση_Αξιολόγησης_ΕΠ_Απασχόληση_2017

(https://www.structuralfunds.org.cy/uploadfiles/Εκθεση_Αξιολόγησης_ΕΠ_Απασχόληση_2017_final.pdf)

ΑναΔ, Αξιολόγηση των Επιδράσεων του Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι και Διετούς Διάρκειας για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/ Οργανισμούς, 2014 και 2015

ΑναΔ, Αξιολόγηση των Επιδράσεων του Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Πτυχιούχων για Απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις/Οργανισμούς (2015)

ΑναΔ, Μελέτη αξιολόγησης των επιδράσεων από τη συμμετοχή ανέργων στα πολυεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης – συνήθη (2015-2016).

ΑναΔ, Σχέδιο Στελέχωσης Επιχειρήσεων με Απόφοιτους Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (2016)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έγγραφο εργασίας με θέμα «Εγγυήσεις για τη Νεολαία και Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων: τρία χρόνια μετά» 2016

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έγγραφο «PES practices for the outreach and activation of NEETs» (2015).

Λοιπές Πηγές

Βάση δεδομένων Ε.Ε. σχετικά με «υποσχόμενες πρακτικές» στο πλαίσιο της Εγγύησης για τη Νεολαία (<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1327&langId=en>).

Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (Στατιστική Αρχή Κύπρου)

Eurostat (στοιχεία NEETs, στοιχεία ανεργίας νέων).

[Στρατηγική Ευρώπη «2020» \(https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_el\)](https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_el)

[Στοιχεία Δικαιούχων των έργων της ΠΑΝ.](#)

Παράρτημα: Μεθοδολογία υλοποίησης αξιολόγησης

Στο Παράρτημα της παρούσας έκθεσης παρατίθενται πληροφορίες για την μεθοδολογία που ακολούθησε ο Ανάδοχος για τις ανάγκες υλοποίησης της αξιολόγησης. Ειδικότερα ο Ανάδοχος προέβη στα ακόλουθα:

Προσδιορισμός, συλλογή και επεξεργασία / ανάλυση στοιχείων της υφιστάμενης κατάστασης της αγοράς εργασίας των νέων στην Κύπρο.

Στο πλαίσιο της ενέργειας ο Σύμβουλος προέβη στην ανάλυση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, αξιοποιώντας πληθώρα πηγών άντλησης στοιχείων. Στόχος της διαδικασίας αποτέλεσε η συγκέντρωση επιπλέον υποστηρικτικού υλικού για την πληρέστερη αξιολόγηση των υλοποιούμενων παρεμβάσεων. Προς την κατεύθυνση αυτή ενδεικτικά περιλαμβάνονται:

- Αποδελτίωση βιβλιογραφίας – αρθρογραφίας.
- Αξιοποίηση διαθέσιμων στοιχείων για τους νέους (Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, Eurostat, ILO, OECD, ΔΥΑ κ.α.).
- Αξιοποίηση Ηλεκτρονικών Βάσεων Δεδομένων – Internet.
- Άλλο συμπληρωματικό υλικό που μπορεί να αξιοποιηθεί κατά την εκτέλεση του έργου (πχ κείμενα για καλές πρακτικές).
- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή» για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, ως προς το περιεχόμενο, τη διάρθρωση, τις προτεραιότητες των σχετικών παρεμβάσεων και την εξειδίκευση αυτών σε ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους που αποτυπώνονται στα αντίστοιχα έγγραφα.
- Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση των Νέων (ηλικίας 15-29 ετών).
- Η μελέτη αξιολόγησης των Επιδράσεων του Σχεδίου Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς (2014 & 2015).

Διενέργεια /διεξαγωγή συνεντεύξεων με τους επιλεγμένους φορείς / υπηρεσίες.

Ο Ανάδοχος προχώρησε στη διενέργεια συνεντεύξεων με στελέχη φορέων, οι οποίοι εμπλέκονται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της ΠΑΝ. Ειδικότερα, ο Ανάδοχος προχώρησε σε συνεντεύξεις με το Τμήμα Εργασίας του ΥΕΠΚΑ, τη Μονάδα ΕΚΤ του ΥΕΠΚΑ (Ενδιάμεσος Φορέας), το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, καθώς και την ΑνΑΔ.

Διενέργεια Έρευνας σε δείγμα ωφελουμένων της ΠΑΝ

Ο Ανάδοχος προχώρησε σε έρευνα πεδίου σε δείγμα ωφελουμένων της ΠΑΝ και ειδικότερα της παρέμβασης της ΑνΑΔ «Σχέδιο Τοποθέτησης Άνεργων Νέων Αποφοίτων Γυμνασίων, Λυκείων, Τεχνικών Σχολών και Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης μέχρι διετούς διάρκειας για απόκτηση Εργασιακής Πείρας σε Επιχειρήσεις /Οργανισμούς (2014 & 2015)». Η έρευνα αφορούσε άτομα που ολοκλήρωσαν την παρέμβαση και στόχευσε κυρίως στην αποτύπωση της κατάστασης έξι μήνες μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης. Η έρευνα πεδίου διεξήχθη με τηλεφωνική έρευνα και κάλυψε το 70% του συνολικού πληθυσμού.

Προσδιορισμός, συλλογή και επεξεργασία / ανάλυση στοιχείων σχεδιασμού και υλοποίησης φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των προς αξιολόγηση προγραμμάτων/παρεμβάσεων.

Αρχικά προσδιορίστηκαν τα αναγκαία στοιχεία σχεδιασμού των προς αξιολόγηση προγραμμάτων/παρεμβάσεων, καθώς επίσης και τα αναγκαία στοιχεία υλοποίησης φυσικού και οικονομικού αντικειμένου (ωφελούμενοι, διατιθέμενοι πόροι), όπως αυτά απαιτούνται για την κατ' αρχήν απάντηση των αξιολογητικών ερωτημάτων που άπτονται της συνάφειας και της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων/παρεμβάσεων.

Ακολούθησε, η κωδικοποίηση των στοιχείων σχεδιασμού, ήτοι προγραμματισμένο φυσικό και οικονομικό αντικείμενο, ομάδες στόχοι ωφελουμένων, κριτήρια / προϋποθέσεις συμμετοχής, δεσμεύσεις ωφελουμένων, όροι υλοποίησης, διοικητικές διαδικασίες εφαρμογής. Επίσης, έγινε ανάλυση και επεξεργασία στοιχείων υλοποίησης φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των προς αξιολόγηση προγραμμάτων, με όλα εκείνα τα στοιχεία των ωφελουμένων που απαντούν σε αξιολογητικά ερωτήματα συνάφειας και αποτελεσματικότητας των συγκεκριμένων προγραμμάτων, ως προς τα ιδιαίτερα επί μέρους χαρακτηριστικά των νέων ανέργων (π.χ. φύλο, εκπαιδευτικό επίπεδο, ηλικία 15-24 και 25-29 ετών, διάρκεια ανεργίας κλπ.).

Ειδικά για την πρότερη κατάσταση των ωφελουμένων, ο Ανάδοχος προχώρησε σε αναζήτηση στοιχείων, μέσω του μηχανογραφικού συστήματος "CPS" του Τμήματος Εργασίας.

Με την ολοκλήρωση των προαναφερόμενων, ο Ανάδοχος προχώρησε στη συνθετική διάγνωση, στην εκπόνηση δηλαδή ουσιαστικά της παρούσας αξιολόγησης.

Τέλος, παρατίθενται τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν για τις ανάγκες της παρούσας έκθεσης.

Α) Οδηγός Ημιδομημένης Συνέντευξης με Φορείς

Ενότητα 1: Αξιολόγηση Στρατηγικού Σχεδιασμού για την ΠΑΝ

Θέματα Συζήτησης

- Το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον υλοποίησης της ΠΑΝ.
- Ο στρατηγικός σχεδιασμός της ΠΑΝ. Βαθμός κάλυψης των αναγκών της ομάδας στόχου, συσχέτιση με Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» ή / και άλλες Εθνικές ή Ευρωπαϊκές Στρατηγικές και Πολιτικές;. Εξέταση της πιθανής ανάγκης για αναθεώρηση ή / και επικαιροποίηση
- Η συμβολή της ΠΑΝ στην εφαρμογή της «Εγγύησης για τη Νεολαία».
- Επάρκεια των διαθέσιμων πόρων.
- Η συμβολή του εμπροσθοβαρή χαρακτήρα της ΠΑΝ στην άμεση αναχαίτιση του προβλήματος της ανεργίας των νέων.
- Άλλα μέτρα / πολιτικές που συσχετίζονται με την ΠΑΝ

Ενότητα 2: Αξιολόγηση Μηχανισμού Υλοποίησης της ΠΑΝ

Θέματα Συζήτησης

- Η ΠΑΝ ως μέρος ενός Άξονα Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινοι Πόροι και Κοινωνική Συνοχή». Θετικά και Αρνητικά.
- Το ΣΔΕ της ΠΑΝ (ορισμός κοινών αρχών με τα ΕΔΕΤ, κοινές διαδικασίες, κοινό Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα). Πλεονεκτήματα ή/και αδυναμίες.
- Ο βαθμός καινοτομίας των παρεμβάσεων της ΠΑΝ.
- Πρόοδος υλοποίησης της ΠΑΝ (ορόσημα, στόχοι, χρηματοοικονομική πρόοδος). Προβλήματα ή/και καθυστερήσεις.

Ενότητα 3: Αξιολόγηση Αποτελεσματικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ

Θέματα Συζήτησης

- Η βιωσιμότητα και η προστιθέμενη αξία των παρεμβάσεων της ΠΑΝ;
- Συμβολή της ΠΑΝ στη βιώσιμη ένταξη των νέων (15-29 ετών NEET) στην αγορά εργασίας.
- Πρόοδος των δεικτών εκροών, αποτελέσματος και πλαισίου επίδοσης για την ΠΑΝ.
- Βαθμός επίτευξης ή αποκλίσεις από αρχικό σχεδιασμό (ποιοτικοί και ποσοτικοί στόχοι). Μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την επίτευξη των στόχων.
- Αξιολόγηση της ποιότητας των προσφορών απασχόλησης που έλαβαν οι συμμετέχοντες της ΠΑΝ.

- Στοιχεία για την εξέλιξη των συμμετεχόντων της ΠΑΝ στην αγορά εργασίας μετά την ολοκλήρωση της συμμετοχής τους (εξεύρεση ποιοτικής θέσης απασχόλησης, συνέχιση της εκπαίδευσης, ένταξη στη μαθητεία ή τη συμμετοχή τους σε πρόγραμμα κατάρτισης).
- Εκτίμηση της δυνατότητας ποσοτικής μέτρησης αποτελεσμάτων/ επιπτώσεων, ιδιαίτερα των μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων, βάσει διαθεσιμότητας των απαιτούμενων δεδομένων, σχετικότητας και σαφήνειας των δεικτών παρακολούθησης και άλλων πηγών δεδομένων.
- Εκτίμηση της δυνατότητας αναφοράς των λόγων για τους οποίους συμμετέχοντες σε δράσεις της ΠΑΝ διέκοψαν πρόωρα τη συμμετοχή τους.
- Προσδιορισμός βοηθητικών ή/και ανασταλτικών παραγόντων, για κάθε είδος παρέμβασης (σε σχέση με τον στόχο, κατηγορία, ομάδα).

Ενότητα 4: Αξιολόγηση Αποδοτικότητας των Παρεμβάσεων της ΠΑΝ

Θέματα Συζήτησης

- Η συμβολή της ΠΑΝ στη βιώσιμη ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν.
- Στοιχεία μοναδιαίου κόστους παρεμβάσεων, σύγκριση με προηγούμενη προγραμματική περίοδο.
- Αποδοτικότητα παρεμβάσεων ως προς τη σχέση κόστους/οφέλους;

Ενότητα 5: Αξιολόγηση του αντίκτυπου των παρεμβάσεων που υλοποιούνται με αξιοποίηση των πόρων της ΠΑΝ και την αντίστοιχη υποστήριξη από το ΕΚΤ

Θέματα Συζήτησης

- Οι επιπτώσεις από την υλοποίηση της ΠΑΝ. Συμβολή στην βελτίωση της εργασιακής κατάστασης συμμετεχόντων.
- Επιπτώσεις στην αγορά εργασίας (Ανεργία νέων, Άτομα εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης, Απασχόληση νέων).
- Πως η ΠΑΝ επηρέασε το σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης; Παρουσιάστηκε ανάγκη για διαρθρωτικές αλλαγές στους θεσμούς της αγοράς εργασίας;
- Συσχέτιση της ΠΑΝ με φαινόμενα μετατόπισης της απασχόλησης, νεκρού φορτίου ή υποκατάστασης.

Ενότητα 6: Γενικά Σχόλια / Προτάσεις

Β) Ερωτηματολόγιο για έρευνα σε άτομα που ολοκλήρωσαν το ΣΤΑΔ (2014 & 2015)

1. Φύλο	Άνδρας	1	Γυναίκα	2
---------	--------	---	---------	---

Ημερομηνία έναρξης	
--------------------	--

Ημερομηνία λήξης	
------------------	--

Ερωτήσεις για την κατάσταση του ερωτώμενου από την ΛΗΞΗ του προγράμματος και ΕΝΤΟΣ 4 εβδομάδων από αυτή

1. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, είσαστε άνεργοι ή αδρανείς και αναζητούσατε εργασία;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

2. Όταν έληξε το πρόγραμμα (έλεγξε ημερομηνία) και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, παρακολουθήσατε κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

3. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, είχατε αποκτήσει κάποια εξειδίκευση; Η ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΦΟΡΑ ΕΠΙΣΗΜΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΟΠΩΣ ΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΠΤΥΧΙΑ ή ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

4. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, κατείχατε θέση απασχόλησης ή αυτοαπασχόλησης; (από την ημερομηνία λήξης του προγράμματος και μέχρι 4 εβδομάδες μετά βρήκαν δουλειά ;)

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

5. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ανήκατε στην κατηγορία ευπαθών ομάδων (λήπτες ΕΕΕ, μονογονείς, πολιτικοί πρόσφυγες, άστεγοι κλπ.); ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΖΟΥΜΕ ΟΤΙ ΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ ΔΕΝ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΙΣ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

6. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ήσασταν άνεργος/η και ολοκληρώσατε τη συμμετοχή σας στο έργο; (προσοχή να ολοκληρώσει το πρόγραμμα με επιτυχία)

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

7. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ήσασταν άνεργος/η ΚΑΙ: λάβατε προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

8. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ήσασταν άνεργος/η ΚΑΙ: συμμετέχετε σε εκπαίδευση/κατάρτιση, ή αποκτήσατε πιστοποιητικό προσόντων ή βρήκατε θέση απασχόλησης ή αυτοαπασχόλησης που θα ξεκινούσε το αργότερο εντός 3 μηνών;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

9. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ήσασταν μακροχρόνια άνεργος/η δηλαδή πέραν των έξι μηνών άνεργοι πριν να ενταχθείτε στο πρόγραμμα και ολοκληρώσατε τη συμμετοχή σας στο έργο;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

10. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ήσασταν μακροχρόνια άνεργος/η, δηλαδή πέραν των έξι μηνών άνεργοι πριν να ενταχθείτε στο πρόγραμμα ΚΑΙ: λάβατε προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

11. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ήσασταν μακροχρόνια άνεργος/η δηλαδή πέραν των έξι μηνών άνεργοι πριν να ενταχθείτε στο πρόγραμμα ΚΑΙ: συμμετείχατε σε εκπαίδευση/κατάρτιση, ή αποκτήσατε πιστοποιητικό προσόντων, ή κατείχατε θέση απασχόλησης ή αυτοαπασχόλησης;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

12. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ήσασταν αδρανείς δηλαδή δεν ψάχνατε για εργασία όταν ενταχθήκατε στο πρόγραμμα και είσατε εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης και ολοκληρώσατε τη συμμετοχή σας στο έργο;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

13. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ήσασταν αδρανείς δηλαδή δεν ψάχνατε για εργασία όταν ενταχθήκατε στο πρόγραμμα και λάβατε προσφορά εργασίας, συνεχιζόμενη εκπαίδευση, μαθητεία ή πρακτική άσκηση;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

14. Όταν έληξε το πρόγραμμα και μέχρι 4 εβδομάδες μετά, ήσασταν αδρανείς δηλαδή δεν ψάχνατε για εργασία όταν ενταχθήκατε στο πρόγραμμα ΚΑΙ: συμμετείχατε σε εκπαίδευση/κατάρτιση, ή αποκτήσατε εξειδίκευση, ή κατείχατε θέση απασχόλησης ή αυτοαπασχόλησης;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

Ερωτήσεις για την κατάσταση του ερωτώμενου εντός έξι μηνών από την ημερομηνία λήξης του προγράμματος

15. Εντός έξι μηνών από την ημερομηνία λήξης του προγράμματος (έλεγε ημερομηνία) κατείχατε θέση απασχόλησης ή αυτοαπασχόλησης;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

16. Εντός έξι μηνών από την ημερομηνία λήξης του προγράμματος, ήταν βελτιωμένη η εργασιακή σας κατάσταση; (δηλαδή βελτίωση από μερική σε πλήρη απασχόληση, ή προαγωγή ή καλύτερα καθήκοντα εργασίας ή ψηλότερες απολαβές)

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

17. Εντός έξι μηνών από την ημερομηνία λήξης του προγράμματος ανήκατε στην κατηγορία ευπαθών ομάδων (λήπτες ΕΕΕ, μονογονείς, πολιτικοί πρόσφυγες, άστεγοι κλπ) τα οποία κατέχουν θέση απασχόλησης, ή αυτοαπασχόλησης;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

18. Εντός έξι μηνών από την ημερομηνία λήξης του προγράμματος συμμετείχατε σε συνεχιζόμενη εκπαίδευση, σε προγράμματα κατάρτισης που οδηγούν σε επαγγελματικό προσόν, μαθητεία ή πρακτική άσκηση;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3

19. Κατείχατε θέση απασχόλησης εντός έξι μηνών από την ημερομηνία λήξης του προγράμματος;

ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΓ/ΔΑ
1	2	3